

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΜΣ: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕΛΕΤΗΣΤΕ ΤΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΙΣ
ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΑΞΥ
ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πάνου Βασιλική ΑΜ 159
Επιβλέπων: Καραμάνης Κωνσταντίνος
Καθηγητής

Πρέβεζα, Δεκέμβριος, 2019

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΜΣ: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕΛΕΤΗΣΤΕ ΤΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΙΣ
ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΑΞΥ
ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πάνου Βασιλική ΑΜ 159
Επιβλέπων: Καραμάνης Κωνσταντίνος
Καθηγητής

Πρέβεζα, Δεκέμβριος, 2019

MASTER THESIS

**STUDY THE IMPACT OF UNEMPLOYMENT AND THE
ADJUSTMENTS OF WAGES ON THE GREEK LABOR
MARKET. COMPARATIVE STUDY BETWEEN THE
PERFECTURES OF GREECE**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή
Τόπος, Ημερομηνία

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής

Κωνσταντίνος Καραμάνης,

Αναπληρωτής Καθηγητής

2. Μέλος επιτροπής

Κωνσταντίνος Κυρίτσης,

Αναπληρωτής Καθηγητής

3. Μέλος επιτροπής

Χαρίλαος Ναζάκης

Καθηγητής

Ο Διευθυντής του ΠΙΜΣ

Κωνσταντίνος Καραμάνης,

Αναπληρωτής Καθηγητής

Υπογραφή

© ΠΑΝΟΥ, ΒΑΣΙΛΙΚΗ 2019.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Επίθετο, Όνομα

ΠΑΝΟΥ, ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Υπογραφή

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διπλωματική αυτή εργασία έχει ως σκοπό τη μελέτη των επιπτώσεων της ανεργίας και τις αναπροσαρμογές των μισθών στην ελληνική αγορά εργασίας. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, εκτός από την καταγραφή της εξέλιξης της ανεργίας και της αναπροσαρμογής των μισθών, πραγματοποιήθηκε μια ποσοτική έρευνα ανάμεσα σε ανέργους των Νομών Ιωαννίνων και Πρέβεζας, ώστε να διαπιστωθεί η διάρκεια και οι επιπτώσεις από την ανεργίας τους, καθώς και τα αίτιά της.

Τα αποτελέσματα καταγράφηκαν στο λογιστικό φύλλο Excel, δημιουργήθηκαν πίνακες συχνότητας αλλά και διαγράμματα ώστε να γίνει καλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων. Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι οι άνεργοι είναι στο μεγαλύτερό τους ποσοστό γυναίκες, η ηλικία τους είναι μεταξύ 31-40, είναι απόφοιτοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ, είναι μακροχρόνιοι άνεργοι, παρόλο που έχουν τα απαραίτητα προσόντα. Δούλευαν πριν μείνουν άνεργοι σε ιδιωτική επιχείρηση και επειδή έληξε η σύμβασή τους έφυγαν. Οι συνέπειες που βιώνουν από την ανεργία είναι οικονομικές, κοινωνικές και ψυχολογικές αλλά πιστεύουν ότι τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας θα παραμείνουν στα ίδια επίπεδα στο μέλλον.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ: ανεργία, αναπροσαρμογή των μισθών, συνέπειες ανεργίας, εξέλιξη ανεργίας, εξέλιξη των κατώτατων μισθών.

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to study the impact of unemployment and wage adjustments on the Greek labor market. To this end, in addition to recording the evolution of unemployment and wage adjustment, a quantitative survey was conducted among the unemployed in the Prefectures of Ioannina and Preveza to determine the duration and impact of their unemployment, as well as the unemployment rates. its cause.

The results were recorded in the Excel spreadsheet, frequency tables and charts were created to better understand the results. The survey found that the majority of the unemployed are women, are between the ages of 31 and 40, are university or TEI graduates, are long-term unemployed, despite having the necessary qualifications. They worked before they were unemployed in a private company and they left because their contract expired. The consequences they experience from unemployment are economic, social and psychological but they believe that Greece's unemployment rates will remain at the same level in the future.

KEY –WORDS: unemployment, wage adjustment, effects of unemployment, unemployment, minimum wage.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	vii
ABSTRACT.....	viii
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	ix
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	xi
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	xvi
1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η ΑΝΕΡΓΙΑ	1
1.1 Ορισμός ανεργίας.....	1
1.2 Ταξινόμηση των ατόμων ως ανέργων.....	3
1.3 Συστήματα κοινωνικής πρόνοιας και συστήματα αντιστάθμισης ανεργίας	5
1.4 Η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας.....	11
1.5 Χαρακτηριστικά της ελληνικής ανεργίας	13
2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	15
2.1 Η ανεργία στην Ελλάδα χρονικής περιόδου 2012-2018	15
2.2 Η εξέλιξη της ανεργίας ανά Περιφέρεια Ελλάδας 2012-2018.....	17
2.3 Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά μήνα 2012-2018.....	18
2.4 Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα μικρότερη των 12 μηνών	19
2.5 Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα μεγαλύτερη ή ίση των 12 μηνών χρονικής περιόδου 2012-2018.....	24
2.6 Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά φύλο	29
3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΝ	31
3.1 Η αναπροσαρμογή των μισθών το 2011	31
3.2 Η διαμόρφωση των βασικών μισθών σύμφωνα με το νόμο 4354/2015	34

3.3	Η εξέλιξη των αμοιβών στον ιδιωτικό και ευρύτερο δημόσιο τομέα κατά το 2018	35
3.4	Η εξέλιξη των κατώτατων μισθών στην Ελλάδα σε σχέση με την Ε.Ε. το 2018	39
3.5	Η εξέλιξη των κατώτατων μισθών στην Ελλάδα και στην Ε.Ε. το 2019	43
3.6	Διαδικασία καθορισμού του κατώτατου μισθού στην Ελλάδα	46
3.7	Σύγκριση του κατώτατου μισθού με την πάροδο του χρόνου	47
3.8	Συσχέτιση κατώτατου μισθού με την ανεργία	51
4	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	55
4.1	Μεθοδολογία έρευνας	55
4.2	Παρουσίαση αποτελεσμάτων της έρευνας στο νομό Πρέβεζας	56
4.3	Παρουσίαση αποτελεσμάτων της έρευνας στο νομό Ιωαννίνων	79
4.4	Σύγκριση των αποτελεσμάτων της έρευνας των νομών Πρέβεζας και Ιωαννίνων	101
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	127
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	132
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	137

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.4.1: Μεταβολή εσόδων Γενικής Κυβέρνησης από κοινωνικές εισφορές στην Ελλάδα 2009-2014.....	12
Πίνακας 2.1.1: Η ανεργία και η ποσοστιαία μεταβολή της στην Ελλάδα 2012-2018.....	15
Πίνακας 2.2.1: Η ανεργία ανά Περιφέρεια Ελλάδας 2012-2018.....	17
Πίνακας 2.3.1: Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά μήνα 2012-2018.....	19
Πίνακας 2.4.1: Εξέλιξη των ανέργων της χώρας με ανεργία μικρότερη των 12 μηνών 2012-2018.....	20
Πίνακας 2.4.2: Η ανεργία μικρότερη των 12 μηνών ανά Περιφέρεια 2012-2018.....	23
Πίνακας 2.5.1: Εξέλιξη των μακροχρόνιων ανέργων της χώρας 2012-2018.....	24
Πίνακας 2.5.2: Η μακροχρόνια ανεργία μεγαλύτερη ή ίση των 12 μηνών ανά Περιφέρεια χρονικής περιόδου 2012-2018.....	27
Πίνακας 2.6.1: Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά φύλο 2012-2018.....	29
Πίνακας 3.1.1: Οι βασικοί μισθοί ανά κατηγορία εκπαίδευσης το 2011.....	33
Πίνακας 3.5.1: Μηνιαίες και ωριαίες ελάχιστες αμοιβές το 2018 και το 2019 στα κράτη – μέλη της Ε.Ε.....	44
Πίνακας 3.7.1: Εξελίξεις στον πραγματικό ελάχιστο μισθό, 2010, 2015 και 2019, σε τοπικά νομίσματα και επίπεδα τιμών 2015 ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Ε.Ε.....	49
Πίνακας 4.2.1: Φύλο.....	56
Πίνακας 4.2.2: Ηλικία.....	56
Πίνακας 4.2.3: Επίπεδο εκπαίδευσης.....	57
Πίνακας 4.2.4: Οικογενειακή κατάσταση.....	58
Πίνακας 4.2.5: Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά.....	59

Πίνακας 4.2.6: Ποιο προσόν επιπρόσθετο από αυτά που έχετε θεωρείτε ότι θα σας βοηθήσουν να βρείτε δουλειά.....	60
Πίνακας 4.2.7: Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας	62
Πίνακας 4.2.8: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση	63
Πίνακας 4.2.9: Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα	64
Πίνακας 4.2.10: Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν	65
Πίνακας 4.2.11: Πόσο χρόνο είστε άνεργος/η.....	66
Πίνακας 4.2.12: Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία.....	67
Πίνακας 4.2.13: Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος.....	68
Πίνακας 4.2.14: Για ποιο λόγο είστε άνεργος/η	69
Πίνακας 4.2.15: Θεωρείτε ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας	70
Πίνακας 4.2.16: Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας σας.....	71
Πίνακας 4.2.17: Είστε ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.....	72
Πίνακας 4.2.18: Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας.....	73
Πίνακας 4.2.19: Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες.....	74
Πίνακας 4.2.20: Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας.....	75
Πίνακας 4.2.21: Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα	76
Πίνακας 4.2.22: Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα	77
Πίνακας 4.3.1: Φύλο	79
Πίνακας 4.3.2: Ηλικία.....	80
Πίνακας 4.3.3: Επίπεδο εκπαίδευσης	81

Πίνακας 4.3.4: Οικογενειακή κατάσταση.....	82
Πίνακας 4.3.5: Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά	83
Πίνακας 4.3.6:.....	84
Πίνακας 4.3.7: Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας	85
Πίνακας 4.3.8:.....	86
Πίνακας 4.3.9: Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα	87
Πίνακας 4.3.10: Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν	88
Πίνακας 4.3.11:.....	88
Πίνακας 4.3.12: Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία.....	89
Πίνακας 4.3.13: Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος.....	90
Πίνακας 4.3.14:.....	91
Πίνακας 4.3.15:.....	92
Πίνακας 4.3.16: Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας σας.....	93
Πίνακας 4.3.17: Είστε ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.....	94
Πίνακας 4.3.18: Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας.....	95
Πίνακας 4.3.19: Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες.....	96
Πίνακας 4.3.20: Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας.....	97
Πίνακας 4.3.21: Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα	98
Πίνακας 4.3.22: Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα	99
Πίνακας 4.4.1: Φύλο	101

Πίνακας 4.4.2: Ηλικία.....	102
Πίνακας 4.4.3: Επίπεδο εκπαίδευσης	103
Πίνακας 4.4.4: Οικογενειακή κατάσταση.....	104
Πίνακας 4.4.5: Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά	105
Πίνακας 4.4.6: Ποιο προσόν επιπρόσθετο από αυτά που έχετε θεωρείτε ότι θα σας βοηθήσουν να βρείτε δουλειά.....	107
Πίνακας 4.4.7: Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας	108
Πίνακας 4.4.8: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση	109
Πίνακας 4.4.9: Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα	111
Πίνακας 4.4.10: Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν	112
Πίνακας 4.4.11: Πόσο χρόνο είστε άνεργος/η.....	113
Πίνακας 4.4.12: Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία.....	114
Πίνακας 4.4.13: Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος.....	115
Πίνακας 4.4.14: Για ποιο λόγο είστε άνεργος/η	116
Πίνακας 4.4.15: Θεωρείτε ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας	117
Πίνακας 4.4.16: Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας σας.....	119
Πίνακας 4.4.17: Είστε ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.....	120
Πίνακας 4.4.18: Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας.....	121
Πίνακας 4.4.19: Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες.....	122
Πίνακας 4.4.20: Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας.....	123
Πίνακας 4.4.21: Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας.....	123

Πίνακας 4.4.22: Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα	124
Πίνακας 4.4.23: Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα	125

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 2.4.1: Εξέλιξη των ανέργων της χώρας με ανεργία μικρότερη των 12 μηνών 2012-2018	20
4Διάγραμμα 2.4.2□□Ποσοστιαία μεταβολή ανέργων με ανεργία μικρότερη των 12 μηνών 2012-2018.....	21
Διάγραμμα 2.4.3: Ποσοστιαία μεταβολή της ανεργίας μικρότερης των 12 μηνών ανά Περιφέρεια χρονικής περιόδου 2012-2018.....	23
Διάγραμμα 2.5.1: Εξέλιξη των μακροχρόνιων ανέργων της χώρας 2012-2018.....	25
Διάγραμμα 2.5.2: Ποσοστιαία μεταβολή μακροχρόνιων ανέργων 2012-2018	25
Διάγραμμα 2.5.3: Ποσοστιαία μεταβολή της ανεργίας μεγαλύτερης ή ίσης από 12 μήνες ανά Περιφέρεια 2012-2018.....	28
Διάγραμμα 2.6.1: Ποσοστιαία εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά φύλο 2012-2018	29
Διάγραμμα 3.8.1: Κατώτατος μισθός και ανεργία στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	52
Διάγραμμα 3.8.2: Αναλογία ανεργίας νέων <25 ετών και συνολικής ανεργίας σε χώρες με κατώτατο μισθό, 2011	53
Διάγραμμα 4.2.1: Φύλο.....	56
Διάγραμμα 4.2.2: Ηλικία	57
Διάγραμμα 4.2.3: Επίπεδο εκπαίδευσης.....	58
Διάγραμμα 4.2.4: Οικογενειακή κατάσταση	59
Διάγραμμα 4.2.5: Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά	60
Διάγραμμα 4.2.6□□Ποιο προσόν επιπρόσθετο από αυτά που έχετε θεωρείτε ότι θα σας βοηθήσουν να βρείτε δουλειά.....	61
Διάγραμμα 4.2.7: Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας	62
Διάγραμμα 4.2.8: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση.....	63
Διάγραμμα 4.2.9: Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα	64
Διάγραμμα 4.2.10: Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν.....	65

Διάγραμμα 4.2.11: Πόσο χρόνο είστε άνεργος/η	66
Διάγραμμα 4.2.12: Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία	67
Διάγραμμα 4.2.13: Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος	68
Διάγραμμα 4.2.14: Για ποιο λόγο είστε άνεργος/η.....	69
Διάγραμμα 4.2.15: Θεωρείτε ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας.....	70
Διάγραμμα 4.2.16: Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας σας.....	71
Διάγραμμα 4.2.17: Είστε ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.....	72
Διάγραμμα 4.2.18: Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας.....	73
Διάγραμμα 4.2.19: Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες.....	74
Διάγραμμα 4.2.20: Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας.....	76
Διάγραμμα 4.2.21: Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα	77
Διάγραμμα 4.2.22: Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα	78
Διάγραμμα 4.3.1: Φύλο.....	79
Διάγραμμα 4.3.2: Ηλικία	80
Διάγραμμα 4.3.3: Επίπεδο εκπαίδευσης	81
Διάγραμμα 4.3.4: Οικογενειακή κατάσταση	82
Διάγραμμα 4.3.5: Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά	83
Διάγραμμα 4.3.6: Ποιο προσόν επιπρόσθετο από αυτά που έχετε θεωρείτε ότι θα σας βοηθήσουν να βρείτε δουλειά.....	84
Διάγραμμα 4.3.7: Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας	85
Διάγραμμα 4.3.8: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση.....	86
Διάγραμμα 4.3.9: Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα	87
Διάγραμμα 4.3.10: Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν.....	88
Διάγραμμα 4.3.11: Πόσο χρόνο είστε άνεργος/η	89
Διάγραμμα 4.3.12: Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία	90

Διάγραμμα 4.3.13: Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος	90
Διάγραμμα 4.3.14: Για ποιο λόγο είστε άνεργος/η.....	91
Διάγραμμα 4.3.15: Θεωρείτε ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας.....	92
Διάγραμμα 4.3.16: Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας σας.....	93
Διάγραμμα 4.3.17: Είστε ενημέρωτοι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.....	94
Διάγραμμα 4.3.18: Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας.....	95
Διάγραμμα 4.3.19: Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες.....	96
Διάγραμμα 4.3.20: Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας.....	97
Διάγραμμα 4.3.21: Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα	98
Διάγραμμα 4.3.22: Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα	99
Διάγραμμα 4.4.1: Φύλο.....	101
Διάγραμμα 4.4.2: Ηλικία	102
Διάγραμμα 4.4.3: Επίπεδο εκπαίδευσης	103
Διάγραμμα 4.4.4: Οικογενειακή κατάσταση	105
Διάγραμμα 4.4.5: Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά	106
Διάγραμμα 4.4.6: Ποιο προσόν επιπρόσθετο από αυτά που έχετε θεωρείτε ότι θα σας βοηθήσουν να βρείτε δουλειά.....	107
Διάγραμμα 4.4.7: Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας	108
Διάγραμμα 4.4.8: : Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση.....	110
Διάγραμμα 4.4.9: Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα	111
Διάγραμμα 4.4.10: Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν.....	112
Διάγραμμα 4.4.11: Πόσο χρόνο είστε άνεργος/η	113
Διάγραμμα 4.4.12: Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία	114
Διάγραμμα 4.4.13: Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος	115
Διάγραμμα 4.4.14: Για ποιο λόγο είστε άνεργος/η.....	116

Διάγραμμα 4.4.15: Θεωρείτε ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας ..	118
Διάγραμμα 4.4.16: Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας σας.....	119
Διάγραμμα 4.4.17: Είστε ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.....	120
Διάγραμμα 4.4.18: Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας.....	121
Διάγραμμα 4.4.19: Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες.....	122
Διάγραμμα 4.4.20: Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα	124
Διάγραμμα 4.4.21: Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα	125

1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η ΑΝΕΡΓΙΑ

1.1 Ορισμός ανεργίας

Αν και οι πρώτες προσπάθειες για την καθιέρωση διεθνών στατιστικών προτύπων για τη μέτρηση της ανεργίας μπορούν να αναχθούν στο 1895, ο ορισμός της ανεργίας που συνιστά σήμερα η ΔΟΕ έχει τις ρίζες της σε ένα ψήφισμα από την 8^η Διεθνή Διάσκεψη Στατιστικών Εργασίας (ICLS) η ILO στη Γενεύη το 1954. Η προσέγγιση της ΔΟΕ για τον ορισμό της ανεργίας βασίζεται σε αυτό που μπορεί να χαρακτηριστεί ως «πλαίσιο εργατικού δυναμικού», το οποίο σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή κατατάσσει τον πληθυσμό σε ηλικία εργασίας σε τρεις αμοιβαία αποκλειόμενες και εξαντλητικές κατηγορίες σύμφωνα με ένα συγκεκριμένο σύνολο κανόνων: εργαζόμενοι, άνεργοι και εκτός εργατικού δυναμικού, όπου οι πρώτες δύο κατηγορίες αποτελούν το εργατικό δυναμικό, δηλαδή ουσιαστικά ένα μέτρο της προσφοράς εργασίας ανά πάσα στιγμή. (ILO, 1983).

Παρόλο που ο ορισμός της ανεργίας έχει αναθεωρηθεί περιοδικά από το 1954, τα βασικά του κριτήρια παραμένουν άθικτα. Ως εκ τούτου, ένα άτομο πρέπει να θεωρείται άνεργος αν κατατάσσεται σε μία από τις παρακάτω κατηγορίες (Byrne & Strobl, 2001):

1. «χωρίς εργασία», δηλαδή δεν ασκούν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα όπως ορίζεται στον διεθνή ορισμό
2. «διαθέσιμοι προς εργασία», δηλ. είναι διαθέσιμοι για μισθωτή ή αυτοαπασχόληση κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς και
3. «αναζήτηση εργασίας», δηλαδή είχε λάβει συγκεκριμένα μέτρα σε μια συγκεκριμένη πρόσφατη περίοδο για να επιδιώξει μισθωτή ή αυτοαπασχόληση.

Η προϋπόθεση «χωρίς εργασία» χρησιμεύει για τη διάκριση μεταξύ απασχολουμένων και ανέργων και, ως εκ τούτου, εγγυάται ότι πρόκειται για αμοιβαία αποκλειστικές κατηγορίες του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας, ενώ τα δύο τελευταία κριτήρια διαχωρίζουν τους ανέργους στους αέργους και τους άνεργους. Η πρόθεση του κριτηρίου της αναζήτησης εργασίας είναι να

εξασφαλίσει ότι ένα άτομο θα έχει λάβει ορισμένα «ενεργά» βήματα για να χαρακτηριστεί ως άνεργος.

Επιπλέον, το δέκατο τρίτο ψήφισμα του ILO προέβλεπε ορισμένες ενισχύσεις όσον αφορά τη μέτρηση της ανεργίας, οι οποίες στόχευαν να καταστήσουν δυνατή την ακριβέστερη και πιο νόμιμη μέτρηση της ανεργίας τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Αυτό που ενδιαφέρει ιδιαίτερα είναι η διάταξη που επιτρέπει τη χαλάρωση των κριτηρίων αναζήτησης που δηλώνει ότι «σε περιπτώσεις όπου τα συμβατικά μέσα αναζήτησης εργασίας έχουν περιορισμένο πεδίο εφαρμογής, όπου η απορρόφηση της εργασίας είναι εκείνη τη στιγμή ανεπαρκής ή όπου το εργατικό δυναμικό είναι σε μεγάλο βαθμό αυτοαπασχολούμενο, ο τυπικός ορισμός της ανεργίας ... μπορεί να εφαρμοστεί με τη χαλάρωση του κριτηρίου αναζήτησης εργασίας» (ILO, 1983). Συγκεκριμένα, οι Hussmanns et al (1990) σημειώνουν ότι η αναζήτηση εργασίας είναι ουσιαστικά μια διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών στην αγορά εργασίας και υπό αυτή την έννοια, έχει ιδιαίτερη σημασία ως καθοριστικό κριτήριο σε καταστάσεις όπου ο κύριος όγκος ενεργού πληθυσμού έχει προσανατολισμό στην αμειβόμενη απασχόληση και όπου υπάρχουν κανάλια για την ανταλλαγή πληροφοριών για την αγορά εργασίας και χρησιμοποιούνται ευρέως. Αυτό όμως μπορεί να μην συμβαίνει στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η χαλάρωση των κριτηρίων αναζήτησης μπορεί να οδηγήσει σε πλήρη ή μερική χαλάρωση, με την έννοια ότι περιλαμβάνει, εκτός από άτομα που πληρούν τον τυπικό ορισμό, ορισμένες ομάδες ατόμων χωρίς εργασία που είναι επί του παρόντος διαθέσιμα για εργασία αλλά δεν αναζητούν εργασία για συγκεκριμένους λόγους (Hussmanns et al, 1990). Ένας τρόπος για να εξασφαλιστεί ότι άτομα που δεν αναζητούν επί του παρόντος εργασία αλλά είναι πρόθυμα και ικανά να εργαστούν, έχουν τουλάχιστον στο παρελθόν καταδείξει κάποια προσήλωση στο εργατικό δυναμικό, είναι να απαιτούν από αυτά να έχουν αναζητήσει εργασία σε κάποια προκαθορισμένη περίοδο.

1.2 Ταξινόμηση των ατόμων ως ανέργων

Το ποσοστό ανεργίας είναι ο ευρύτερα χρησιμοποιούμενος δείκτης της ευημερίας μιας αγοράς εργασίας και σημαντικός δείκτης της κατάστασης μιας οικονομίας εν γένει. Ενώ το ποσοστό ανεργίας είναι θεωρητικά απλό, η ταξινόμηση των ατόμων σε ηλικία εργασίας, είτε ως μισθωτών, είτε ως ανέργων είτε εκτός εργατικού δυναμικού, είναι στην πράξη δύσκολο. Για να διευκολυνθούν οι συγκρίσεις των ποσοστών ανεργίας με την πάροδο του χρόνου και μεταξύ των χωρών, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) έχει εκπονήσει από το 1954 κατευθυντήριες γραμμές για την κατηγοριοποίηση ατόμων στην αγορά εργασίας σε αυτές τις χώρες. Αυτές έχουν υιοθετηθεί, τουλάχιστον με κάποια μορφή, και σε μεγάλο αριθμό από τις αναπτυσσόμενες χώρες, πράγμα το οποίο επέτρεψε στη ΔΟΕ να συγκεντρώσει ένα σημαντικό αριθμό συγκρίσιμων στατιστικών σειρών για την αγορά εργασίας μεταξύ των χωρών και με την πάροδο του χρόνου.

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΔΟΕ, ένα άτομο είναι άνεργο εάν:

1. δεν εργάζεται,
2. είναι επί του παρόντος διαθέσιμο για εργασία και
3. αναζητεί εργασία.

Ωστόσο, η πρακτική εφαρμογή αυτών των κατευθυντήριων γραμμών είναι γενικά δύσκολη. Ενώ οι εργαζόμενοι είναι σχετικά εύκολα ταξινομημένοι στις περισσότερες χώρες, το ζήτημα της ταξινόμησης των μη μισθωτών είτε ως ανέργων είτε εκτός του εργατικού δυναμικού, δεν είναι αδιαμφισβήτητο (OECD, 1987 και 1995). Για παράδειγμα, η απαίτηση της αναζήτησης εργασίας είναι ελκυστική επειδή απαιτεί ενεργό επίδειξη προσκόλλησης στο εργατικό δυναμικό, αλλά κατατάσσει επίσης έναν μεγάλο αριθμό μη αναζητητών εκτός του εργατικού δυναμικού.

Κάποιοι οικονομολόγοι υποστηρίζουν ότι η διαθεσιμότητα και η προθυμία για εργασία είναι επαρκείς. Επιπλέον, ενώ η απαίτηση ενεργού αναζήτησης εργασίας μπορεί να έχει νόημα στις βιομηχανικές χώρες, όπου το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ασκεί αμειβόμενη απασχόληση και όπου υπάρχουν σαφείς δίαυλοι για την ανταλλαγή πληροφοριών για την αγορά εργασίας, αυτό μπορεί να μην συμβαίνει σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες όπου η αναζήτηση μπορεί να είναι πιο δαπανηρή και η συμπεριφορά αναζήτησης εργασίας είναι λιγότερο σημαντική, ειδικά σε μεγάλους αγροτικούς τομείς.

Ενόψει αυτού, το 1982 η 13^η Διεθνής Διάσκεψη των στατιστικών εργασίας της ΔΟΕ αναθεώρησε τον ορισμό της ανεργίας με την έννοια ότι εισήγαγε ορισμένες ενισχύσεις που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, τα κριτήρια αναζήτησης εργασίας και στατιστικής μεταχείρισης των ατόμων που είναι επί του παρόντος διαθέσιμα προς εργασία αλλά όχι ενεργά αναζητώντας εργασία. Αυτές οι διευρύνσεις, επιτρέποντας ευρύτερους ορισμούς της ανεργίας, αποσκοπούσαν ειδικά στο να καταστήσουν δυνατή την ακριβέστερη και πιο νόμιμη μέτρηση της ανεργίας τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες (ΔΟΕ, 1998).

Τελικά, το ζήτημα του τρόπου με τον οποίο καθορίζεται καλύτερα η ανεργία μειώνει τις κατηγορίες των μη απασχολουμένων που πρέπει να θεωρούνται μέρος του εργατικού δυναμικού. Ο πιο προφανής τρόπος για να προσδιοριστεί αυτό είναι να ληφθούν οι υποομάδες των μη απασχολουμένων, να λένε εκείνοι που δεν ψάχνουν αλλά είναι πρόθυμοι να εργαστούν και να συγκρίνουν τις πιθανότητες μετάβασής τους στην απασχόληση ή / και σε κάποιο άλλο κράτος της αγοράς εργασίας με αυτές της ομάδας αναφοράς, για παράδειγμα η αναζήτηση μη απασχολούμενων.

Αν και η αναζήτηση εργασίας ως προϋπόθεση για να θεωρηθεί άνεργος μπορεί να μην είναι κατάλληλη στις αναπτυσσόμενες χώρες, μια παρόμοια έρευνα σε ένα πλαίσιο αναπτυσσόμενης χώρας, εκτός από τον Kingdon και τον Knight (2000), παρέμεινε ανεξερεύνητη. Ο Kingdon και ο Knight (2000) δεν μπορούν να ελέγξουν άμεσα αν οι άνεργοι και οι μη αναζητούντες σε μια αναπτυσσόμενη χώρα διαφέρουν από άποψη συμπεριφοράς ως προς τις μεταβάσεις της κατάστασης της αγοράς εργασίας τους να διερευνήσουν τους καθοριστικούς παράγοντες της αναζήτησης εργασίας μεταξύ των μη απασχολουμένων και να εκτιμήσουν τις τοπικές σχέσεις μισθών-ανεργίας. Οι συγγραφείς θεωρούν ότι οι αναζητούντες εργασία είναι πιο στερημένοι από ότι οι άνεργοι που ψάχνουν και ότι πολλοί άνεργοι δεν ψάχνουν επειδή είναι απογοητευμένοι, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι οικονομικοί περιορισμοί παρά η θέληση προκαλούν την αναζήτηση των μη απασχολουμένων. Επιπλέον, παρουσιάζουν στοιχεία που δείχνουν ότι ο προσδιορισμός των τοπικών μισθών λαμβάνει υπόψη τους μη αναζητητές ως πραγματικούς συμμετέχοντες στο εργατικό δυναμικό.

1.3 Συστήματα κοινωνικής πρόνοιας και συστήματα αντιστάθμισης ανεργίας

Ιστορικά, η δημιουργία συστημάτων αντιστάθμισης της ανεργίας συνδέεται με την εμφάνιση του κρατικού κοινωνικού καθεστώτος, δηλαδή με τη συμμετοχή του κράτους στην παροχή και διανομή της ευημερίας στις εθνικές οικονομίες της αγοράς κατά τον 20ό αιώνα. Αναλυτικά, το κρατικό πρότυπο περιλαμβάνει δύο στοιχεία, ένα σύστημα κοινωνικής πρόνοιας και ένα καθεστώς κοινωνικής πρόνοιας. Το πρώτο αναφέρεται στο σύστημα των θεσμών που ρυθμίζουν την παραγωγή, τη διανομή και την κατανάλωση της καλής διαβίωσης σε ένα καπιταλιστικό κράτος. Το σύστημα αποζημίωσης ανεργίας αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του αντίστοιχου εθνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας.

Επιπλέον, ένα σύστημα κοινωνικής πρόνοιας ενσωματώνεται και αναπαράγει το αντίστοιχο εθνικό καθεστώς πρόνοιας. Όπως το θέτει ο Taylor-Gooby (1996) το καθεστώς κοινωνικής πρόνοιας είναι *«ένας ιδιαίτερος σχηματισμός κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών ρυθμίσεων που τείνουν να καλλιεργούν ένα συγκεκριμένο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, το οποίο με τη σειρά του υποστηρίζει ένα συγκεκριμένο μοτίβο διαστρωμάτωσης επαναφέρει στη σταθερότητά του»*. Πιο συγκεκριμένα, ένα καθεστώς κοινωνικής πρόνοιας μπορεί να θεωρηθεί ως ο τρόπος πολιτικοοικονομικής διακυβέρνησης που θεσμοποιεί τους ρόλους του κράτους, της αγοράς, της οικογένειας και του εθελοντικού τομέα στην παραγωγή, τη διανομή και την κατανάλωση της καλής διαβίωσης σε ένα καπιταλιστικό κράτος. Στο πλαίσιο αυτό, το καθεστώς κοινωνικής πρόνοιας περιλαμβάνει τόσο τις διαφορές εξουσίας μεταξύ κοινωνικοοικονομικών ομάδων και τάξεων όσο και τον ηγεμονικό πολιτιστικό / ιστορικό λόγο μέσα στον οποίο νομιμοποιούνται αυτές οι διαφορές. Πράγματι, όπως υποστήριξε ο Kemeny, ακριβώς επειδή *«η διαφορετική δομή των σχέσεων εξουσίας μεταξύ των τάξεων στις σύγχρονες κοινωνίες είναι μια πολιτική και διαδικασία χάραξης πολιτικής»* (Kemeny, 1995), ότι διαφορετικά είδη καθεστώτων κοινωνικής πρόνοιας μπορούν να είναι αναλυτικά διαφοροποιημένα.

Επιπλέον, η αναπαραγωγή ενός συγκεκριμένου τύπου καθεστώτος κοινωνικής πρόνοιας επηρεάζεται από το διεθνές πολιτικο-οικονομικό περιβάλλον, δηλ. τις υπερεθνικές και / ή παγκόσμιες πολιτικοοικονομικές δομές και διαδικασίες που είναι εξωγενείς στα καπιταλιστικά εθνικά κράτη. Η σημασία αυτών των δυνάμεων και πιέσεων στη διαμόρφωση των αναπτυξιακών

τροχιών των καθεστώτων κοινωνικής πρόνοιας είναι αντικείμενο έντονων συζητήσεων. Αρκεί να πούμε σε αυτό το σημείο ότι, ενώ οι περισσότεροι σχολιαστές φαίνεται να συμφωνούν στην ανάγκη των καθεστώτων κοινωνικής πρόνοιας να αναπροσαρμοστούν περαιτέρω προκειμένου να διατηρηθεί ο θεμελιώδης τους χαρακτήρας ως καθεστώτα ευημερίας (Andersen et al., 2002, Clasen, 2002), άλλες θεωρούν τις αναπροσαρμογές αυτές ως αποτέλεσμα της θεμελιώδους μετασχηματισμού τους από τα καθεστώτα κοινωνικής πρόνοιας προς εργασία (Jessop, 2002).

Στο επίκεντρο αυτών των συζητήσεων είναι η έμφαση στην εργασία, που ορίζεται στενά ως συμμετοχή σε μια αγορά εργασίας, ως μέσο κοινωνικής προστασίας σε μια εποχή εργασιακής ανασφάλειας και «ευελιξίας». Η αναδυόμενη ηγεμονική άποψη είναι ότι τα κράτη πρόνοιας θα πρέπει να μετατραπούν σε *«ενεργά κράτη πρόνοιας»* (Andersen et al., 2002), τα οποία θα πρέπει να επιδιώκουν, μεταξύ άλλων, την ενεργοποίηση των ανέργων ως μέσο για τον επανεξοπλισμό τους. Τέτοιες προοπτικές αναπαράγουν την ερμηνεία των αιτιών της ανεργίας και τον ρόλο των αγορών εργασίας που έγινε ηγεμονική κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990. Συγκεκριμένα, η ανεργία είναι *«προϊόν άκαμπτων αγορών εργασίας και κοινωνικού κράτους»* που, σε συνδυασμό με την έλλειψη δεξιοτήτων εκ μέρους των ανέργων, τοποθετεί τα ευρωπαϊκά κράτη πρόνοιας μπροστά σε *«ένα τριήμερο μεταξύ ισότητας, απασχόλησης και ισορροπημένου κρατικού προϋπολογισμού»* (Andersen et al., 2002).

Έτσι, το σύστημα κοινωνικής προστασίας διαμορφώνεται από την ανάγκη κάλυψης των αναγκών διαβίωσης του ατόμου, αλλά επίσης για την ολιστική σύνθεση και ανάπτυξη της προσωπικότητάς του. Ο πρωταρχικός στόχος είναι να εξασφαλιστεί η δημιουργία απασχόλησης και εισοδήματος και δευτερευόντως σε περίπτωση ανεργίας ή ανεπαρκούς χρηματικού εισοδήματος είναι η παροχή εισοδήματος αλλά και η προστασία της υγείας. Τα προγράμματα αναδιανομής διαμορφώνονται από τις αντιλήψεις των κρατών σχετικά με τις σχέσεις μεταξύ κοινωνίας και πολιτών (Chletsos, 2013). Σε περίπτωση απώλειας εργασίας, ασθένειας, πρόσθετων οικογενειακών δαπανών, η αναδιανεμητική δικαιοσύνη θα προσφέρει προστασία σε ευάλωτες ομάδες, προκειμένου να δημιουργηθεί κοινωνική συνοχή και, ως εκ τούτου, κοινωνική ευημερία (Soulis, 2015).

Στην Ελλάδα εφαρμόζεται ένα υπολειμματικό μοντέλο κοινωνικής προστασίας, το μειονέκτημα που οφείλεται στη θεσμική και λειτουργική αναποτελεσματικότητα του μηχανισμού και στην έλλειψη χρηματοδότησης για πολιτικές ενεργητικής ένταξης (Amitsis, 2014), δηλαδή

δεν καταφέρνει να αντιμετωπίσει καταστάσεις κρίσης και έκτακτης ανάγκης, καθώς καταρτίζει δαπανηρά μέτρα αντιστρόφως ανάλογα με την αποτελεσματικότητά τους (Chletsos, 2013).

Η κοινωνική προστασία στην Ελλάδα μπορεί να χαρακτηριστεί ως κατακερματισμένη και με ασυντόνιστες ενέργειες. Η χώρα δεν είναι καλά εξοπλισμένη για να αντισταθεί στην τρέχουσα κοινωνικοοικονομική κρίση. Το ελληνικό μοντέλο βασίζεται στον ισχυρό ρόλο των παροχών στην κοινωνική ασφάλιση (συντάξεις και υγεία) και στην αλληλεγγύη που δείχνει η οικογένεια (World Bank, 2014). Είναι απαραίτητο να μεταρρυθμιστεί το εθνικό υπολειπόμενο πρότυπο κοινωνικής προστασίας, λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική κρίση, τη δημογραφική γήρανση, τη μακροχρόνια ανεργία, την υπερχρέωση των νοικοκυριών και τη φτώχεια (Amitsis, 2014).

Λόγω της παρατεταμένης και σοβαρής οικονομικής κρίσης, η ζήτηση για κοινωνική προστασία αυξήθηκε και η προσφορά δεν ικανοποίησε τις ανάγκες (Matsagganis, 2013). Η οικονομική κρίση πλήττει και τις μεσαίες τάξεις της κοινωνίας, οι οποίες εδώ και πολύ καιρό είναι ο τροφοδότης των πολιτικών κοινωνικής προστασίας μέσω φόρων εισοδήματος και ασφαλιστικών εισφορών (Amitsis, 2014).

Οι δείκτες φτώχειας που αφορούν τους άνεργους είναι πολύ υψηλότεροι από τον υπόλοιπο πληθυσμό. Το σύστημα κοινωνικής προστασίας δεν μπόρεσε να ανταποκριθεί στην έκρηξη της ανεργίας με καθολικότητα και αποτελεσματικότητα, δεδομένου ότι τα στοιχεία για το 2012 δείχνουν ότι μόνο 1 στους 6 άνεργους έλαβε επιδόματα ανεργίας που οδήγησαν μεγάλο αριθμό οικογενειών στη φτώχεια (Matsagganis, Leventis & Kanavitsas, 2012). Η χορήγηση επιδόματος ανεργίας θα πρέπει να παραταθεί λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια εισοδήματος και τα οφέλη πρόνοιας θα πρέπει να συνδέονται με την υποχρέωση διαθεσιμότητας στην εργασία (ΟΟΣΑ, 2013).

Στη χώρα μας, η κοινωνική πολιτική κατανέμει τους διαθέσιμους πόρους με πολιτική σκοπιμότητα και όχι με το καθήκον εκπλήρωσης της κοινωνικής προστασίας (Matsagganis, 2014). Οι δαπάνες κοινωνικής προστασίας μετά το 2000, μολονότι κατέχουν μεγάλο ποσοστό του ΑΕγχΠ, δεν μπορούν να διατεθούν αποτελεσματικά. Οι απαιτήσεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων, οι ανεξέλεγκτες μη ανταποδοτικές συντάξεις (σύνταξη σε μικρή ηλικία με μικρό αριθμό ετών εργασίας, συνταξιοδότηση δημόσιων υπαλλήλων και στρατιωτικών σε νεαρή ηλικία, πρόωρη συνταξιοδότηση) και η πληρωμή μεγάλων ποσών τα χρήματα για δαπάνες για την υγεία, ως αποτέλεσμα της πλασματικής ζήτησης των βιοϊατρικών και φαρμακευτικών

βιομηχανιών, έχουν οδηγήσει στην αύξηση των δαπανών για στοχοθετημένες υπηρεσίες, αλλά και στην κακή εφαρμογή της δικαιοσύνης αναδιανομής και συνεπώς στην ανικανότητα μείωσης του ποσοστού φτώχειας (Soulis, 2015). Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η φτώχεια μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις μειώνεται κατά 10%, στην Ελλάδα η μείωση είναι μόνο περίπου 4% (Matsagganis, 2013b). Οι παροχές ασφάλισης ανεργίας καταβάλλονται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σε ανέργους που έχουν ασφαλιστικές εισφορές. Στην Ελλάδα, ο ΟΑΕΔ παρέχει τακτικά επιδόματα ανεργίας σε εργαζόμενους που έχασαν τη δουλειά τους και έχουν συσσωρεύσει τον απαιτούμενο αριθμό ημερών ασφάλισης, αποκλείοντας τους μακροχρόνια ανέργους και τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας (Matsagganis, 2013b).

Οι ανειδίκευτοι νέοι που αναζητούν απασχόληση για πρώτη φορά τείνουν να βιώνουν τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις από τα αρχικά στάδια της ανεργίας και συνήθως έχουν πιο ευάλωτη θέση στην αγορά εργασίας (Scarpetta, Sonnet & Manfredi, 2010). Επίσης, στις περισσότερες χώρες το γεγονός ότι οι νέοι με χαμηλά προσόντα διατρέχουν ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο αποκλεισμού και έλλειψης πρόσβασης στην απασχόληση. Τα ποσοστά ανεργίας των νέων με υψηλή ειδίκευση τείνουν να είναι χαμηλότερα σε σύγκριση με τα άτομα με χαμηλή ειδίκευση, ενώ τα μέσα ποσοστά απασχόλησης φαίνεται να είναι υψηλότερα (Bell & Blanchflower, 2011, OECD & ILO, 2011).

Τα οφέλη ανεργίας είναι χαμηλά σε σύγκριση με τα διεθνή δεδομένα. Στην Ελλάδα, οι άνεργοι που λαμβάνουν εισοδηματική υποστήριξη δεν απαιτείται να αναπτύξουν τις επαγγελματικές τους δεξιότητες ή να συνεισφέρουν στην κοινωνική εργασία με αντάλλαγμα την παροχή εισοδηματικής στήριξης. Παρέχουν επίσης συμβουλευτικές υπηρεσίες χαμηλής έντασης και ανεπαρκής εκπαιδευτική κατάρτιση (ΟΟΣΑ, 2013).

Σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όταν οι επιδοτούμενοι άνεργοι επιδεικνύουν παρατεταμένη επιλεκτικότητα για τις προτεινόμενες θέσεις εργασίας, τιμωρούνται με μείωση ή ακόμα και παύση πληρωμής του επιδόματος (Arni, Lalive & VanOurs, 2009). Αυτό που έχει σημασία είναι η άμεση οικονομική προστασία των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας και των φτωχών εργαζομένων. Οι πολιτικές ενεργητικής ένταξης αναφέρονται στους ανθρώπους που είναι διαθέσιμοι για να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας είτε μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης, είτε ως δουλειά είτε ως κοινωνικό επάγγελμα. Η παθητική δράση πρέπει να απευθύνεται σε

άτομα που δεν μπορούν να εργαστούν, όπως τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι και τα άτομα με αναπηρίες (Zografakis, 2013).

Ένα αποτελεσματικό μέτρο για την αντιμετώπιση της ακραίας φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού είναι η εφαρμογή ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος. Σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές στις ευρωπαϊκές χώρες, τα μέτρα δεν πρέπει να περιορίζονται στην οικονομική τόνωση των ανέργων, αλλά πρέπει να στοχεύουν στην επανένταξη στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική δράση μέσω ενός εξατομικευμένου προγράμματος (Matsagganis, 2013). Η καταλληλότερη εφαρμογή είναι ότι το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα πρέπει να είναι ένα ποσοστό του κατώτατου μισθού έτσι ώστε να καλυφθούν οι ανειδίκευτες ανάγκες διαβίωσης και αφ'ετέρου να μην συμβάλλει αποτρεπτικά στην προσπάθεια εξεύρεσης εργασίας (Kaminioti & Baskozou, 2013).

Η έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το 2016 αναφέρει ότι οι κοινωνικές μεταβιβάσεις αποσκοπούν στην άμβλυνση της οικονομικής φτώχειας με τη λήψη μέτρων όπως η εφαρμογή της κοινωνικής εισοδηματικής αλληλεγγύης και η προστασία των ανέργων (Stournaras, 2017). Επίσης γίνεται αναφορά ότι οι υψηλοί κατώτατοι μισθοί επηρεάζουν δυσμενώς τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας, συνεπώς οι νέοι εργαζόμενοι συχνά πληρώνονται με ειδικό κατώτερο κατώτατο μισθό (Gomez-Salvador & Leiner-Killinger, 2008). Θα πρέπει να δημιουργηθεί μια κοινή βάση δεδομένων, δεδομένου ότι 70 διαφορετικοί κυβερνητικοί οργανισμοί χορηγούν επιδόματα, έτσι ώστε όταν εφαρμόζεται το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, θα είναι δυνατή η άμεση παρακολούθηση παράλληλης πληρωμής άλλου σχετικού επιδόματος (Gavroglou & Papadopoulou, 2013). Οι πιθανοί κίνδυνοι από την εφαρμογή του μέτρου είναι η δυνατότητα μετατροπής του ως αντικίνητρο για την εξεύρεση εργασίας, τη μείωση του κατώτατου μισθού και την ενθάρρυνση της αδήλωτης εργασίας.

Το εισόδημα που πρέπει να χορηγηθεί δεν πρέπει να είναι το αποτέλεσμα ενός ποσοστού του κατώτατου μισθού αλλά πρέπει να οριοθετείται ανάλογα με τις ανάγκες της οικογένειας για διαβίωση και κοινωνική συμμετοχή (Bibas, 2013). Ταυτόχρονα, πρέπει να υπάρχει καθολική πρόσβαση σε υπηρεσίες που λειτουργούν ως βοήθημα για την οικονομική και κοινωνική συνοχή (μονάδες υγειονομικής περίθαλψης, φαρμακευτική περίθαλψη, βιοϊατρική τεχνολογία,

προσχολική, βασική και συνεχής εκπαίδευση) προκειμένου όχι μόνο να αποφευχθούν οι συνθήκες αύξησης (Bibas, 2013).

Σε μια έρευνα που διεξήχθη από το 2006 έως το 2011 από το Γερμανικό Ινστιτούτο Εργασίας για τη διερεύνηση της επίδρασης του επιδόματος ανεργίας στη σχέση μεταξύ υποκειμενικής υγείας και ανεργίας, το αποτέλεσμα ήταν ότι η ανεργία συνδέεται αρνητικά με την υποκειμενική υγεία (Eggs, 2013). Στην απασχόληση και το εισόδημα όχι μόνο παρεμποδίζει την πρόσβαση στην πίστωση και την ιδιωτική ανεξαρτησία και εμποδίζει μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις όπως η οικογενειακή διαμόρφωση, μπορεί επίσης να οδηγήσει σε υποκειμενική ανασφάλεια. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας για την ανεργία πρέπει να παρέχουν στήριξη μέσω ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, προκειμένου να εξαλειφθεί η φτώχεια και να συμβάλει έτσι στις διαρθρωτικές αλλαγές της οικονομίας. Τα επιδόματα ανεργίας θα πρέπει να συνδυάζονται με προγράμματα επιστροφής εγγύησης για εργασία, ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων και προγραμματισμό επιχειρηματικής υποστήριξης. Με την εφαρμογή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος η Ελλάδα θα μπορέσει να μειώσει τόσο το ποσοστό φτώχειας όσο και το χάσμα με την Ευρωπαϊκή (World Bank, 2014). Τα οφέλη από την ανεργία δεν αυξάνουν την ανεργία ούτε παρατείνουν τη διάρκειά της, εφόσον συνδέονται με προγράμματα ενεργοποίησης των ανέργων και επανένταξής τους στην αγορά εργασίας (European Commission, 2012).

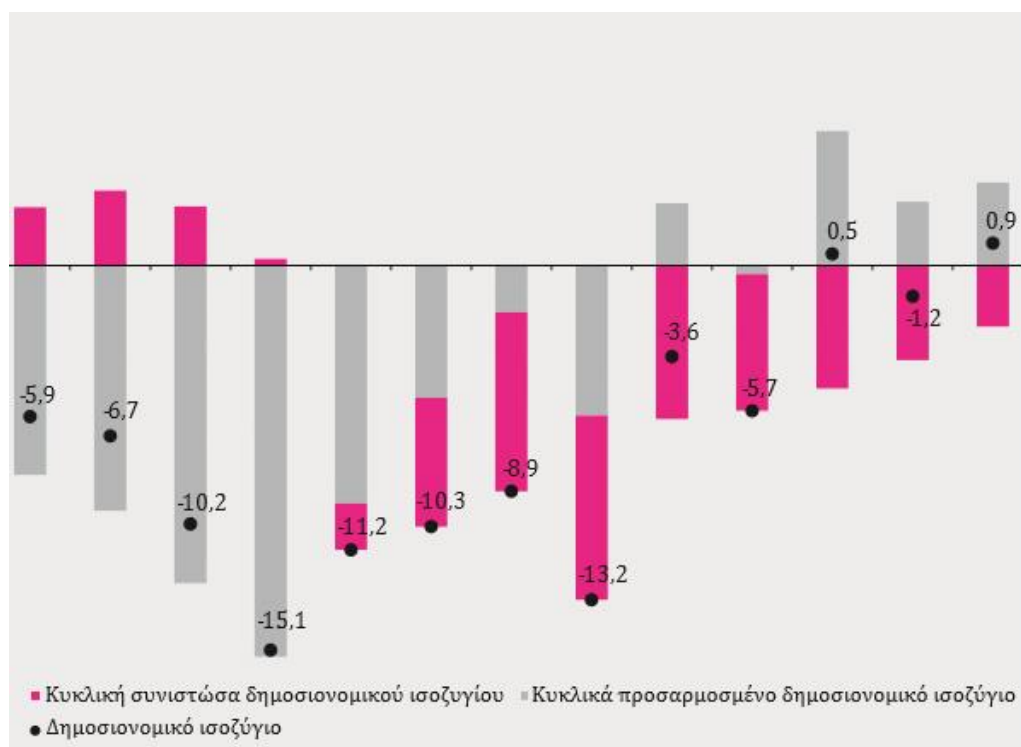
Τα ειδικά προγράμματα θα πρέπει να αποτρέπουν την εθελοντική ανεργία, τον κίνδυνο εξάρτησης από τα οφέλη που δημιουργεί η μακροχρόνια ανεργία και η κατάσταση αδράνειας (Stovicek & Turnini, 2012). Τα μέτρα που θα ληφθούν θα αποτελέσουν μέρος της παθητικής και ενεργητικής ένταξης, τα πρώτα από τα οποία αφορούν την καταβολή παροχών σε χρήμα, τα οποία αφορούν την επανένταξη στην αγορά εργασίας, αλλά και την πρόληψη της ανεργίας και την επίτευξη μικρότερων περιόδων ανεργίας (EUROSTAT, 2016).

Ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης θα πρέπει να αποσκοπεί στην ταχεία επιστροφή στην αγορά εργασίας μέσω της εξασφάλισης εισοδηματικής στήριξης για την περίοδο ανεργίας προκειμένου να μειωθεί η φτώχεια και να βελτιωθεί η ψυχοκοινωνική υγεία των ανέργων (O'Campo et al, 2015).

1.4 Η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας

Η Ελλάδα βρίσκεται αυτή τη στιγμή στη βαθύτερη διαρθρωτική κρίση στην πρόσφατη ιστορία της, που προκλήθηκε από μια κρίση χρέους κρατικών ομολόγων που ξέσπασε στα τέλη του 2008 και το πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής που εφαρμόστηκε στην ελληνική οικονομία. Μία από τις τεράστιες συνέπειες της κρίσης είναι η μείωση της απασχόλησης. Η Τρόικα, η οποία συγκροτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, προσπάθησε να αντιμετωπίσει τις δυσκαμψίες της αγοράς εργασίας και κατά συνέπεια την ανεργία με κάποια μέτρα αναδιάρθρωσης, αλλά τα αποτελέσματα δεν ήταν τα αναμενόμενα καθώς παρέμεινε υψηλό το ποσοστό ανεργίας.

Στην Ελλάδα οι ανυπέρβλητες διαρθρωτικές αδυναμίες οδήγησαν σε μια άνευ προηγουμένου οικονομική κρίση που επηρεάζει δυσμενώς την υψηλή ανεργία του ενεργού πληθυσμού της Ελλάδας, που απειλείται από τον υψηλό κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Τα χαμηλά επίπεδα ζωής και η επισφάλεια για το μέλλον είναι παράγοντες που προκαλούν διαταραχή της σωματικής και ψυχικής υγείας (Philipas, 2014).

Διάγραμμα 1.4.1: Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό στο ΑΕΠ 2006-2018

ΠΗΓΗ: ΙΝΕ ΓΣΕΕ (2018).

Το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης οφειλόταν στη δυσμενή επίδραση του οικονομικού κύκλου. Όπως παρατηρούμε και από το παρακάτω διάγραμμα, ήταν αρνητικό από το 2006 έως και το 2017, με εξαίρεση το 2016. Ωστόσο, το 2018 παρά τη βελτίωση που επισημαίνεται, η κυκλική συνιστώσα του δημοσιονομικού ισοζυγίου, όπως προβλέπει το ΙΝΕ ΓΣΕΕ (2018), θα παραμείνει αρνητική, πράγμα που έχει αρνητική συνέπεια στη δημοσιονομική θέση της Ελλάδας.

Ελλάδα						
	2009-2014		2014-2016		2009-2016	
	Μεταβολή (εκατ. ευρώ)	Ποσοστιαία (%) μεταβολή	Μεταβολή (εκατ. ευρώ)	Ποσοστιαία (%) μεταβολή	Μεταβολή (εκατ. ευρώ)	Ποσοστιαία (%) μεταβολή
Κοινωνικές εισφορές	-5.256	-17,9	820	3,4	-4.436	-15,1
Εργοδότες - πραγματικές κοιν. εισφορές	-3.064	-27,7	-269	-3,4	-3.333	-30,2
Εργοδότες - τεκμαρτές κοιν. εισφορές	319	6,1	82	1,5	401	7,7
Νοικοκυριά - πραγματικές κοιν. εισφορές	-2.511	-19,2	1.007	9,5	-1.504	-11,5

Πίνακας 1.4.1: Μεταβολή εσόδων Γενικής Κυβέρνησης από κοινωνικές εισφορές στην Ελλάδα 2009-2014

ΠΗΓΗ: ΙΝΕ ΓΣΕΕ (2018).

Το δημοσιονομικό ισοζύγιο της Ελλάδας επιβραδύνθηκε, γεγονός που οφείλεται και από την μείωση της απασχόλησης. Συγκεκριμένα, τη χρονική περίοδο 2009-2016 τα έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης μειώθηκαν κατά 15,1%, αιτία της οποίας ήταν η μείωση κατά 30,2% των εισπράξεων από εργοδοτικές πραγματικές κοινωνικές εισφορές. Από αυτό γίνεται αντιληπτό και η επίπτωση του μεγάλου ποσοστού της ανεργίας στη φερεγγυότητα του δημόσιου τομέα, καθώς η μείωση των εισπράξεων από κοινωνικές εισφορές είναι της τάξεως του 17,9%.

Είναι καλά τεκμηριωμένο ότι η ελληνική αγορά εργασίας αντιμετωπίζει μεγάλα διαρθρωτικά προβλήματα που απαιτούν αποτελεσματικά μέτρα δημόσιας πολιτικής. Μολονότι

έχουν υιοθετηθεί μαζικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα, η ανεργία επιταχύνθηκε ραγδαία λόγω της περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής και των μέτρων λιτότητας που επέβαλε η Τρόικα. Ωστόσο, το κρίσιμο πρόβλημα της ανεργίας μπορεί να έχει σοβαρές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες, όσον αφορά την απομόνωση του λαού, την πολιτική αστάθεια και την απώλεια ανθρώπινου κεφαλαίου, που απειλούν τις μελλοντικές προοπτικές ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Έτσι, ο σχεδιασμός μιας αποτελεσματικής πολιτικής για την απασχόληση είναι επείγουσα και απαιτεί καλή κατανόηση της δυναμικής της ανεργίας.

1.5 Χαρακτηριστικά της ελληνικής ανεργίας

Θεωρητικά, η ανεργία μπορεί να αυξηθεί εξαιτίας διαφόρων κυκλικών ή / και διαρθρωτικών αιτιών. Στην ελληνική περίπτωση, η πρόσφατη άνοδος της ανεργίας φαίνεται να είναι συνέπεια της κυκλικής κάμψης της ζήτησης και, σε πολύ μικρότερο βαθμό, λόγω της μεταβαλλόμενης δομής / σύνθεσης του εργατικού δυναμικού. Το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας για την περίοδο 1998-2008 είναι περίπου 10% και για την περίοδο κρίσης (2008-2013) είναι περίπου 16%. Το ίδιο γενικό πρότυπο παρατηρείται και για συγκεκριμένες ομάδες ατόμων, αλλά οι διακυμάνσεις μεταξύ των ομάδων διαφέρουν σημαντικά. Για παράδειγμα, το ποσοστό ανεργίας για τους άνδρες αυξήθηκε κατά 128% (από 6,5% σε 14,95%) και για τις γυναίκες κατά 40% (από 15,38% σε 21,61%).

Ομοίως, τα ποσοστά ανεργίας αυξήθηκαν δυσανάλογα μεταξύ των ηλικιακών ομάδων. Για παράδειγμα, το ποσοστό ανεργίας για ηλικιωμένα άτομα (άνω των 45 ετών) αυξήθηκε σημαντικά μεταξύ των δύο περιόδων ουσιαστικά και περισσότερο από αυτό των νεότερων. Επιπλέον, η ανεργία έχει αυξηθεί σημαντικά περισσότερο για τους έγγαμους και τους πρώην-έγγαμους (διαχωριζόμενους-χήρους) από ό, τι για τα άγαμα άτομα (87% έναντι 64%). Φαίνεται επίσης ότι το αυξημένο ποσοστό ανεργίας αφορά κυρίως άτομα που δεν γεννήθηκαν στην ΕΕ. Η κατανομή των ποσοστών ανεργίας ανά μορφωτικό επίπεδο αποκαλύπτει ότι η αύξηση της ανεργίας μειώνεται σταθερά με την αύξηση της εκπαίδευσης, γεγονός που δείχνει ότι η ανεργία αφορά κυρίως τους εργαζόμενους που στερούνται δεξιοτήτων. Τέλος, η αύξηση των ποσοστών ανεργίας χαρακτηρίζεται επίσης από περιφερειακή διάσταση. Η μεγαλύτερη αύξηση της

ανεργίας μεταξύ των δύο περιόδων παρατηρείται στις αγροτικές περιοχές, παρόλο που το επίπεδο ανεργίας είναι υψηλότερο στα αστικά κέντρα.

Η διάρθρωση της απασχόλησης στην Ελλάδα μοιάζει με αυτή των άλλων κρατών μελών της νότιας Ευρώπης, δηλαδή:

1. τα συγκριτικά χαμηλά ποσοστά απασχόλησης, ιδιαίτερα των γυναικών,
2. τα υψηλά επίπεδα αυτοαπασχόλησης και
3. τα πολύ χαμηλά επίπεδα μερικής απασχόλησης.

Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο 1990-2001, και παρά την αυξημένη συμμετοχή γυναικών και μεταναστών, το ποσοστό της ελληνικής δραστηριότητας παρέμεινε σταθερά κάτω από το αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέχρι το 2001 ανερχόταν στο 62% του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας, πολύ κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ το 69%. Αυτό οφειλόταν κυρίως στο χαμηλό ποσοστό γυναικείας δραστηριότητας, το οποίο, μολονότι έχει αυξηθεί από τα τέλη της δεκαετίας του 1970, παραμένει σημαντικά χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Μέχρι το 2001, οι γυναίκες που απασχολούσαν, ή αναζητούσαν ενεργά εργασία, αποτελούσαν το 49% περίπου των γυναικών σε ηλικία εργασίας. Αυτό ήταν 11 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ κατά 60% (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2002α).

Επιπλέον, η αυτοαπασχόληση στην Ελλάδα υπερβαίνει το διπλάσιο του μέσου όρου της ΕΕ. Το 2001 ανήλθε σε 32%, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ κατά 15% (ΟΑΕΔ, 2002). Ωστόσο, όταν παρατηρείται διαχρονικά, το μερίδιό της στη συνολική απασχόληση μειώθηκε σημαντικά: το 1990 ανήλθε σε 38% (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2002α). Από την άλλη πλευρά, η μερική απασχόληση παραμένει πολύ κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ. Το 2001 ανερχόταν στο 4% της συνολικής απασχόλησης, λιγότερο από το ένα τέταρτο του αντίστοιχου ποσοστού της ΕΕ 18%, ενώ η τάση δείχνει μια σταθερή μείωση από το 1998 και μετά (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2002^α).

2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

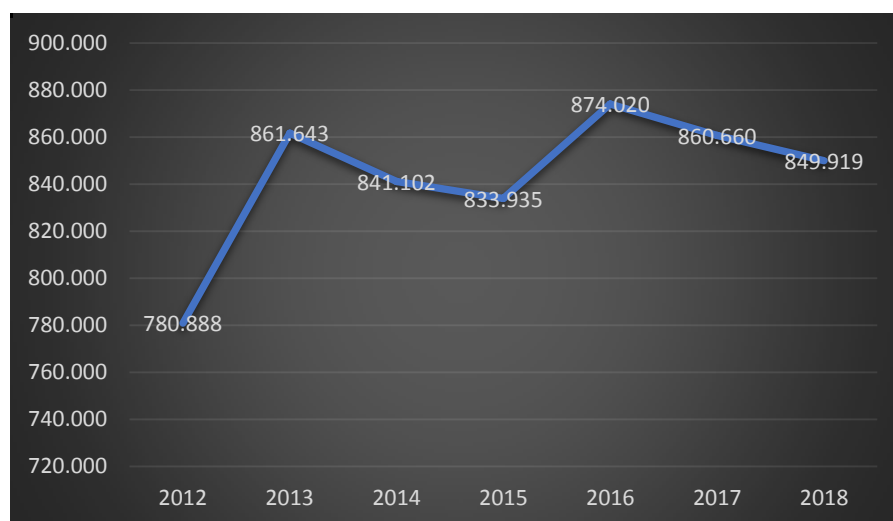
2.1 Η ανεργία στην Ελλάδα χρονικής περιόδου 2012-2018

ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	2012	2013	Μεταβολή 2013/2012	2014	Μεταβολή 2014/2013	2015	Μεταβολή 2015/2014
	780.888	861.643	10,34%	841.102	-2,38%	833.935	-0,85%

ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	2016	Μεταβολή 2016/2015	2017	Μεταβολή 2017/2016	2018	Μεταβολή 2018/2017	Μεταβολή 2018/2012
	874.020	4,81%	860.660	-1,53%	849.919	-1,25%	8,84%

Πίνακας 2.1.1: Η ανεργία και η ποσοστιαία μεταβολή της στην Ελλάδα 2012-2018

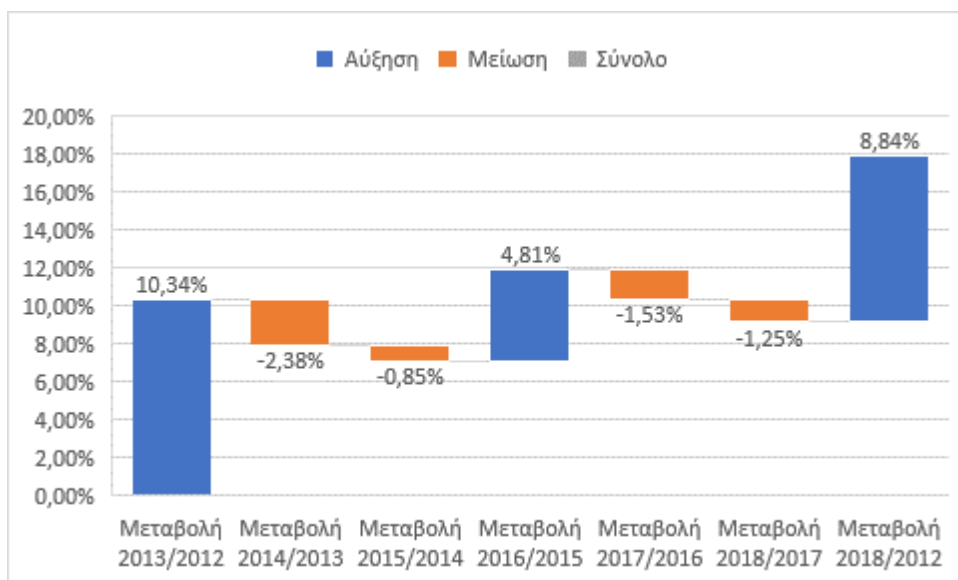
ΠΗΓΗ: ΟΑΔΕΔ, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 2.1.1: Η ανεργία στην Ελλάδα 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΔΕΔ, ίδια επεξεργασία

Κατά τη χρονική περίοδο 2012 έως 2018 η ανεργία στο σύνολο της χώρας παρουσιάζει αυξομειώσεις (Πίνακας 2.1.1 και διάγραμμα 2.1.1). Πιο συγκεκριμένα, το 2012 οι εγγεγραμμένοι άνεργοι στους καταλόγους του ΟΑΕΔ ήταν 780.888 άτομα. Τον επόμενο χρόνο έφτασαν τους 861.643 αλλά τα έτη 2014 και 2015 μειώθηκαν, φτάνοντας τα 833.935 άτομα άνεργα το 2015. Το 2016 έφτασαν τα 874.020 άνεργα άτομα, την υψηλότερη τιμή σε όλη αυτή τη χρονική περίοδο. Όμως τα επόμενα δύο χρόνια ο αριθμός τους μειώθηκε, φτάνοντας το 2018 τα 849.919 άνεργα άτομα.

Διάγραμμα 2.1.2: Ποσοστιαία μεταβολή της ανεργίας στην Ελλάδα 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΔΕΔ, ίδια επεξεργασία

Αναφορικά με την ποσοστιαία μεταβολή της ανεργίας, όπως παρατηρούμε από το διάγραμμα 2.1.2 διαπιστώνουμε ότι η μεγαλύτερη αύξηση της ανεργίας επισημαίνεται το 2013/2012 με 10,34% ενώ η μεταβολή του 2018 σε σχέση με το 2012 είναι κατά 8,84% αύξηση της ανεργίας. Ωστόσο, αύξηση της ανεργίας επισημαίνεται μόνο τα χρόνια 2013 και 2016.

2.2 Η εξέλιξη της ανεργίας ανά Περιφέρεια Ελλάδας 2012-2018

	2012	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)*	2013	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)*	2014	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)*	2015	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)*
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	49.965	6,4	54.714	6,35	52.336	6,22	51.035	6,12%
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	153.693	19,68	160.360	18,61	154.356	18,35	154.540	18,53%
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	25.976	3,33	27.717	3,22	27.455	3,26	28.613	3,43%
ΗΠΕΙΡΟΣ	25.585	3,28	28.633	3,32	28.463	9	28.210	3,38%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	52.631	6,74	60.422	7,01	61.626	7,33	61.899	7,42%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	10.658	1,36	11.319	1,31	11.380	1,35	11.813	1,42%
Δ. ΕΛΛΑΔΑ	54.640	7	65.065	7,55	66.167	7,87	67.541	8,10%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	36.712	4,7	42.035	4,88	42.499	5,05%	41.279	4,95%
ΑΤΤΙΚΗ	284.845	36,48	316.483	36,73	302.065	35,91%	292.384	35,06%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	30.585	3,92	36.091	4,19	36.836	4,38%	35.868	4,30%
Β. ΑΙΓΑΙΟ	9.869	1,26	11.908	1,38	11.988	1,43%	12.492	1,50%
Ν. ΑΙΓΑΙΟ	13.121	1,68	13.063	1,52	19.107	2,27%	12.738	1,53%
ΚΡΗΤΗ	32.608	4,18	33.834	3,93	32.916	3,91%	33.107	3,97%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	780.888	100	861.643	100	841.103	100,00%	833.935	100,00%

	2016	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)*	2017	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)*	2018	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)*
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	50.606	5,79%	49.895	5,65%	48.376	5,75%
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	171.752	19,65%	180.159	20,39%	176.959	21,04%
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	29.875	3,42%	28.892	3,27%	26.838	3,19%
ΗΠΕΙΡΟΣ	28.188	3,23%	27.624	3,13%	45.199	5,37%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	65.128	7,45%	64.300	7,28%	61.998	7,37%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	11.382	1,30%	11.867	1,34%	10.248	1,22%
Δ. ΕΛΛΑΔΑ	66.400	7,60%	68.396	7,74%	65.923	7,84%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	40.934	4,68%	41.160	4,66%	40.510	4,82%
ΑΤΤΙΚΗ	307.777	35,21%	309.888	35,08%	305.960	36,38%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	35.559	4,07%	35.742	4,05%	34.469	4,10%
Β. ΑΙΓΑΙΟ	13.260	1,52%	13.722	1,55%	13.391	1,59%
Ν. ΑΙΓΑΙΟ	13.656	1,56%	16.882	1,91%	15.919	1,89%
ΚΡΗΤΗ	37.004	4,23%	34.945	3,96%	31.966	3,80%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	874.021	100,00%	883.470	100,00%	858.253	102,04%

* ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Πίνακας 2.2.1: Η ανεργία ανά Περιφέρεια Ελλάδας 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΔΕΔ, ίδια επεξεργασία

Στον πίνακα 2.2.1 αποτυπώνεται η εξέλιξη της ανεργίας ανά Περιφέρεια Ελλάδας τη χρονική περίοδο 2012-2018. Διαπιστώνεται ότι η Περιφέρεια Αττικής έχει το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας σε σχέση με τις άλλες Περιφέρειες της χώρας, κατατάσσοντάς την στην πρώτη θέση. Αυτό βέβαια δικαιολογείται καθώς η συγκεκριμένη Περιφέρεια συγκεντρώνει και το μεγαλύτερο αριθμό κατοίκων της Ελλάδας.

2.3 Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά μήνα 2012-2018

Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα αποτυπώνεται στον πίνακα 2.3.1. Διαπιστώνεται λοιπόν ότι από το 2014 και μετά οι μήνες με το μεγαλύτερο ποσοστό των ανέργων είναι κυρίως οι χειμερινοί ενώ το 2012 ήταν κυρίως οι καλοκαιρινοί και το 2013 ήταν οι μήνες της Άνοιξης. Επίσης, ο μήνας με το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας όλα αυτά τα χρόνια είναι ο Δεκέμβριος του 2018 (108,99%) και ακολουθούν ο Φεβρουάριος του 2017 (108,77%) και Ιανουάριος του 2017 (107,94%).

	2012	Ποσοστό*	2013	Ποσοστό*	2014	Ποσοστό*	2015	Ποσοστό*
Ιανουάριος	761769	8,13%	829787	96,30%	854659	101,61%	864377	103,65%
Φεβρουάριος	770369	8,22%	855286	99,26%	857448	101,94%	864512	103,67%
Μάρτιος	785203	8,38%	870150	100,99%	853751	101,50%	867855	104,07%
Απρίλιος	778399	8,31%	885314	102,75%	828299	98,48%	840216	100,75%
Μάιος	776307	8,28%	876364	101,71%	814693	96,86%	809018	97,01%
Ιούνιος	782493	8,35%	868557	100,80%	820156	97,51%	803687	96,37%
Ιούλιος	794924	8,48%	869193	100,88%	835282	99,31%	817787	98,06%
Αύγουστος	787035	8,40%	861279	99,96%	835844	99,37%	815434	97,78%
Σεπτέμβριος	772579	8,24%	853896	99,10%	832618	98,99%	806429	96,70%
Οκτώβριος	777768	8,30%	851600	98,83%	847843	100,80%	814798	97,71%
Νοέμβριος	786236	8,39%	858882	99,68%	854517	101,59%	844308	101,24%
Δεκέμβριος	797578	8,51%	859408	99,74%	858125	102,02%	858802	102,98%
ΣΥΝΟΛΟ	9370660	100,00%	861643	100,00%	841103	100,00%	833935	100,00%

	2016	Ποσοστό*	2017	Ποσοστό*	2018	Ποσοστό*
Ιανουάριος	876752	100,31%	928962	107,94%	903303	105,25%
Φεβρουάριος	894566	102,35%	936110	108,77%	898682	104,71%
Μάρτιος	894141	102,30%	918181	106,68%	885766	103,21%
Απρίλιος	851596	97,43%	865209	100,53%	837270	97,56%
Μάιος	821673	94,01%	830233	96,46%	804601	93,75%
Ιούνιος	827133	94,64%	822124	95,52%	805231	93,82%
Ιούλιος	846000	96,79%	830465	96,49%	827854	96,46%
Αύγουστος	896562	102,58%	827490	96,15%	841481	98,05%
Σεπτέμβριος	871981	99,77%	799964	92,95%	815720	95,04%
Οκτώβριος	884331	101,18%	824517	95,80%	844710	98,42%
Νοέμβριος	913044	104,46%	864778	100,48%	898965	104,74%
Δεκέμβριος	910468	104,17%	879881	102,23%	935449	108,99%
ΣΥΝΟΛΟ	874021	100,00%	860660	100,00%	858253	100,00%

* Επί του συνόλου του έτους

Πίνακας 2.3.1: Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά μήνα 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

2.4 Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα μικρότερη των 12 μηνών

Οι άνεργοι με ανεργία μικρότερη των 12 μηνών αυξάνονται το 2013 και φτάνουν τους 861.643 άνεργους. Ωστόσο τα επόμενα δύο χρόνια μειώνονται, φτάνοντας τους 833.935 το 2015 ενώ το 2016 αυξάνονται και πάλι στους 874.020. Το 2017 και 2018 μειώνονται πάλι φτάνοντας το 2018 τους 849.919 άνεργους. Οι περισσότεροι άνεργοι εντοπίζονται το 2016 (874.020 άνεργοι) ενώ οι λιγότεροι το 2012 (780.888 άνεργοι) (Πίνακας 2.4.1 και Διάγραμμα 2.4.1).

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	ΑΝΕΡΓΟΙ ΜΕ ΜΙΚΡΟΤΕΡΗ ΤΩΝ 12 ΜΗΝΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΜΕ ΑΝΕΡΓΙΑ ΜΙΚΡΟΤΕΡΗ ΤΩΝ 12 ΜΗΝΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
2012	780.888	452.178	57,91%
2013	861.643	475.233	55,15%
2014	841.102	397.360	47,24%
2015	833.935	374.224	44,87%
2016	874.020	413.848	47,35%
2017	860.660	366.610	42,60%
2018	849.919	371.301	43,69%

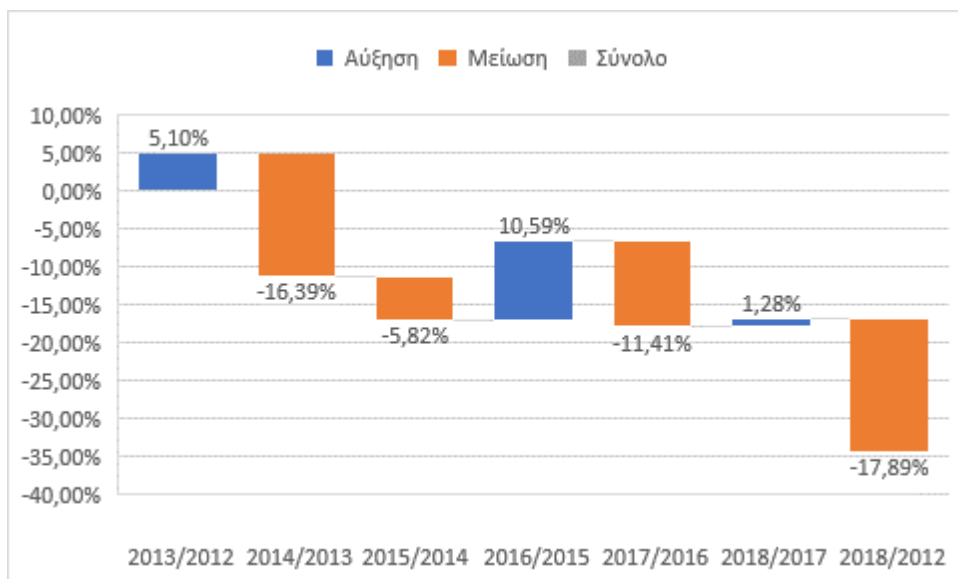
Πίνακας 2.4.1: Εξέλιξη των ανέργων της χώρας με ανεργία μικρότερη των 12 μηνών 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 2.4.1: Εξέλιξη των ανέργων της χώρας με ανεργία μικρότερη των 12 μηνών 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

4Διάγραμμα 2.4.2: Ποσοστιαία μεταβολή ανέργων με ανεργία μικρότερη των 12 μηνών 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

Η μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή αύξησης της ανεργίας των ανέργων με ανεργία μικρότερη των 12 μηνών εντοπίζεται το 2016/2015 με 10,59% ενώ η μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή μείωσή της το 2014/2013 με -16,39%. Η μεταβολή του 2018 σε σχέση με το 2012 είναι κατά 17,89% μείωση της ανεργίας (Διάγραμμα 2.4.2).

Στον πίνακα 2.4.2. αποτυπώνεται η εξέλιξη της ανεργίας μικρότερης των 12 μηνών ανά Περιφέρεια Ελλάδας τη χρονική περίοδο 2012-2018. Διαπιστώνεται ότι η Περιφέρεια Αττικής έχει το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας σε σχέση με τις άλλες Περιφέρειες της χώρας, κατατάσσοντάς την στην πρώτη θέση. Ακολουθούν η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, η οποία το 2016 και 2018 κατατάχθηκε τέταρτη, η Περιφέρεια Θεσσαλίας η οποία το 2016 και 2018 κατατάχθηκε τρίτη, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, η Περιφέρεια Κρήτης που το 2013 και 2014 κατατάχθηκε όγδοη, το 2015 και 2016 έκτη και το 2017 και 2018 έβδομη. Τελευταίες κατατάχθηκαν οι Περιφέρειες Β. Αιγαίου και Ν. Αιγαίου και Ιονίων Νήσων. Οι Περιφέρειες Δ. Μακεδονίας, Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας και Πελοποννήσου παρουσιάζουν αυξομειώσεις στις θέσεις που καταλαμβάνουν.

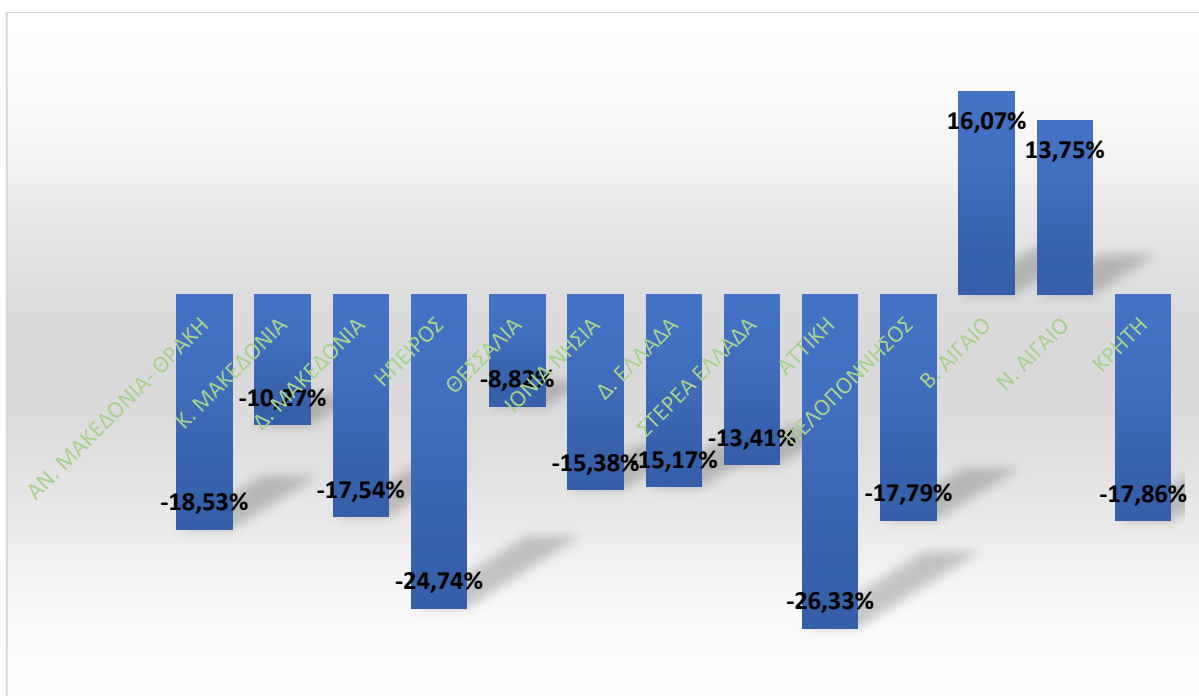
	2012	Ποσοστό *	2013	Ποσοστό *	2014	Ποσοστό *	2015	Ποσοστό *
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	27.159	6,01%	31.154	6,56%	24.392	6,14%	23.070	6,16%
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	80.472	17,80%	79.895	16,81%	66.590	16,76%	65.649	17,54%
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	13.221	2,92%	14.401	3,03%	13.063	3,29%	12.992	3,47%
ΗΠΕΙΡΟΣ	14.198	3,14%	15.905	3,35%	13.714	3,45%	12.264	3,28%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	28.405	6,28%	33.533	7,06%	28.642	7,21%	26.820	7,17%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	7.846	1,74%	8.043	1,69%	7.722	1,94%	7.910	2,11%
Δ. ΕΛΛΑΔΑ	29.863	6,60%	35.666	7,50%	29.290	7,37%	26.901	7,19%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	20.796	4,60%	22.846	4,81%	19.786	4,98%	17.506	4,68%
ΑΤΤΙΚΗ	173.98 3	38,48%	174.47 5	36,71%	141.78 3	35,68%	129.11 4	34,50%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ Σ	19.130	4,23%	22.434	4,72%	19.387	4,88%	17.072	4,56%
Β. ΑΙΓΑΙΟ	6.131	1,36%	7.472	1,57%	6.550	1,65%	6.404	1,71%
Ν. ΑΙΓΑΙΟ	9.636	2,13%	9.103	1,92%	7.916	1,99%	8.551	2,28%
ΚΡΗΤΗ	21.338	4,72%	20.306	4,27%	18.525	4,66%	19.971	5,34%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	452.17 8	100,00%	475.23 3	100,00%	397.36 0	100,00%	374.22 4	100,00%

	2.016	Ποσοστό *	2017	Ποσοστό *	2018	Ποσοστό *
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	24.450	5,91%	20.839	5,68%	22.126	5,96%
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	77.385	18,70%	73.643	20,09%	72.204	19,45%
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	13.948	3,37%	11.266	3,07%	10.902	2,94%
ΗΠΕΙΡΟΣ	12.856	3,11%	10.769	2,94%	10.685	2,88%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	29.459	7,12%	24.401	6,66%	25.899	6,98%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	7.696	1,86%	6.450	1,76%	6.639	1,79%
Δ. ΕΛΛΑΔΑ	28.884	6,98%	24.900	6,79%	25.334	6,82%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	18.580	4,49%	17.130	4,67%	18.007	4,85%
ΑΤΤΙΚΗ	144.75 4	34,98%	129.20 8	35,24%	128.17 4	34,52%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ Σ	17.625	4,26%	15.249	4,16%	15.726	4,24%
Β. ΑΙΓΑΙΟ	7.382	1,78%	6.927	1,89%	7.116	1,92%
Ν. ΑΙΓΑΙΟ	9.361	2,26%	9.811	2,68%	10.961	2,95%
ΚΡΗΤΗ	21.468	5,19%	16.017	4,37%	17.528	4,72%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	413.84 8	100,00%	366.61 0	100,00%	371.30 1	100,00%

* επί του συνόλου της χώρας

Πίνακας 2.4.2: Η ανεργία μικρότερη των 12 μηνών ανά Περιφέρεια 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 2.4.3: Ποσοστιαία μεταβολή της ανεργίας μικρότερης των 12 μηνών ανά Περιφέρεια χρονικής περιόδου 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

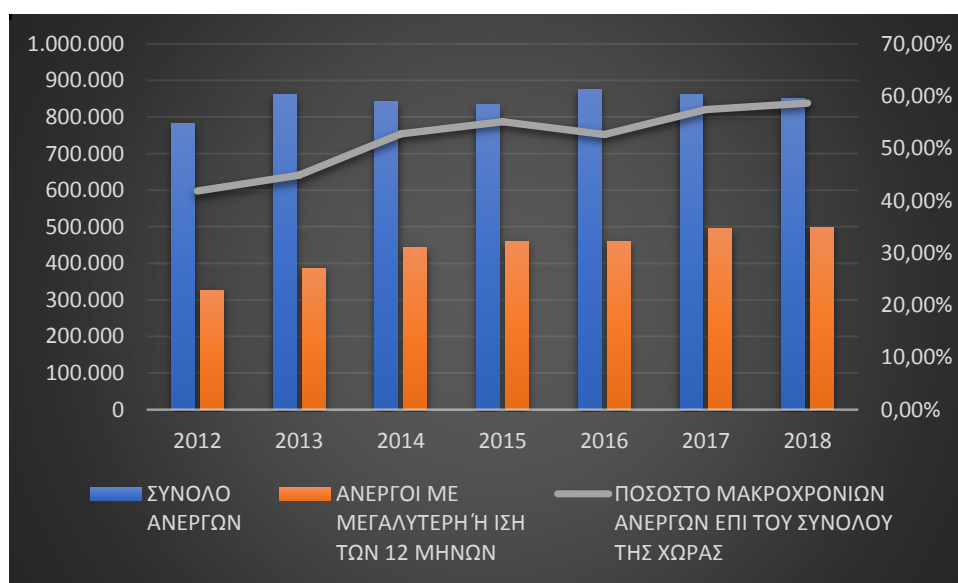
Όσον αφορά την ποσοστιαία μεταβολή της ανεργίας που είναι μικρότερη των 12 μηνών ανά Περιφέρεια Ελλάδας, διαπιστώθηκε ότι μόνο δύο Περιφέρειες, η Β. Αιγαίου και Ν. Αιγαίου έχουν αύξηση κατά 16,07% και 13,75% αντίστοιχα. Αντίθετα όλες οι υπόλοιπες Περιφέρειες εμφανίζουν μείωση της ποσοστιαίας μεταβολής. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή εντοπίζεται στην Περιφέρεια Αττικής με -26,33% και ακολουθούν οι Περιφέρειες Ηπείρου με -24,74%, Αν. Μακεδονίας και Θράκης με -18,53%, Κρήτης με -17,86%, Πελοποννήσου με -17,79%, Δ. Μακεδονίας με -17,54%, Ιονίων Νήσων με -15,38%, Δ. Ελλάδας με -15,17%, Στερεάς Ελλάδας με -13,41%, Κ. Μακεδονίας με -10,27% και Θεσσαλίας με -8,87% (Διάγραμμα 2.4.3).

2.5 Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα μεγαλύτερη ή ίση των 12 μηνών χρονικής περιόδου 2012-2018

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	ΑΝΕΡΓΟΙ ΜΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ Ή ΙΣΗ ΤΩΝ 12 ΜΗΝΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΩΝ ΑΝΕΡΓΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
2012	780.888	326.672	41,83%
2013	861.643	386.397	44,84%
2014	841.102	443.730	52,76%
2015	833.935	459.699	55,12%
2016	874.020	460.160	52,65%
2017	860.660	494.036	57,40%
2018	849.919	498.609	58,67%

Πίνακας 2.5.1: Εξέλιξη των μακροχρόνιων ανέργων της χώρας 2012-2018

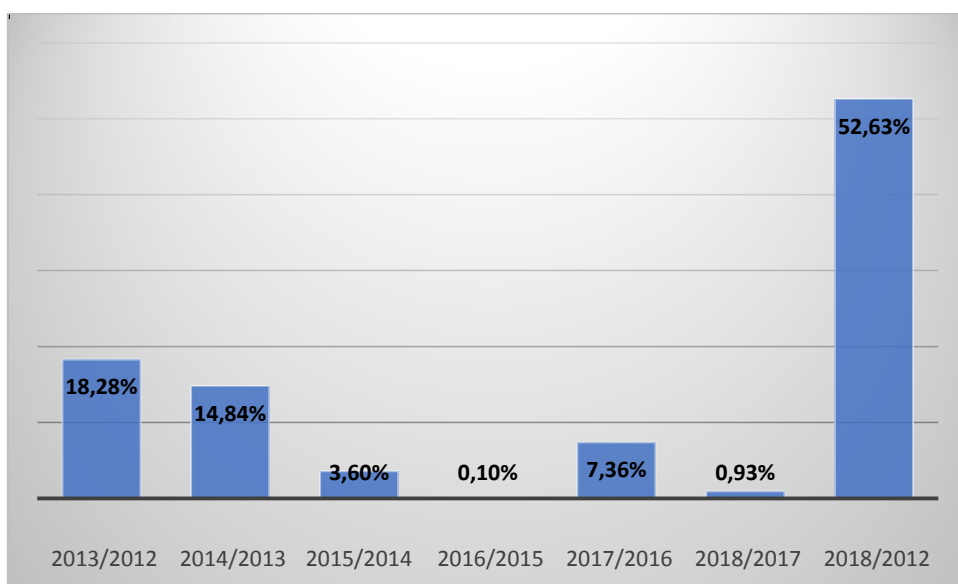
ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 2.5.1: Εξέλιξη των μακροχρόνιων ανέργων της χώρας 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

Οι άνεργοι με ανεργία μεγαλύτερη ή ίση των 12 μηνών όλη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο εμφανίζονται να αυξάνουν τον αριθμό τους. Έτσι, από 326.672 άνεργοι που ήταν το 2012 έφτασαν το 2018 τους 498.609 ανέργους. Αυτή η ανοδική πορεία αύξησης της ανεργίας των μακροχρόνιων ανέργων συμπαρασύρει και το ποσοστό τους το οποίο από 41,83% που ήταν το 2012 έφτασε το 58,67% το 2018 επί του συνόλου των ανέργων της χώρας (Πίνακας 2.5.1 και Διάγραμμα 2.5.1).

Διάγραμμα 2.5.2: Ποσοστιαία μεταβολή μακροχρόνιων ανέργων 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

Η μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή αύξησης της ανεργίας των μακροχρόνιων ανέργων εντοπίζεται το 2013/2012 με 18,28% ενώ η μεταβολή του 2018 σε σχέση με το 2012 είναι 52,63% αύξησης της ανεργίας (Διάγραμμα 2.5.2).

	2012	Ποσοστό*	2013	Ποσοστό*	2014	Ποσοστό*	2015	Ποσοστό*
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	20.779	6,36%	23.559	6,10%	27.943	6,30%	27.964	6,08%
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	73.221	22,41%	80.464	20,82%	87.765	19,78%	88.889	19,34%
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	12.754	3,90%	13.315	3,45%	14.391	3,24%	15.620	3,40%
ΗΠΕΙΡΟΣ	11.386	3,49%	12.727	3,29%	14.747	3,32%	15.945	3,47%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	24.226	7,42%	26.888	6,96%	32.984	7,43%	35.078	7,63%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	2.811	0,86%	3.275	0,85%	3.657	0,82%	3.901	0,85%
Δ. ΕΛΛΑΔΑ	24.775	7,58%	29.397	7,61%	37.709	8,50%	40.640	8,84%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	15.916	4,87%	19.188	4,97%	22.712	5,12%	23.772	5,17%
ΑΤΤΙΚΗ	110.860	33,94%	142.007	36,75%	160.281	36,12%	163.269	35,52%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	11.454	3,51%	13.655	3,53%	17.448	3,93%	18.795	4,09%
Β. ΑΙΓΑΙΟ	3.737	1,14%	4.435	1,15%	5.438	1,23%	6.088	1,32%
Ν. ΑΙΓΑΙΟ	3.484	1,07%	3.960	1,02%	4.265	0,96%	4.186	0,91%
ΚΡΗΤΗ	11.269	3,45%	13.527	3,50%	14.390	3,24%	15.552	3,38%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	326.672	100,00%	386.397	100,00%	443.730	100,00%	459.699	100,00%

	2016	Ποσοστό*	2017	Ποσοστό*	2018	Ποσοστό*
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	26.155	5,68%	27.329	5,53%	26.249	5,26%
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	94.366	20,51%	104.097	21,07%	104.755	21,01%
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	15.926	3,46%	16.676	3,38%	27.604	5,54%
ΗΠΕΙΡΟΣ	15.332	3,33%	15.867	3,21%	14.979	3,00%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	35.668	7,75%	37.666	7,62%	36.098	7,24%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	3.685	0,80%	3.944	0,80%	3.608	0,72%
Δ. ΕΛΛΑΔΑ	40.014	8,70%	41.697	8,44%	40.588	8,14%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	22.353	4,86%	23.017	4,66%	22.503	4,51%
ΑΤΤΙΚΗ	163.022	35,43%	176.883	35,80%	177.785	35,66%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	17.933	3,90%	19.066	3,86%	18.741	3,76%
Β. ΑΙΓΑΙΟ	5.877	1,28%	6.275	1,27%	6.275	1,26%
Ν. ΑΙΓΑΙΟ	4.294	0,93%	5.133	1,04%	4.987	1,00%
ΚΡΗΤΗ	15.535	3,38%	16.386	3,32%	14.437	2,90%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	460.160	100,00%	494.036	100,00%	498.609	100,00%

* επί του συνόλου της χώρας

Πίνακας 2.5.2: Η μακροχρόνια ανεργία μεγαλύτερη ή ίση των 12 μηνών ανά Περιφέρεια
χρονικής περιόδου 2012-2018

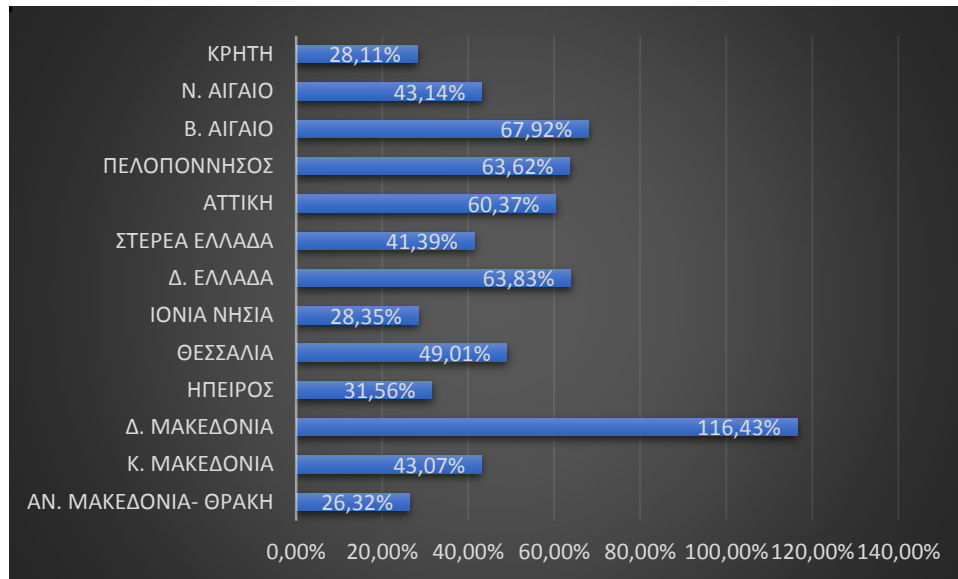
ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

Στον πίνακα 2.5.2 αποτυπώνεται η εξέλιξη της ανεργίας μεγαλύτερης ή ίσης των 12 μηνών ανά Περιφέρεια Ελλάδας τη χρονική περίοδο 2012-2018. Διαπιστώνεται ότι η Περιφέρεια Αττικής έχει το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας σε σχέση με τις άλλες Περιφέρειες της χώρας, κατατάσσοντάς την στην πρώτη θέση. Ο μέσος όρος του ποσοστού της επί του συνόλου των μακροχρόνιων ανέργων είναι 35,60%. Ακολουθούν:

1. η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με μέσο όρο ποσοστού 20,70%.
2. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, με μέσο όρο ποσοστού 8,26%.
3. Η Περιφέρεια Θεσσαλίας με μέσο όρο ποσοστού 7,44%
4. Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης η οποία όμως το 2018 κατατάχθηκε έκτη. Ο μέσος όρος του ποσοστού της είναι 5,90%.
5. Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας η οποία όμως το 2018 κατατάχθηκε έβδομη. Ο μέσος όρος του ποσοστού της είναι 4,88%.
6. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου η οποία όμως το 2012 και 2018 κατατάχθηκε όγδοη. Ο μέσος όρος του ποσοστού της είναι 3,80%.

Το μικρότερο ποσοστό ανεργίας με διάρκεια μεγαλύτερη ή ίση των 12 μηνών την έχει η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με μέσο όρο του ποσοστού της επί του συνόλου των μακροχρόνιων ανέργων να είναι 0,81%. Ακολουθούν οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου με μέσο όρο 0,99% και η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με μέσο όρο ποσοστού 1,24%.

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας το 2012 ήταν στην έβδομη θέση. Όμως τα έτη 2013 έως και 2015 κατατάχθηκε στην ένατη θέση, το 2016 και 2017 στην όγδοη ενώ το 2018 στην πέμπτη θέση. Ο μέσος όρος του ποσοστού της είναι 3,77%. Ίδια εικόνα εμφανίζει και η Περιφέρεια Ηπείρου η οποία το 2012 ήταν στην ένατη θέση, το 2013 στη δέκατη, το 2014 και 2015 στην όγδοη, το 2016 και 2017 στη δέκατη ενώ το 2018 στην ένατη θέση. Ο μέσος όρος του ποσοστού της είναι 3,30%. Τέλος, η Περιφέρεια Κρήτης το 2012 ήταν στην δέκατη θέση, το 2013 στην όγδοη, το 2014 και 2015 στη δέκατη, το 2016 και 2017 στην ένατη ενώ το 2018 στη δέκατη θέση. Ο μέσος όρος του ποσοστού της είναι 3,31%.

Διάγραμμα 2.5.3: Ποσοστιαία μεταβολή της ανεργίας μεγαλύτερης ή ίσης από 12 μήνες ανά Περιφέρεια 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

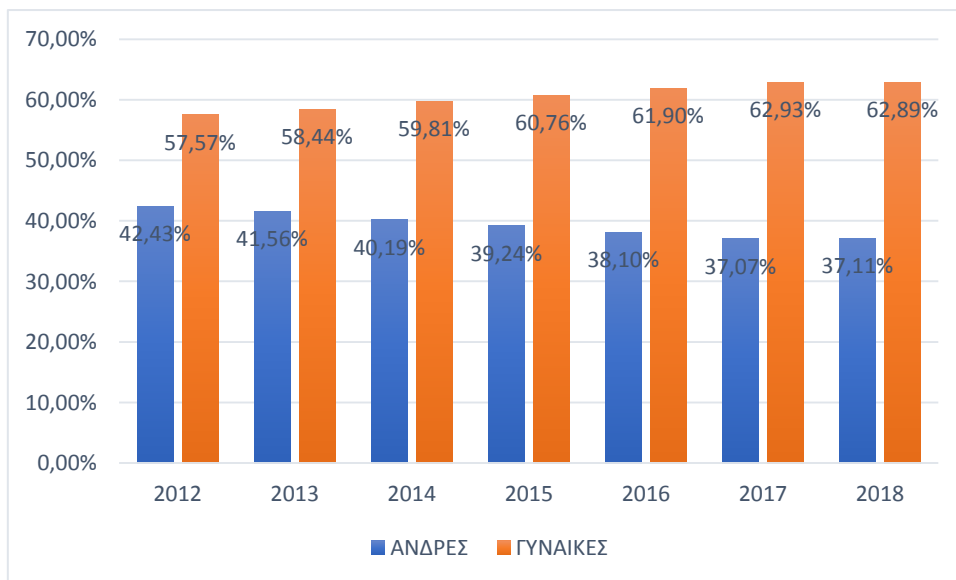
Όσον αφορά την ποσοστιαία μεταβολή της ανεργίας που είναι μεγαλύτερη ή ίση των 12 μηνών ανά Περιφέρεια Ελλάδας, διαπιστώθηκε ότι καμία Περιφέρεια δεν έχει μείωση ενώ τη μεγαλύτερη μεταβολή την έχει η Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας με 116,43%. Ακολουθούν οι Περιφέρειες Β. Αιγαίου με 67,92%, Δ. Ελλάδας με 63,83%, Πελοποννήσου με 63,62%, Αττικής με 60,37%, Θεσσαλίας με 49,01%, Ν. Αιγαίου με 43,14%, Κεντρικής Μακεδονίας με 43,07%, Στερεάς Ελλάδας με 41,39%, Ηπείρου με 31,56%, Ιονίων Νήσων με 28,35%, Κρήτης με 28,11% και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με 26,32% (Διάγραμμα 2.5.3).

2.6 Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά φύλο

	ΑΝΔΡΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ* (%)	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ* (%)	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ
2012	331346	42,43%	449542	57,57%	780888
2013	358120	41,56%	503523	58,44%	861643
2014	338011	40,19%	503091	59,81%	841102
2015	327202	39,24%	506733	60,76%	833935
2016	333001	38,10%	541019	61,90%	874020
2017	319060	37,07%	541600	62,93%	860660
2018	315.415	37,11%	984504	62,89%	849919

Πίνακας 2.6.1: Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά φύλο 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 2.6.1: Ποσοστιαία εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά φύλο 2012-2018

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ, Ιδία επεξεργασία

Όπως παρατηρούμε από τον Πίνακα 2.6.1 και το διάγραμμα 2.6.1 διαπιστώνουμε ότι οι γυναίκες, σε σχέση με το σύνολο των ανέργων της χώρας, όλη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο έχουν ποσοστά ανεργίας κατά πολύ υψηλότερα από εκείνα των ανδρών. Συγκεκριμένα, το 2012 το ποσοστό των ανέργων γυναικών έφτανε το 57,57% του συνόλου των ανέργων της χώρας. Μέχρι και το 2017 το ποσοστό αυτό αυξανόταν φτάνοντας το 2017 στο 62,93% ενώ τον επόμενο χρόνο μειώθηκε φτάνοντας το 62,89%.

Το ποσοστό των ανέργων αντρών, ως ποσοστό επί του συνόλου των ανέργων της χώρας, φαίνεται μειωμένο σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό των ανέργων γυναικών. Ωστόσο, εμφανίζει πτωτική πορεία από το 2012 έως και το 2017, φτάνοντας από το 42,43% στο 37,07%. Μόνο το 2018 εμφανίζεται αυξητικό κατά 0,4%, φτάνοντας το 37,11% (Διάγραμμα 2.6.1).

3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΝ

3.1 Η αναπροσαρμογή των μισθών το 2011

Η Ελλάδα είχε συμφωνήσει τον Ιούλιο του 2011, στη Σύνοδο Κορυφής της Ευρωζώνης που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες, να πραγματοποιήσει κάποιες διαρθρωτικές αλλαγές. Στα πλαίσια αυτής της συμφωνίας ψηφίστηκε τον Οκτώβριο του 2011 ο νόμος 4024/2011 ο οποίος μεταξύ των άλλων θέσπισε το ενιαίο μισθολόγιο – βαθμολόγιο για τους δημόσιους υπάλληλους των ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού αλλά και άλλων φορέων του δημοσίου τομέα. Σε αυτές τις διατάξεις υπάγονται οι υπάλληλοι που είναι μόνιμοι αλλά και όσοι έχουν σύμβαση ιδιωτικού δικαίου και αορίστου χρόνου. Επίσης υπάγονται:

1. οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
2. οι υπάλληλοι της Γραμματείας των Δικαστηρίων και Εισαγγελιών, των Έμμισθων Υποθηκοφυλακείων και Κτηματολογικών γραφείων της χώρας,
3. οι ιατροί υπηρεσίας υπαίθρου και οι μόνιμοι αγροτικοί ιατροί,
4. οι υπάλληλοι της Βουλής,
5. οι διοικητικοί υπάλληλοι των Ανεξάρτητων Αρχών της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου,
6. οι υπάλληλοι των Περιφερειακών Ενώσεων Δήμων (ΠΕΔ), της κεντρικής ένωσης Δήμων (ΚΕΔ) και της ένωσης Περιφερειών Ελλάδος,
7. οι θρησκευτικοί λειτουργοί.

Οι κατηγορίες εκπαίδευσης είναι τέσσερις:

1. Πανεπιστημιακής (ΠΕ),
2. Τεχνολογικής (ΤΕ),
3. Δευτεροβάθμιας (ΔΕ) και
4. Υποχρεωτικής εκπαίδευσης (ΥΕ)

Όλοι οι υπάλληλοι αυτών των κατηγοριών κατατάσσονται σε έξη συνολικά βαθμούς, από τον Α έως και τον ΣΤ, κατά φθίνουσα σειρά, ενώ εισαγωγικός βαθμός για όλες τις κατηγορίες εκπαίδευσης είναι ο βαθμός ΣΤ και καταληκτικός ο βαθμός Α για την ΠΕ και ΤΕ κατηγορία, ο βαθμός Β για τη ΔΕ κατηγορία και ο βαθμός Γ για την ΥΕ κατηγορία. Οι θέσεις προσωπικού της κατηγορίας Ειδικών Θέσεων (ΕΘ) κατατάσσονται στους βαθμούς 1^ο και 2^ο και αμείβονται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. Επίσης αναγνωρίζεται η προϋπηρεσία από το δημόσιο τομέα μέχρι επτά (7) έτη, ύστερα από ουσιαστική κρίση του Υπηρεσιακού συμβουλίου (άρθρο 6).

Η μισθολογική εξέλιξη παρατίθενται στο άρθρο 12 του εν λόγω άρθρου. Οι υπάλληλοι λαμβάνουν το βασικό μισθό που αντιστοιχεί στο βαθμό τους. Σε κάθε βαθμό θεσπίζονται μισθολογικά κλιμάκια (Μ.Κ.) τα οποία χορηγούνται ανά διετία, με εξαίρεση τα Μ.Κ. των Βαθμών Β' και Α', τα οποία χορηγούνται ανά τριετία. Ο εισαγωγικός μηνιαίος βασικός μισθός του Βαθμού ΣΤ' της ΥΕ κατηγορίας προσωπικού ορίζεται σε 780€. Οι εισαγωγικοί μηνιαίοι βασικοί μισθοί των υπόλοιπων κατηγοριών προσωπικού προσδιορίζονται με βάση τον εισαγωγικό μηνιαίο βασικό μισθό πολλαπλασιαζόμενο με τους παρακάτω συντελεστές, στρογγυλοποιούμενοι στην πλησιέστερη μονάδα ευρώ:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΒΑΘΜΟΣΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

ΔΕ	ΣΤ'	1,10
ΤΕ	ΣΤ'	1,33
ΠΕ	ΣΤ'	1,40

Οι βασικοί μισθοί των λοιπών βαθμών όλων των κατηγοριών διαμορφώνονται ως εξής:

1. Του βαθμού Ε' με προσαύξηση του βασικού μισθού του βαθμού ΣΤ' σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%).
2. Του βαθμού Δ' με προσαύξηση του βασικού μισθού του βαθμού Ε σε ποσοστό δέκα πέντε τοις εκατό (15%).
3. Του βαθμού Γ' με προσαύξηση του βασικού μισθού του βαθμού Δ' σε ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%).

4. Του βαθμού Β΄ με προσαύξηση του βασικού μισθού του βαθμού Γ΄ σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%).
5. Του βαθμού Α΄ με προσαύξηση του βασικού μισθού του βαθμού Β΄ σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%).

Οι βασικοί μισθοί των Μ.Κ. των Βαθμών διαμορφώνονται ως εξής:

1. Του πρώτου Μ.Κ. κάθε βαθμού και κατηγορίας με προσαύξηση του βασικού μισθού του βαθμού αυτού κατά δύο τοις εκατό (2%).
2. Του κάθε επόμενου Μ.Κ. με προσαύξηση του βασικού μισθού του προηγούμενου μισθολογικού κλιμακίου σε ποσοστό ίδιο με αυτό που ορίζεται στην προηγούμενη περίπτωση.

Οι βασικοί λοιπόν μισθοί διαμορφώνονται ως εξής:

Πανεπιστημιακή εκπαίδευση		Τεχνολογική εκπαίδευση	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Υποχρεωτική εκπαίδευση
Α΄ βαθμός	2.097€	1.992€	-	-
Β΄ βαθμός	1.906€	1.811€	1.499€	-
Γ΄ βαθμός	1.588€	1.509€	1.249€	1.135€
Δ΄ βαθμός	1.381€	1.312€	1.086€	987€
Ε΄ βαθμός	1.201€	1.141€	944€	858€
Στ΄ βαθμός	1.092€	1.037€	858€	780€

Πίνακας 3.1.1: Οι βασικοί μισθοί ανά κατηγορία εκπαίδευσης το 2011

ΠΗΓΗ: Εγκύκλιος Υπ.Οικ.οικ2/78400/0022/14.11.2011

Στους παραπάνω μισθούς προστίθενται επιπλέον και τα διάφορα επιδόματα που είναι τα εξής:

1. Επίδομα επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας και απομακρυσμένων παραμεθόριων περιοχών.

2. Μηνιαία οικογενειακή παροχή, ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των υπαλλήλων.
3. Επίδομα θέσης ευθύνης.
4. Κίνητρο επίτευξης στόχων.
5. Το Επίδομα Εορτών Χριστουγέννων και Εορτών Πάσχα.

Όλες οι λοιπές παροχές, τα επιδόματα, οι αμοιβές και οι αποζημιώσεις, με οποιαδήποτε ονομασία, συμπεριλαμβανομένων και των εξόδων κίνησης καθώς και οι υπερωριακές εργασίες, καταργούνται.

3.2 Η διαμόρφωση των βασικών μισθών σύμφωνα με το νόμο 4354/2015

Το 2015 η χώρα συνάπτει νέα τριετές σύμβαση οικονομικής ενίσχυσης με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό σταθερότητας (ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΙΙΙ). Η ελληνική κυβέρνηση ψηφίζει το ν.4354/16-12-2015 (ΦΕΚ 176/Α/2015) με διατάξεις που αφορούν μη εξυπηρετούμενα δάνεια, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις. Στο άρθρο 8 του εν λόγω νόμου αποσυνδέεται ο μισθός των υπαλλήλων από το βαθμό. Συγκεκριμένα οι υπάλληλοι εξελίσσονται, ανεξάρτητα από το βαθμό που κάθε φορά κατέχουν, σε μισθολογικά κλιμάκια (Μ.Κ.). Οι υπάλληλοι που ανήκουν στην ίδια κατηγορία και έχουν το ίδιο μισθολογικό κλιμάκιο δικαιούνται το βασικό μισθό που αντιστοιχεί σε αυτό, ανεξάρτητα από τον κλάδο στον οποίο ανήκει η θέση τους. Στο άρθρο 10 του νόμου ορίζεται ότι ο υπάλληλος που διορίζεται μπαίνει στην υπηρεσία του με το εισαγωγικό μισθολογικό κλιμάκιο της κατηγορίας στην οποία ανήκει ή στο μισθολογικό κλιμάκιο, που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 9 του νόμου αυτού.

Σύμφωνα με το άρθρο 13, οι μηνιαίες τακτικές αποδοχές του υπαλλήλου αποτελούνται από το βασικό μισθό, τα επιδόματα και τις παροχές οι οποίες είναι οι εξής:

1. οικογενειακή,
2. θέσης ευθύνης,
3. αμοιβή συνδεδεμένη με την περιγραφή και αξιολόγηση της θέσης εργασίας,
4. επίδομα επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας

5. επίδομα απομακρυσμένων παραμεθόριων περιοχών.

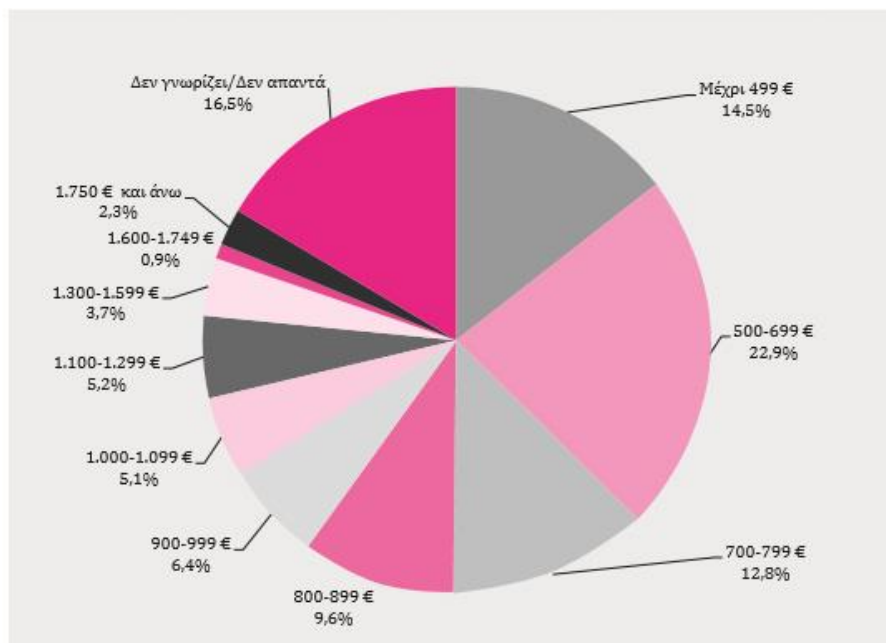
Στο άρθρο 14 αυτού του νόμου ορίζεται ο βασικός μισθός των υπαλλήλων. Ο μηνιαίος βασικός μισθός του μισθολογικού κλιμακίου 1 της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης ορίζεται σε 780€. Ο μηνιαίος βασικός μισθός των υπόλοιπων μισθολογικών κλιμακίων της κατηγορίας αυτής διαμορφώνεται με πρόσθεση στο αμέσως προηγούμενο μισθολογικού κλιμακίου του ποσού που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των 780 ευρώ με το συντελεστή 0,0551. Το προστιθέμενο ποσό στρογγυλοποιείται στο πλησιέστερο ευρώ. 2. Οι βασικοί μισθοί των μισθολογικών κλιμακίων των κατηγοριών Δ.Ε., Τ.Ε. και Π.Ε. προσδιορίζονται με βάση το ποσό των 780 €, πολλαπλασιαζόμενο με τους παρακάτω συντελεστές, στρογγυλοποιούμενοι στην πλησιέστερη μονάδα ευρώ:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

ΔΕ	ΣΤ΄	1,10
ΤΕ	ΣΤ΄	1,33
ΠΕ	ΣΤ΄	1,40

3.3 Η εξέλιξη των αμοιβών στον ιδιωτικό και ευρύτερο δημόσιο τομέα κατά το 2018

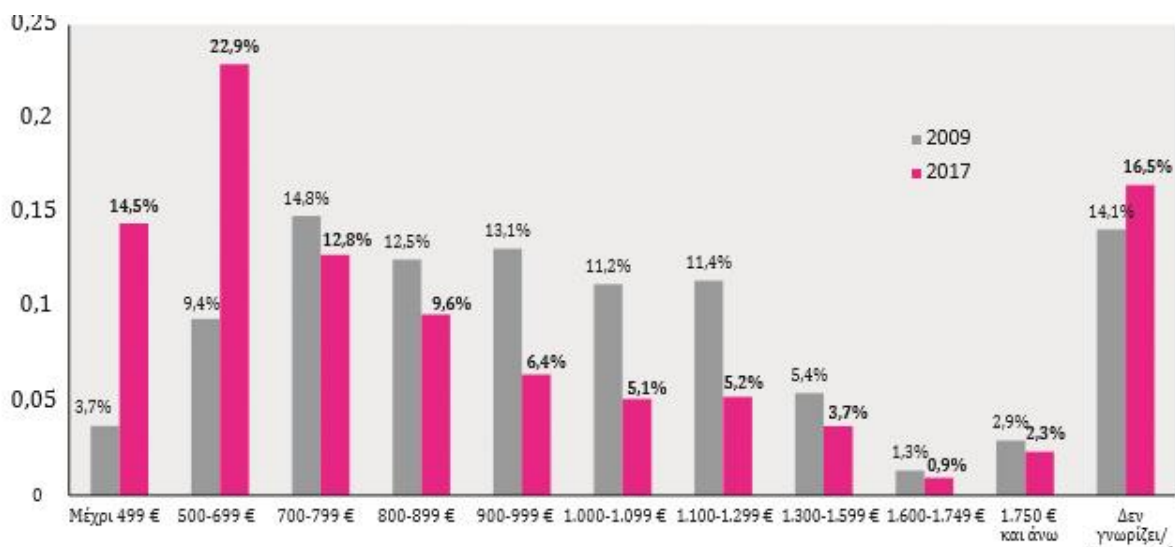
Σύμφωνα με την ετήσια οικονομική έκθεση του ΙΝΕ ΓΣΕΕ κατά το 2018, η οποία βασίστηκε στην Έρευνα του Εργατικού Δυναμικού, το ύψος των μηνιαίων αμοιβών των μισθωτών που απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα είναι ως εξής (Διάγραμμα, 3.1.1):

Διάγραμμα 3.3.1: Καθαρές μηνιαίες αποδοχές εργαζομένων ιδιωτικού τομέα στην Ελλάδα το 2017

ΠΗΓΗ: ΙΝΕ ΓΣΕΕ, (2018)

1. Μέχρι 499 € έχει το 14,5%
2. Από 500€ - 699 € έχει το 22,9%
3. 700€ - 799€ έχει το 12,8%
4. 800€ - 899€ έχει το 9,6%
5. 900€ - 999€ έχει το 6,4%
6. 1.000€ - 1.299€ έχει το 10,3%
7. 1.300€ και άνω έχει το 7%
8. Επίσης ένα ποσοστό 16,5% δεν απάντησε στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε.

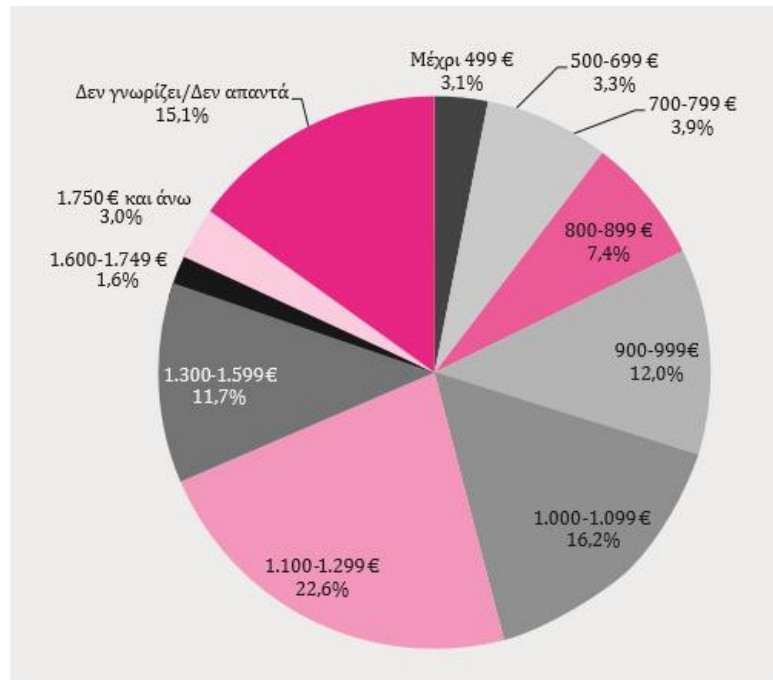

Διάγραμμα 3.3.2: Ποσοστιαία σύγκριση μηνιαίων αποδοχών εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα 2009 και 2017

ΠΗΓΗ: INE ΓΣΕΕ, (2018)

Γίνεται κατανοητό ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 22,9% έχει μισθό από 500€ έως 699€. Συνεπώς αυτό το ποσοστό σημειώνει μια σημαντική αύξηση σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, όπως τονίζει το INE ΓΣΕΕ (2018). Επιπρόσθετα, το ποσοστό που έχει μισθό έως 699€ ανέρχεται στο 37,4% των συμμετεχόντων, από 13,1% που ήταν κατά την έρευνα του 2009. Αυτό έχει ως επακόλουθο τη μείωση του ποσοστού όσων παίρνουν μισθό από 700€ έως 899€ που από 27,3% που ήταν το 2009 μειώθηκαν στο 22,4%. Συνεπακόλουθα μειώθηκε και το ποσοστό όσων έχουν από 900€ έως 1.300€ που το 2009 ήταν 35,7% ενώ το 2017 είναι 23,7%.

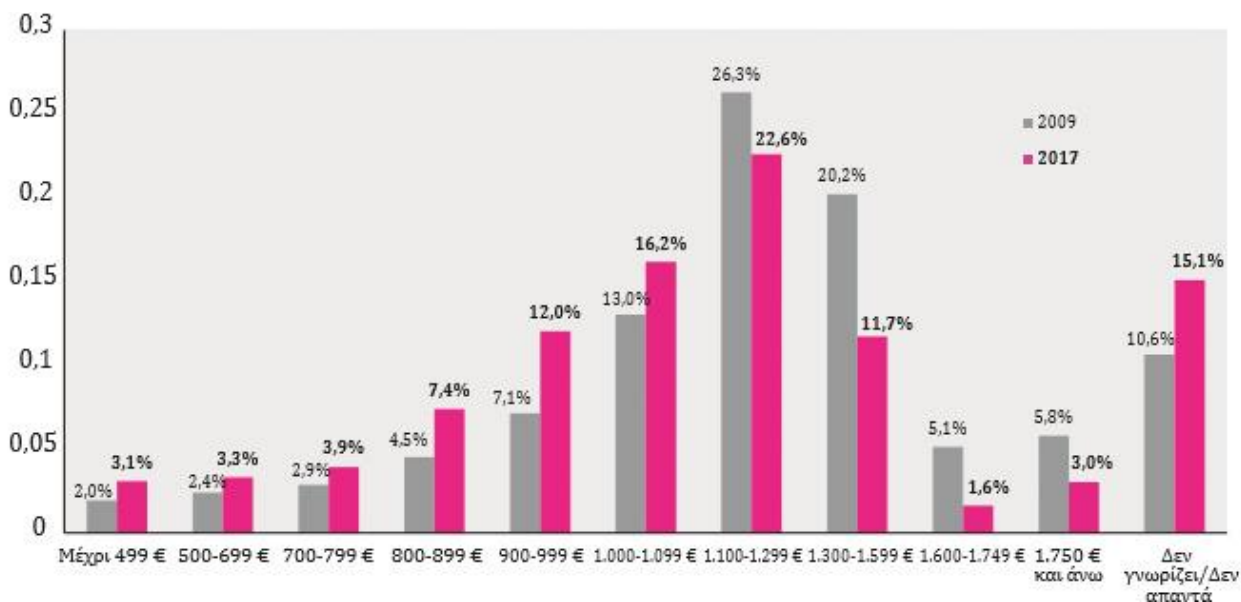

Διάγραμμα 3.3.3: Καθαρές μηνιαίες αποδοχές εργαζομένων ευρύτερου δημόσιου τομέα στην Ελλάδα το 2017

ΠΗΓΗ: ΠΗΓΗ: ΙΝΕ ΓΣΕΕ, (2018)

Όσον αφορά το ύψος την μηνιαίων αμοιβών των μισθωτών που απασχολούνται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, αυτή κατά το 2017 διαμορφώθηκε ως εξής (Διάγραμμα 3.1.3):

1. Έως 499€ το 3,3%
2. 500€ - 699€ το 3,3%
3. 700€ - 799€ το 3,9%.
4. 800€ - 899€ το 7,4%
5. 900€ - 999€ το 12%
6. 1.000-1.299€ το 38,7%
7. άνω των 1.300€ το 15,1%
8. το 15,1% δεν απάντησε.

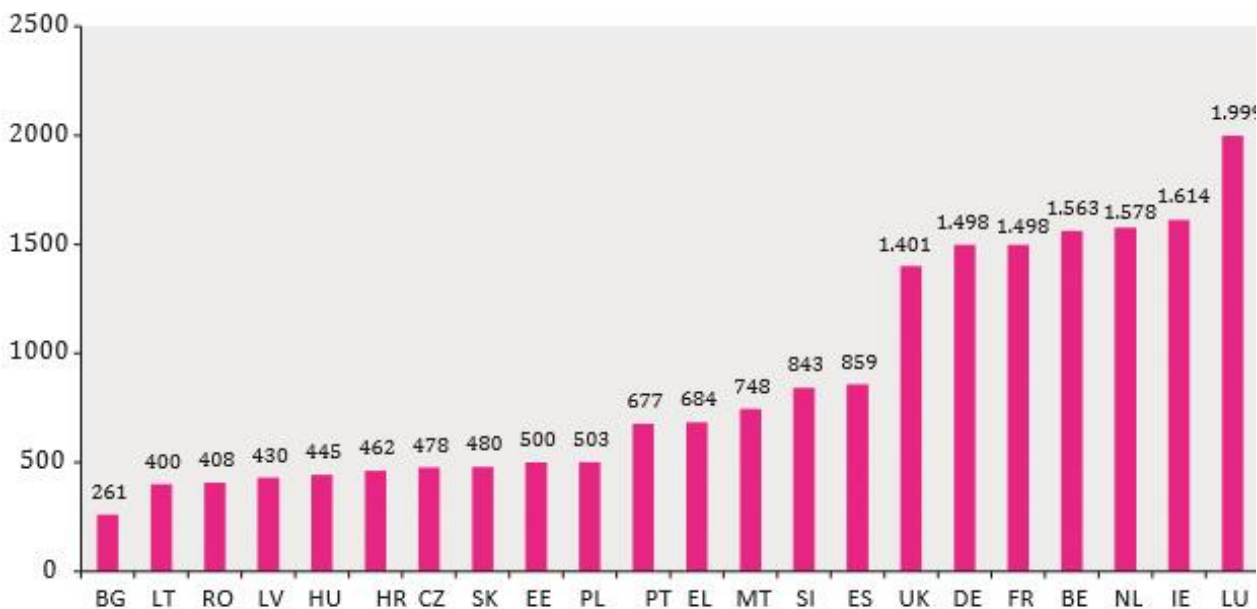
Διάγραμμα 3.3.4: Ποσοστιαία σύγκριση μηνιαίων αποδοχών εργαζομένων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα 2009 και 2017

ΠΗΓΗ: INE ΓΣΕΕ, (2018)

Γίνεται κατανοητό ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 38,7% έχει μισθό από 1.000€ έως 1.299€. Όμως, σε σχέση με το 2009 το ποσοστό όσων έχουν μισθό κάτω των 1.000€ έχει αυξηθεί στο 29,9% από 18,9% που ήταν. Επίσης, μειώθηκε το ποσοστό όσων έχουν μηνιαίες αποδοχές άνω των 1.300€. Όλη αυτή η προσαρμογή των μισθών έχει πραγματοποιηθεί στα πλαίσια της μισθολογικής πολιτικής που επιβλήθηκε από επιρροή της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας.

3.4 Η εξέλιξη των κατώτατων μισθών στην Ελλάδα σε σχέση με την Ε.Ε. το 2018

Οι μεικτοί κατώτατοι μηνιαίοι μισθοί, δηλαδή πριν να αφαιρεθούν οι φόροι εισοδήματος και οι κοινωνικές εισφορές που καταβάλλουν οι εργαζόμενοι, τόσο της Ελλάδας όσοι και των κρατών – μελών της Ε.Ε., αποτυπώνονται στον παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 3.4.1: Εξέλιξη των κατώτατων μισθών στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. το 2018.

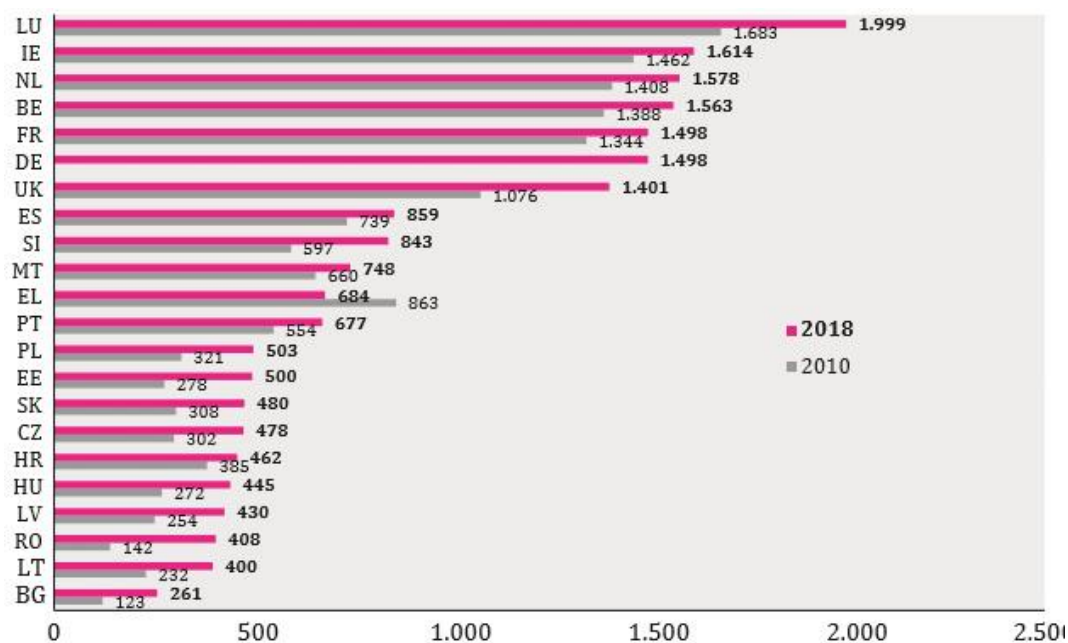
ΠΗΓΗ: ΠΗΓΗ: ΙΝΕ ΓΣΕΕ, (2018)

Παρατηρούμε λοιπόν ότι υπάρχουν μεγάλες διαφορές ανάμεσα στις χώρες που απαρτίζουν τον ευρωπαϊκό νότο, δηλαδή την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ελλάδα, και στις χώρες της κεντρικής Ευρώπης, αλλά και στα νέα κράτη-μέλη της Ε.Ε. με εξαίρεση τη Μάλτα και τη Σλοβενία. Παρατηρούμε λοιπόν ότι ο κατώτατος μισθός διαμορφώνεται:

1. μεταξύ 1.401€ και 1.999€ στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία, τη Γαλλία, το Βέλγιο, την Ολλανδία, την Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο.
2. Μεταξύ 677€ και 859€ στην Πορτογαλία, την Ελλάδα, τη Μάλτα, τη Σλοβενία και την Ισπανία.
3. Μεταξύ 261€ και 503€ στα υπόλοιπα κράτη – μέλη της Ε.Ε. που ανήκουν στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη.

Όσον αφορά την εξέλιξη του κατώτατου μισθού στην Ελλάδα μεταξύ των ετών 2010 και 2018, όπως παρατηρούμε και από το παρακάτω διάγραμμα, ανέρχεται το 2018 σε 684 € από 863€ που ήταν το 2010 και 877€ που ήταν με την Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας πριν από το Β΄ Μνημόνιο. Όμως, παραμένει μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο κατώτατο μισθό άλλων κρατών-μελών της Ε.Ε., όπως π.χ. της Πολωνίας που είναι 503€ αλλά είναι παραμένει ο

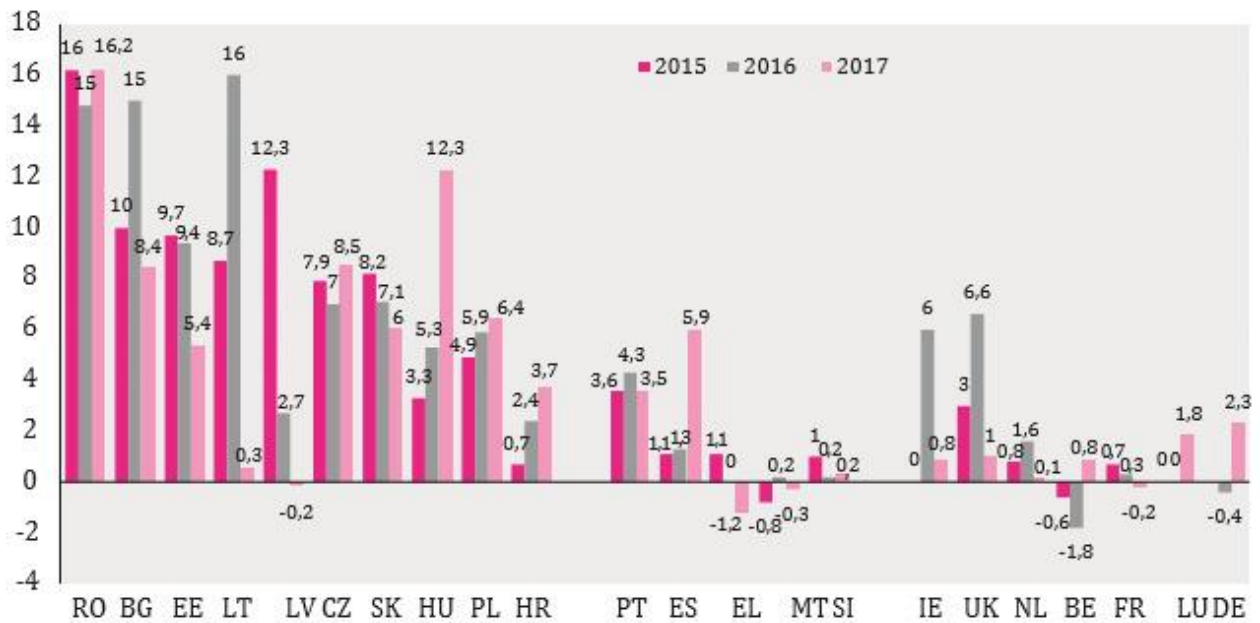
κατώτερος ανάμεσα στα κράτη – μέλη του ευρωπαϊκού Νότου, δηλαδή κατώτερος από την Ισπανία που είναι 859€, από τη Σλοβενία που είναι 843€ και από τη Μάλτα που είναι 748€. Σχεδόν ίδιος είναι με την Πορτογαλία που είναι 677€. Όμως εάν παρατηρήσουμε την εξέλιξη των κατώτατων μισθών των υπόλοιπων κρατών-μελών της Ε.Ε. διαπιστώνουμε ότι αυτοί ολοένα και αυξάνονται καθώς υπάρχει θεσμοθετημένος εθνικός κατώτατος μισθός που δεν υπερβαίνει τα 1.400€.

Διάγραμμα 3.4.2: Εξέλιξη των κατώτατων μισθών στα κράτη – μέλη της Ε.Ε. 2010 και 2018

ΠΗΓΗ: ΠΗΓΗ: ΙΝΕ ΓΣΕΕ, (2018)

Έτσι λοιπόν σε όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. υπάρχει αύξηση του κατώτατου μισθού, παρόλο που μερικά από αυτά εφάρμοσαν πρόγραμμα προσαρμογής υπό την επίβλεψη της Τρόικας και πάγωσαν για ένα χρονικό διάστημα τους κατώτατους μισθούς τους. Δεν παρατηρείται όμως το ίδιο και με την Ελλάδα, η οποία είναι η μόνη χώρα που έχει μειώσει κατά πολύ τον κατώτατο μισθό τόσο σε ονομαστικούς όρους, δηλαδή σε ευρώ, όσο και σε μονάδες αγοραστικής δύναμης. Η μείωση αυτή είναι της τάξης του 22% σε σχέση με το 2018 ενώ για τους νέους κάτω των 25 ετών η μείωση είναι της τάξεως του 32% (ΙΝΕ ΓΣΕΕ, 2018).

Διάγραμμα 3.4.3: Μεταβολή του κατώτατου πραγματικού μισθού στις χώρες της Ε.Ε. 2015-2017

ΠΗΓΗ: ΠΗΓΗ: INE ΓΣΕΕ, (2018)

Παρατηρώντας το παραπάνω διάγραμμα διαπιστώνουμε ότι οι μεγάλες αυξήσεις στον κατώτατο μισθό επισημαίνονται μεταξύ των ετών 2015, 2016 και 2017 στις εξής χώρες:

1. Ρουμανία, 16,2%, 12,3% και 16,2%
2. Βουλγαρία, 10%, 15% και 8,4%
3. Εσθονία, 9,7%, 9,4% και 5,4%
4. Λιθουανία, 8,7%, 16% και 0,3%
5. Λετονία, 12,3% και 2,7%
6. Τσεχία, 7,9%, 7% και 8,5%
7. Σλοβακία, 8,2%, 7,1% και 6%
8. Πολωνία, 4,9%, 5,9% και 6,4%
9. Ουγγαρία, 3,3%, 5,3% και 12,3%

Όπως προείπαμε, στις χώρες που ήταν υπό την επιτήρηση της Τρόικας αυτή τη χρονική περίοδο παρατηρούμε αυξήσεις στον κατώτατο μισθό. Οι χώρες αυτές είναι:

1. Πορτογαλία, 3,6%, 4,3% και 3,5%
2. Ιρλανδία, 6% και 0,8% το 2017.

Στην Ελλάδα και την Ισπανία οι μικρές αυξήσεις σε πραγματικούς όρους το 2015 και το 2016 αντανακλούν κυρίως τον αρνητικό πληθωρισμό ενώ το 2017 ο κατώτατος πραγματικός μισθός αυξάνεται στην Ισπανία κατά 5,9% ενώ μειώνεται στην Ελλάδα κατά 1,2% (INE ΓΣΕΕ, 2018).

Ο κατώτατος μισθός, μέσω της δραστηκής συρρίκνωσής του, τόσο σε πραγματικούς όσο και σε ονομαστικούς όρους, σε συνδυασμό με την πλήρη αποδόμηση και κατάρρευση του συστήματος συλλογικής διαπραγμάτευσης των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, μετατράπηκε στην Ελλάδα από εργαλείο προστασίας των χαμηλόμισθων σε επιταχυντή της γενικευμένης μείωσης των μισθών στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Όμως, η έμφαση στο μισθολογικό κόστος και στην απορρύθμιση της αγοράς εργασίας δεν είχε τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Η εσωτερική υποτίμηση μέσω της μείωσης των μισθών, δεν οδήγησε σε βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας αλλά τροφοδότησε το φαύλο κύκλο ύφεσης και αποεπένδυσης, μέσω της δραστηκής συρρίκνωσής του εισοδήματος και την αρνητικών επιπτώσεων στην πλευρά της ζήτησης (INE ΓΣΕΕ, 2018).

3.5 Η εξέλιξη των κατώτατων μισθών στην Ελλάδα και στην Ε.Ε. το 2019

Τα ονομαστικά ποσοστά των υποχρεωτικών ελάχιστων μισθών αυξήθηκαν στην πλειονότητα των κρατών μελών τον Ιανουάριο του 2019 σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2018. Οι μηνιαίες τιμές κυμαίνονται από 286€ στη Βουλγαρία έως 2.071€ στο Λουξεμβούργο για πλήρη εργασία πλήρους απασχόλησης. Οκτώ χώρες έχουν μηνιαίες ελάχιστες αποδοχές άνω των 1.000 €, ενώ τέσσερις χώρες έχουν ποσοστό κάτω των 500€, όπως παρατηρούμε και από τον παρακάτω πίνακα.

Country	2018 (monthly rate)	2019 (monthly rate)	Nominal change*	Real change**	2018 (hourly rate)	2019 (hourly rate)	2018 (monthly rate in national currency)	2019 (monthly rate in national currency)
Belgium	€1,562.59	€1,593.76	+1.99%	+0.16%	€9.22	€9.41	-	-
Bulgaria	€260.76	€286.33	+9.81%	+7.39%	€1.47	€1.62	BGN 510	BGN 560
Croatia	€462.10	€505.90	+9.48%	+8.42%	€2.64	€2.89	HRK 3,438	HRK 3,750
Czechia	€477.78	€518.97	+8.62%	+7.24%	€2.87	€3.10	CZK 12,200	CZK 13,350
Estonia	€500.00	€540.00	+8.00%	+4.98%	€2.86	€3.09	-	-
France	€1,498.47	€1,521.22	+1.52%	+0.10%	€9.88	€10.03	-	-
Germany	€1,497.79	€1,557.09	+3.96%	+2.19%	€8.84	€9.19	-	-
Greece***	€683.76	€758.33	+10.91%	+10.35%	€3.85	€4.27	-	-
Hungary	€444.69	€464.20	+4.39%	+4.95%	€2.53	€2.65	HUF 138,000	HUF 149,000
Ireland	€1,613.95	€1,656.20	+2.62%	+1.80%	€9.55	€9.80	-	-
Latvia	€430.00	€430.00	0.00%	-2.90%	€2.46	€2.46	-	-
Lithuania	€400.00	€555.00	+38.75%	+36.53%	€2.45	€3.39	-	-
Luxembourg	€1,998.59	€2,071.10	+3.63%	+1.97%	€11.55	€11.97	-	-
Malta	€747.54	€761.97	+1.93%	+0.91%	€4.25	€4.33	-	-
Netherlands	€1,578.00	€1,615.80	+2.40%	+0.35%	€9.11	€9.33	-	-
Poland	€502.75	€523.09	+4.05%	+6.39%	€2.84	€2.95	PLN 2,100	PLN 2,250
Portugal	€676.67	€700.00	+3.45%	+2.83%	€3.81	€3.94	-	-
Romania	€407.86	€446.02	+9.36%	+5.97%	€2.32	€2.54	RON 1,900	RON 2,080
Slovakia	€480.00	€520.00	+8.33%	+5.95%	€2.76	€2.99	-	-
Slovenia	€842.79	€886.63	+5.20%	+3.94%	€4.76	€5.00	-	-
Spain	€858.55	€1,050.00	+22.30%	+21.08%	€4.98	€6.09	-	-
United Kingdom****	€1,638.36	€1,746.73	+4.85%	+2.38%	€8.95	€9.54	GBP 7.83 (per hour)	GBP 8.21 (per hour)

Πίνακας 3.5.1: Μηνιαίες και ωριαίες ελάχιστες αμοιβές το 2018 και το 2019 στα κράτη – μέλη της Ε.Ε.

ΠΗΓΗ: Eurofound, 2019

Σε ονομαστικούς όρους, ένας εργαζόμενος στο Λουξεμβούργο λαμβάνει 7,2 φορές τον ελάχιστο μισθό ενός εργαζόμενου στη Βουλγαρία, μια μικρή βελτίωση σε σχέση με το προηγούμενο έτος, όταν ο πολλαπλασιαστής του Λουξεμβούργου σε σύγκριση με τη Βουλγαρία ήταν 7,7. Η πλειοψηφία των χωρών καθορίζει ελάχιστους μισθούς με μηνιαίο επιτόκιο για τους εργαζόμενους με πλήρη απασχόληση. Ο πίνακας 3.5.1 δείχνει επίσης ωριαίες τιμές, τους

υπολογισμούς με βάση τον μέσο αριθμό των συνήθων εβδομαδιαίων ωρών εργασίας και λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μισθοί σε ορισμένες χώρες καταβάλλονται 14 φορές το χρόνο.

Οι μεγαλύτερες ονομαστικές αυξήσεις των ελάχιστων μισθών ήταν

1. στην Ισπανία (22%),
2. στην Ελλάδα (11%, Φεβρουάριος 2019) και
3. στη Βουλγαρία (10%).

Στην Ελλάδα, αυτό αντιπροσωπεύει την πρώτη αύξηση από το 2012. Για τους εργαζόμενους στην Ισπανία αυτό σημαίνει αύξηση κατά 1,11€ ανά ώρα, ενώ οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία λαμβάνουν 0,42€ και επιπλέον 0,15 € ανά ώρα αντίστοιχα. Η αύξηση του ελάχιστου μισθού ήταν επίσης σημαντική στη Λιθουανία (39%), αλλά αυτό οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στη μετατόπιση της φορολογίας και έτσι οι εργαζόμενοι στην πραγματικότητα έλαβαν αύξηση μόλις 7,5%.

Η Λετονία ήταν το μόνο κράτος μέλος που δεν άλλαξε το νόμιμο κατώτατο μισθό για το 2019, δεδομένου ότι ο ισχύων συντελεστής (430 ευρώ) βασίζεται σε τριετή συμφωνία που υπογράφηκε το 2017. Οι περισσότερες άλλες χώρες με τις χαμηλότερες μηνιαίες (περίπου 500 € ή λιγότερο το 2018) σημείωσαν σημαντικές ονομαστικές αυξήσεις κατά 7-9% (Κροατία, Τσεχία, Εσθονία, Ρουμανία, Σλοβακία, Ουγγαρία και Πολωνία). Στην Ουγγαρία και την Πολωνία, οι μεταβολές ήταν περίπου 4% όταν μετατράπηκαν σε ευρώ, η οποία οφείλεται κυρίως σε υποτιμήσεις του ουγγρικού φιορίνι και του πολωνικού zloty (Eurofound, 2019).

Οι χώρες με μέσο κατώτατο μισθό, όπως είναι η Πορτογαλία, η Μάλτα, η Ισπανία, η Ελλάδα και η Σλοβενία, αύξησαν τα ποσοστά αυτά στα € 700-1.050 (όταν μετατράπηκαν σε 12 πληρωμές ετησίως). Οι ποσοστιαίες αυξήσεις ήταν οι χαμηλότερες στη Μάλτα (1,9%), στην Πορτογαλία (3,5%) και στη Σλοβενία (5,2%). Οι χώρες με τα υψηλότερα ελάχιστα ποσοστά αμοιβών τείνουν να έχουν πιο μέτριες αυξήσεις, που κυμαίνονται από περίπου 2% στη Γαλλία, το Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες και την Ιρλανδία και παρόμοιο μέγεθος στη Γερμανία (4% τα τελευταία δύο χρόνια) στο 3,6% στο Λουξεμβούργο (Eurofound, 2019).

Καθώς οι τιμές καταναλωτή τείνουν να αυξάνονται, το ποσό των αγαθών και υπηρεσιών που μπορούν να αγοράσουν τα χρήματα τείνει να μειώνεται ανάλογα. Επομένως, είναι σημαντικό να αναλύονται οι ελάχιστες αυξήσεις των μισθών όχι μόνο σε ονομαστικούς όρους, αλλά και σε

πραγματικούς όρους, όπως καταγράφεται στην αλλαγή του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) κάθε χώρας.

3.6 Διαδικασία καθορισμού του κατώτατου μισθού στην Ελλάδα

Το τέλος του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής στην Ελλάδα κατά το 2018 επέφερε σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο καθορίζονται οι ελάχιστοι μισθοί στο μέλλον. Παραδοσιακά, οι ελάχιστοι μισθοί καθορίζονταν μέσω διμερούς συμφωνίας κοινωνικών εταίρων (η οποία επεκτάθηκε αυτομάτως σε ολόκληρη την οικονομία). Το 2012, η ελληνική κυβέρνηση δημιούργησε μια νέα διαδικασία για τον προσδιορισμό της. Συμφωνήθηκε ότι η διαδικασία αυτή θα διεξαχθεί μετά το τέλος του προγράμματος οικονομικής βοήθειας, καθώς ο ελάχιστος μισθός παγώθηκε μέχρι τότε. Από το 2019, η Ελλάδα εφαρμόζει τη νέα συμβουλευτική προσέγγιση - που σχεδιάστηκε το 2012 - με ισχυρότερο ρόλο για την κυβέρνηση. Η ελληνική συνδικαλιστική συνομοσπονδία (ΓΣΕΕ) αρνήθηκε να συμμετάσχει στη διαδικασία.

Στην Ελλάδα, η διαδικασία καθορισμού του επιπέδου του κατώτατου μισθού αρχίζει με μια διαδικασία διαβούλευσης βήμα προς βήμα. Η διαδικασία αυτή διαρκεί περίπου τέσσερις μήνες και περιλαμβάνει (Eurofound, 2019):

1. τους κοινωνικούς εταίρους και τα θεσμικά τους όργανα,
2. εξειδικευμένους δημόσιους οργανισμούς,
3. επιστημονικούς φορείς και
4. συναφείς φορείς.

Η διαβούλευση διεξάγεται από μια συντονιστική επιτροπή, η οποία έχει συσταθεί ειδικά για το σκοπό αυτό και αποτελείται από τον Πρόεδρο του Οργανισμού Διαμεσολάβησης και Διαιτησίας (ΟΜΕΔ), έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Εργασίας και έναν από το Υπουργείο Οικονομικών. Οι φάσεις είναι οι ακόλουθες:

1. Δημιουργείται φάκελος με προτάσεις.

2. Οι κοινωνικοί εταίροι και τα επιστημονικά τους όργανα καταρτίζουν μελέτες / μνημόνια, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων τριμερούς συναντήσεως / διαλόγου που διεξάγεται από την επιτροπή συντονισμού.
3. Το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ), ένα ερευνητικό κέντρο που εποπτεύεται από το Υπουργείο Οικονομικών, επεξεργάζεται όλο το υλικό.
4. Το ΚΕΠΕ συντάσσει πρόταση ή σύσταση σχετικά με το επίπεδο του κατώτατου μισθού, σε συνεργασία με επιτροπή ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων που διορίζονται από τα Υπουργεία Εργασίας, Οικονομικών και Ανάπτυξης.
5. Η πρόταση του ΚΕΠΕ συζητείται στο Υπουργικό Συμβούλιο, πριν αποφασίσει ο Υπουργός Εργασίας για το επίπεδο του κατώτατου μισθού.

Εξαιρετικά για το έτος 2019, η διαδικασία άρχισε στις 21 Αυγούστου 2018 και ολοκληρώθηκε στις 31 Ιανουαρίου 2019.

Στην Ελλάδα, το κύριο συνδικάτο της Γενικής Συνομοσπονδίας Ελλήνων Εργατών (ΓΣΕΕ) ζήτησε την επανεισαγωγή ενός συστήματος για τον καθορισμό του κατώτατου ορίου του κατώτατου μισθού μετά από ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Η ΓΣΕΕ ζήτησε επίσης την αποκατάσταση του μηνιαίου κατώτατου μισθού στο επίπεδο πριν από το 2012 ύψους € 751 για όλους τους εργαζομένους.

3.7 Σύγκριση του κατώτατου μισθού με την πάροδο του χρόνου

Κατά την ανάλυση της εξέλιξης των ελάχιστων μισθών με την πάροδο του χρόνου και μεταξύ των χωρών, τα ονομαστικά μεγέθη μπορεί να είναι παραπλανητικά, εξαιτίας των διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών και της εξέλιξης των τιμών στην τοπική οικονομία. Τα επίπεδα τιμών τείνουν να αυξάνονται με την πάροδο του χρόνου, ένα φαινόμενο που είναι γνωστό ως πληθωρισμός. Καθώς τα επίπεδα των τιμών αυξάνονται, το ποσό των αγαθών και των υπηρεσιών που έχουν ένα δεδομένο ποσό, τα χρήματα μπορούν να αγοράσουν μειώσεις. Εάν μια χώρα δεν εφαρμόσει αύξηση του κατώτατου μισθού που τουλάχιστον

αντισταθμίζει τον πληθωρισμό από το προηγούμενο έτος, αυτό μπορεί να σημαίνει ότι η αγοραστική δύναμη που διαθέτει ένας εργαζόμενος στον ελάχιστο μισθό μειώνεται πραγματικά (Eurofound, 2019).

Για να συγκρίνει την εξέλιξη των ελάχιστων μισθών με την πάροδο του χρόνου, η Eurofound υπολόγισε τον πραγματικό ελάχιστο μισθό στα επίπεδα τιμών του 2015 με βάση τους Εναρμονισμένους Δείκτες Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) της Eurostat. Όπως παρατηρούμε στον παρακάτω πίνακα 3.6.1, οι χώρες που ξεκίνησαν με χαμηλό κατώτατο μισθό κέρδισαν το μεγαλύτερο διάστημα μεταξύ του 2010 και του 2019. Για παράδειγμα, η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Λιθουανία είδαν τους ελάχιστους μισθούς τους να υπερδιπλασιάζονται σε πραγματικούς όρους στο 180% 114% και 104% αντίστοιχα. Άλλες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης κέρδισαν επίσης σημαντικά: στην Ουγγαρία, την Εσθονία, Πολωνία, Σλοβακία, Λετονία και Τσεχία, ο ελάχιστος μισθός αυξήθηκε σε πραγματικούς όρους κατά περισσότερο από 40%. Στις χώρες όπου ο ελάχιστος μισθός ήταν ήδη υψηλός, παρατηρήθηκαν μόνο οι καλύτερες συγκρατημένες πραγματικές αυξήσεις μεταξύ του 2010 και του 2019, κατά μέσο όρο 3%. Το Λουξεμβούργο ξεχωρίζει με μια πραγματική αύξηση 6% (Eurofound, 2019).

Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα σχετικά με τον ελάχιστο μισθό παρουσίασαν τη μεγαλύτερη επιδείνωση του πραγματικού μισθού τους: ακόμη και αφού έλαβαν υπόψη την τελευταία αύξηση το Φεβρουάριο του 2019, μεταξύ 2010 και 2019 μειώθηκε κατά 16%. Το Βέλγιο είναι η μόνη χώρα εκτός από την Ελλάδα όπου η πραγματική αξία του κατώτατου μισθού μειώθηκε ελαφρά: μεταξύ του 2010 και του 2019, μειώθηκε κατά 3%. Όλες οι άλλες χώρες κατόρθωσαν τουλάχιστον να αντισταθμίσουν τις επιπτώσεις του πληθωρισμού.

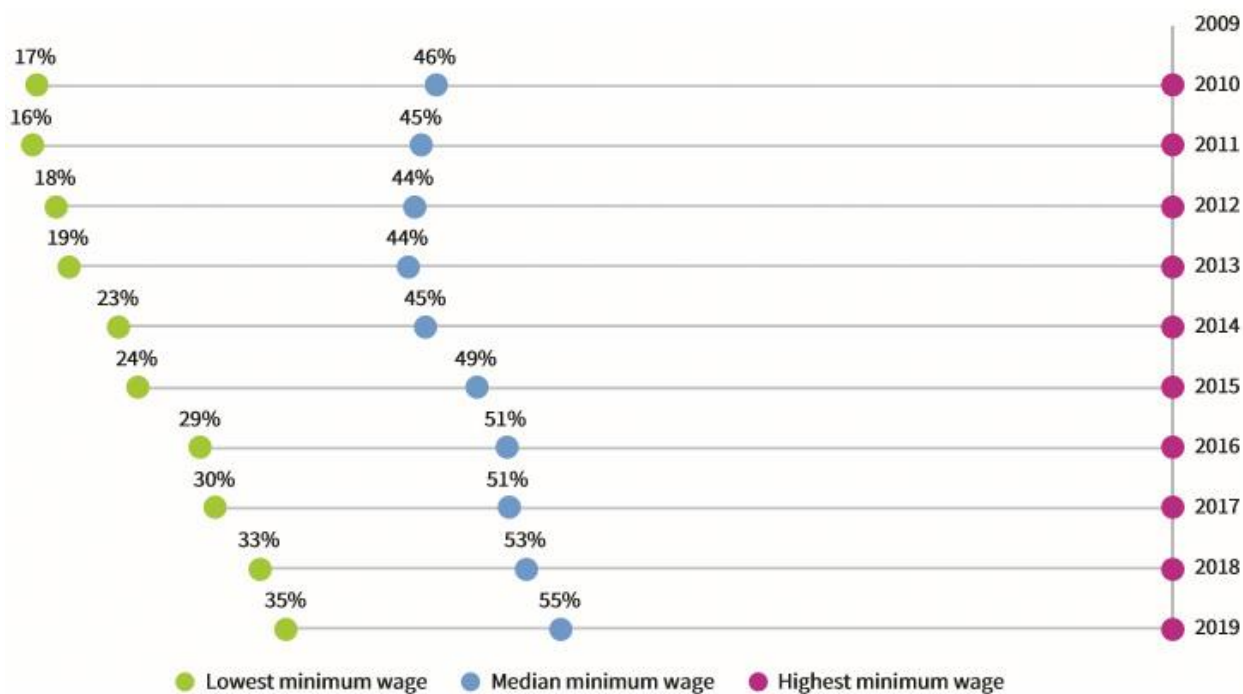
	Country	Change in 2019 compared with:		Minimum wage at 2015 price levels in:		
		2010	2015	2010	2015	2019
High category	Luxembourg	6%	2%	€1,884	€1,968	€2,000
	Ireland	9%	12%	€1,526	€1,481	€1,656
	Netherlands	1%	2%	€1,559	€1,535	€1,567
	Belgium	-3%	-2%	€1,555	€1,545	€1,508
	Germany	n.a.	3%	n.a.	€1,468	€1,506
	France	1%	0%	€1,448	€1,477	€1,469
	Spain	28%	33%	€805	€772	€1,027
Medium category	Slovenia	33%	8%	€650	€798	€863
	Malta	1%	1%	€749	€748	€758
	Greece	-16%	9%	€900	€695	€754*
	Portugal	11%	15%	€618	€601	€688
Low category	Lithuania	104%	70%	€253	€303	€516
	Estonia	54%	26%	€325	€395	€499
	Slovakia	47%	30%	€337	€380	€496
	Latvia	46%	11%	€276	€364	€404
Non-euro area category	Hungary	66%	31%	HUF 83,732	HUF 106,534	HUF 139,409
	Czechia	44%	36%	CZK 8,696	CZK 9,246	CZK 12,535
	Croatia	20%	21%	HRK 3,072	HRK 3,067	HRK 3,701
	Poland	52%	24%	PLN 1,439	PLN 1,755	PLN 2,184
	Romania	180%	102%	RON 702	RON 971	RON 1,963
	United Kingdom	11%	12%	GBP 1,212	GBP 1,207	GBP 1,348
	Bulgaria	114%	50%	BGN 253	BGN 361	BGN 541

Πίνακας 3.7.1: Εξελίξεις στον πραγματικό ελάχιστο μισθό, 2010, 2015 και 2019, σε τοπικά νομίσματα και επίπεδα τιμών 2015 ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Ε.Ε.

ΠΗΓΗ: Eurofound, 2019

Κατά τη σύγκριση των χωρών, τόσο τα ονομαστικά όσο και τα πραγματικά αριθμητικά στοιχεία των κατώτατων μισθών μπορεί να είναι παραπλανητικά λόγω διαφορετικών οικονομικών συνθηκών, με αποτέλεσμα διαφορετικά επίπεδα αγοραστικής δύναμης για τους καταναλωτές. Τα στοιχεία για τις τελικές δαπάνες κατανάλωσης των νοικοκυριών αποκαλύπτουν, για παράδειγμα, ότι οι δαπάνες των νοικοκυριών στη Βουλγαρία διατίθενται μόνο στο 50% του μέσου όρου της ΕΕ, ενώ οι τιμές στο Λουξεμβούργο είναι πολύ υψηλότερες από το μέσο όρο - στο 126% (Eurostat, 2019). Ως εκ τούτου, το 1 ευρώ στο Λουξεμβούργο έχει μικρότερη αγοραστική δύναμη από 1 ευρώ στη Βουλγαρία.

Για να συγκριθούν τα επίπεδα των κατώτατων μισθών μεταξύ των κρατών μελών, είναι επομένως σκόπιμο να εξεταστούν αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τα πρότυπα αγοραστικής δύναμης (PPS), μια τεχνητή νομισματική μονάδα που υπολογίζεται από τη Eurostat. Θεωρητικά, 1 PPS μπορεί να αγοράσει την ίδια ποσότητα αγαθών και υπηρεσιών σε κάθε χώρα και συνεπώς επιτρέπει να γίνουν καλύτερες συγκρίσεις.

Σχήμα 3.7.1: Σχετική απόσταση μεταξύ της αγοραστικής δύναμης του κατώτατου και μέσου ελάχιστου μισθού των κρατών μελών της Ε.Ε. και του υψηλότερου κατώτατου μισθού

ΠΗΓΗ: Eurofound, 2019

Στο παραπάνω σχήμα 3.6.1 παρουσιάζονται οι «αποστάσεις» των κατώτατων μισθών των κρατών μελών της ΕΕ σε PPS σε σύγκριση με το κράτος μέλος με τον υψηλότερο ελάχιστο μισθό σε PPS (το οποίο είναι σταθερά το Λουξεμβούργο). Το γράφημα δείχνει ότι οι κατώτατοι μισθοί συγκλίνουν ή πλησιάζουν προς τα άνω, όπως ορίζεται στην έκθεση Eurofound. Η πρόοδος της σύγκλισης στην απασχόληση και στον κοινωνικοοικονομικό τομέα (Eurofound, 2019). Σε όλα τα κράτη μέλη, οι ακαθάριστοι ελάχιστοι μισθοί έχουν συγκλίνει τις τελευταίες

δύο δεκαετίες, αν και δεν υπάρχει ορατή ανοδική σύγκλιση. Η απόσταση μεταξύ της χώρας με τον υψηλότερο και τον χαμηλότερο κατώτατο μισθό (σε PPS) μειώθηκε μεταξύ του 2010 και του 2019. Το 2010, οι εργαζόμενοι στη χώρα με το υψηλότερο μισθό (Λουξεμβούργο) είχαν αγοραστική δύναμη 5,9 φορές από τη χώρα με τον χαμηλότερο μισθό (Βουλγαρία). Η διαφορά μεταξύ του μέσου κατώτατου μισθού και του υψηλότερου κατώτατου μισθού μειώθηκε επίσης. Το 2010, ο υψηλότερος ελάχιστος μισθός ήταν 2,2 φορές μεγαλύτερος της μέσης χώρας. η απόσταση αυτή μειώθηκε στο 1,8 φορές το 2019 (Eurofound, 2019).

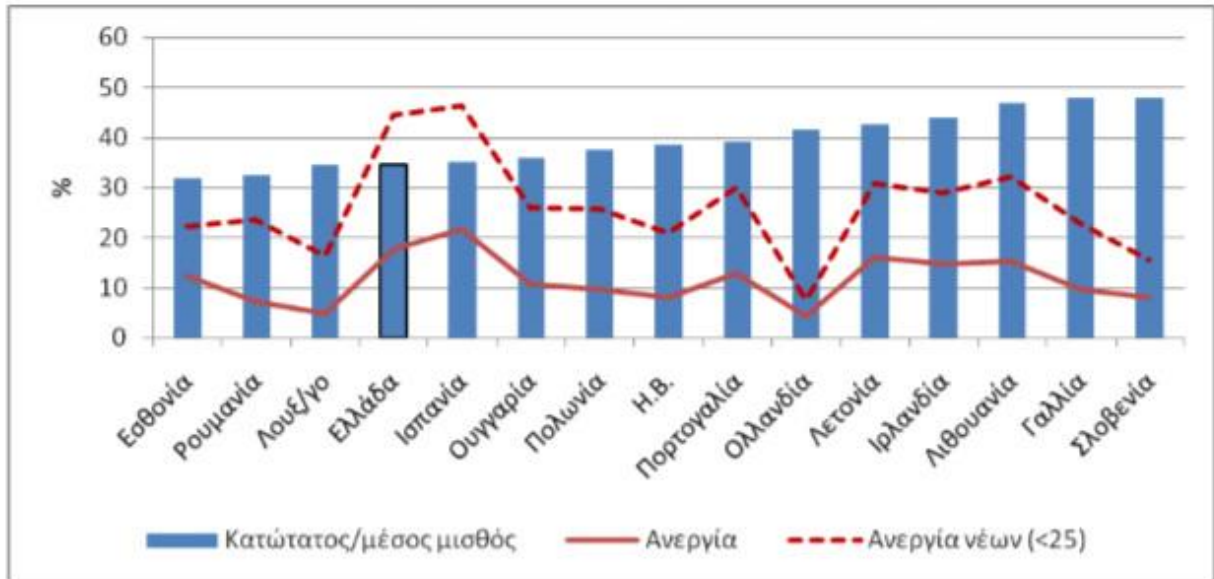
3.8 Συσχέτιση κατώτατου μισθού με την ανεργία

Ένας τρόπος για να εξετάσουμε εάν ο κατώτατος μισθός τείνει να αυξάνει την ανεργία είναι να εξετάσουμε εάν υπάρχει κάποια συσχέτιση μεταξύ των δύο αυτών μεγεθών, διεθνώς και διαχρονικά.

ΔΙΕΘΝΩΣ

Η σχέση κατώτατου μισθού και ανεργίας μπορεί να διερευνηθεί συγκρίνοντας τις αναλογίες κατώτατου/μέσου μισθού διαφόρων χωρών με τα ποσοστά ανεργίας των χωρών αυτών. Συγκρίνοντας μεταξύ τους τις χώρες της ΕΕ-27 που έχουν κατώτατο μισθό κατά το τελευταίο έτος για το οποίο υπάρχουν δημοσιευμένα στοιχεία, διαπιστώνουμε ότι δεν υπάρχει κάποια σχέση ανάμεσα στο επίπεδο του κατώτατου μισθού που υιοθετεί μια χώρα (σε σχέση με τον μέσο μισθό) και στο επίπεδο της ανεργίας – συνολικής ή των νέων – που αντιμετωπίζει η χώρα αυτή.

Το ότι ο κατώτατος μισθός δεν τείνει να αυξάνει την ανεργία είναι μια διαπίστωση που δεν προκύπτει μόνο μέσα από διεθνείς συγκρίσεις των δύο μεγεθών, όπως οι παραπάνω. Εάν συγκρίνουμε τη διαχρονική εξέλιξη της σχέσης κατώτατου μισθού ανεργίας σε μία χώρα, όπως η Ελλάδα, και πάλι δεν φαίνεται να υπάρχει κάποια αρνητική (ή θετική) συσχέτιση ανάμεσα στο ύψος του κατώτατου μισθού και το ποσοστό της ανεργίας γενικά και της ανεργίας των νέων ειδικότερα (Διάγραμμα 3.8.1).

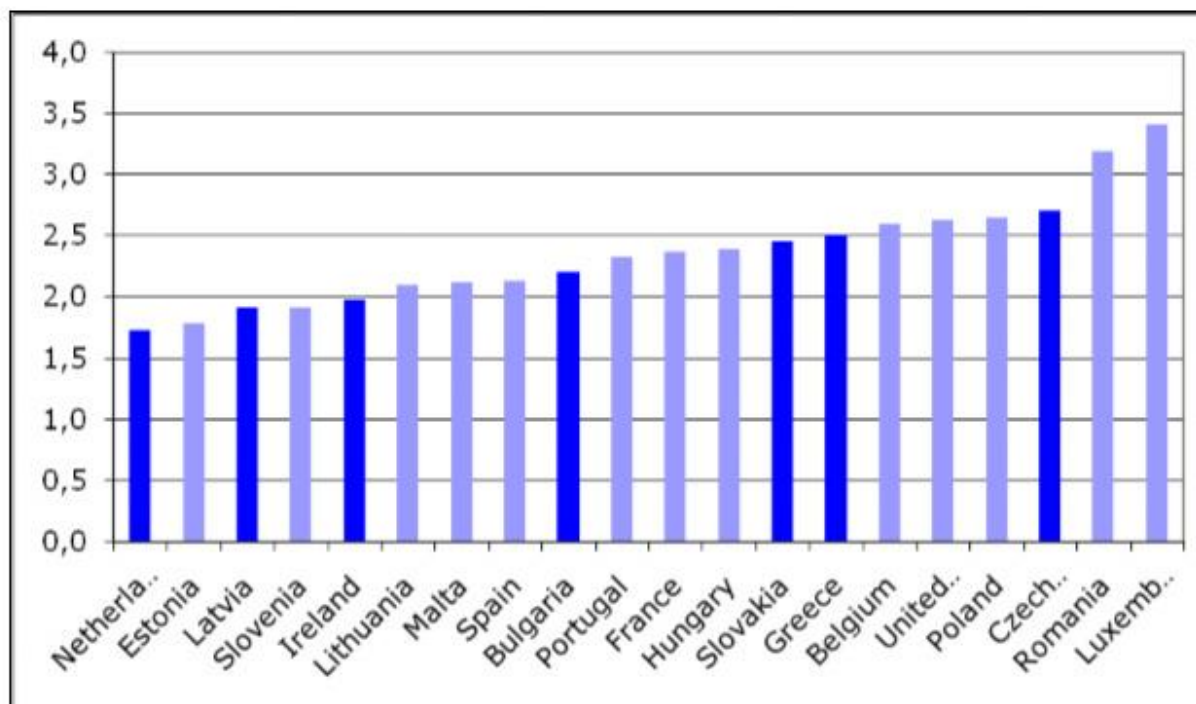
Διάγραμμα 3.8.1: Κατώτατος μισθός και ανεργία στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΗΓΗ: Γαβρόγλου, 2013

Δεν είναι λίγοι οι υποστηρικτές (της λελογισμένης αύξησης) του κατώτατου μισθού οι οποίοι, ωστόσο, υποστηρίζουν έναν χαμηλότερο του κατώτατου μισθού για τους νέους εργαζόμενους. Εάν υποστηρίζουμε ότι ο κατώτατος μισθός δεν αυξάνει την ανεργία γενικά, πώς μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι την αυξάνει στην περίπτωση των νέων; Αυτό το προφανές παράδοξο συνήθως δικαιολογείται με επίκληση της χαμηλής παραγωγικότητας των νέων και συναφών ιδιαιτεροτήτων αυτής της ομάδας εργαζομένων. Δίχως να υπεισέλθουμε σε ανάλυση του μεγάλου και κρίσιμου ζητήματος της ανεργίας των νέων, μπορούμε να παραθέσουμε, σε συνέχεια των παραπάνω συσχετίσεων, κάποια βασικά εμπειρικά δεδομένα για τη σχέση του κατώτατου μισθού και της ανεργίας των νέων (Γαβρόγλου, 2013).

Το Διάγραμμα 3.8.2 απεικονίζει την αναλογία του ποσοστού ανεργίας των νέων κάτω των 25 ετών σε σχέση με το συνολικό ποσοστό ανεργίας των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν κατώτατο μισθό (στοιχεία του 2011). Έτσι, βλέπουμε ότι η ανεργία των νέων μπορεί να είναι από 3,4 φορές (Λουξεμβούργο) έως 1,7 φορές (Ολλανδία) μεγαλύτερη από την ανεργία του συνολικού εργατικού δυναμικού. Στην Ελλάδα η ανεργία των νέων είναι 2,5 φορές υψηλότερη του συνόλου. Οι χώρες όπου έχει θεσπιστεί χαμηλότερος κατώτατος μισθός για τους

νέους απεικονίζονται με στήλες με σκούρο χρώμα, ενώ με ανοικτό χρώμα απεικονίζονται οι χώρες με ενιαίο κατώτατο μισθό. Εάν ένας χαμηλότερος κατώτατος μισθός για τους νέους συνεισέφερε ουσιαστικά στη μείωση της ανεργίας των νέων θα περιμέναμε οι στήλες με σκούρο χρώμα να συγκεντρώνονταν στα αριστερά της κλίμακας, δηλαδή να είχαν χαμηλότερο αναλογία ανεργίας νέων/συνόλου. Και όμως κάτι τέτοιο δεν ισχύει (Γαβρόγλου, 2013).

Διάγραμμα 3.8.2: Αναλογία ανεργίας νέων <25 ετών και συνολικής ανεργίας σε χώρες με κατώτατο μισθό, 2011

ΠΗΓΗ: Γαβρόγλου, 2013

Σημ: Οι σκούρες στήλες απεικονίζουν χώρες που προβλέπουν για τους νέους εργαζόμενους χαμηλότερο μισθό από τον κατώτατο, και οι ανοιχτές στήλες απεικονίζουν χώρες με ενιαίο κατώτατο μισθό.

Οι παραπάνω αναλογίες δεν διαφοροποιούνται σημαντικά το 2012. Στην περίπτωση της Ελλάδας, η ανεργία των νέων αυξάνεται από το 44,4% το 2011 στο 55,3% το 2012, αλλά η

αναλογία της ανεργίας των νέων προς τη συνολική ανεργία μειώνεται οριακά, παραμένοντας 2,3 φορές μεγαλύτερη.

4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ

ΠΡΕΒΕΖΑΣ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

4.1 Μεθοδολογία έρευνας

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε για την έρευνα είναι η ποσοτική καθώς μέσω αυτής διερευνώνται οι σχέσεις μεταξύ δύο παραγόντων με τη χρήση στατιστικών και αριθμητικών δεδομένων. Το δείγμα που έλαβε μέρος στην έρευνα είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού και έτσι μπορεί να γενικευτεί σε ένα ευρύτερο πληθυσμό. Συγκεκριμένα, έλαβαν μέρος εκατό άτομα που είναι σε κατάσταση ανεργίας κατά τη διεξαγωγή της έρευνας από το Νομό Πρεβέζης, και ίσος αριθμός ατόμων ανέργων από το Νομό Άρτας.

Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη χρήση ερωτηματολογίου, το οποίο δόθηκε αυτοπροσώπως από την ίδια την ερευνήτρια. Αυτή η μέθοδος κρίθηκε ότι ήταν η πιο γρήγορη, αποτελεσματική και εύκολη, καθώς μπορούσαν να δοθούν διευκρινήσεις για τη φύση της έρευνας στους συμμετέχοντες, συμπληρωνόταν και συλλέγονταν αμέσως. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από κλειστές ερωτήσεις χωρισμένο σε δύο μέρη: τα δημογραφικά στοιχεία και ερωτήσεις που αφορούν την ανεργία.

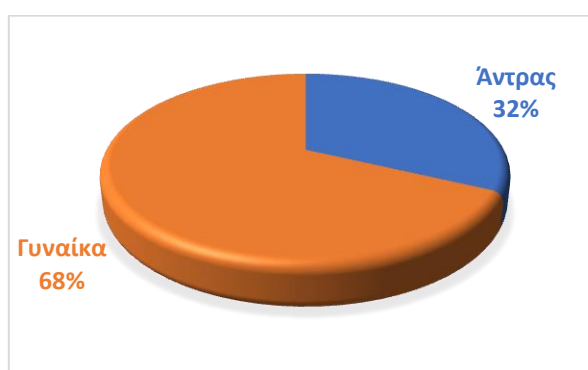
Τα αποτελέσματα της έρευνας συλλέχτηκαν και καταγράφηκαν στο λογιστικό φύλο Excel, όπου δημιουργήθηκαν πίνακες συχνοτήτων και διαγράμματα, ούτως ώστε να γίνεται πιο κατανοητή η απεικόνιση των αποτελεσμάτων από τους αναγνώστες.

Η πραγματοποίηση της έρευνας ξεκίνησε από τις 4 Φεβρουαρίου του 2019 και διήρκησε μέχρι και τις 7 Απριλίου του 2019. Προβλήματα κατά τη διεξαγωγή της έρευνας δεν αντιμετώπισε η ερευνήτρια καθώς όλοι ήταν πρόθυμοι να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο.

4.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων της έρευνας στο νομό Πρέβεζας

	Συχνότητα	Ποσοστό
Άντρας	32	32,00%
Γυναίκα	68	68,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.1: Φύλο

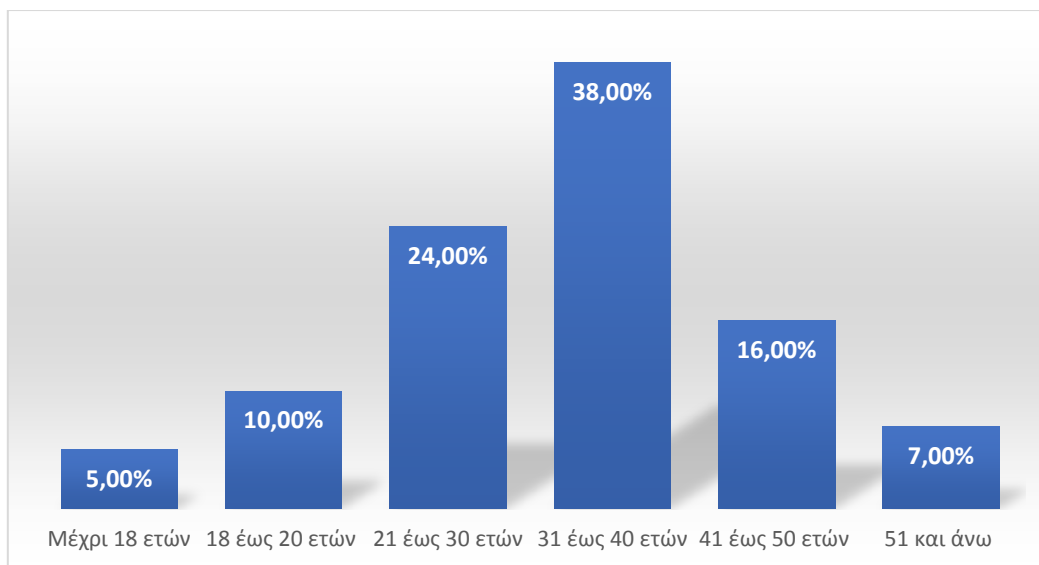

Διάγραμμα 4.2.1: Φύλο

Το 68% των συμμετεχόντων στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Νομό Πρέβεζας ήταν γυναίκες ενώ το 32% άντρες.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Μέχρι 18 ετών	5	5,00%
18 έως 20 ετών	10	10,00%
21 έως 30 ετών	24	24,00%
31 έως 40 ετών	38	38,00%
41 έως 50 ετών	16	16,00%
51 και άνω	7	7,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.2: Ηλικία

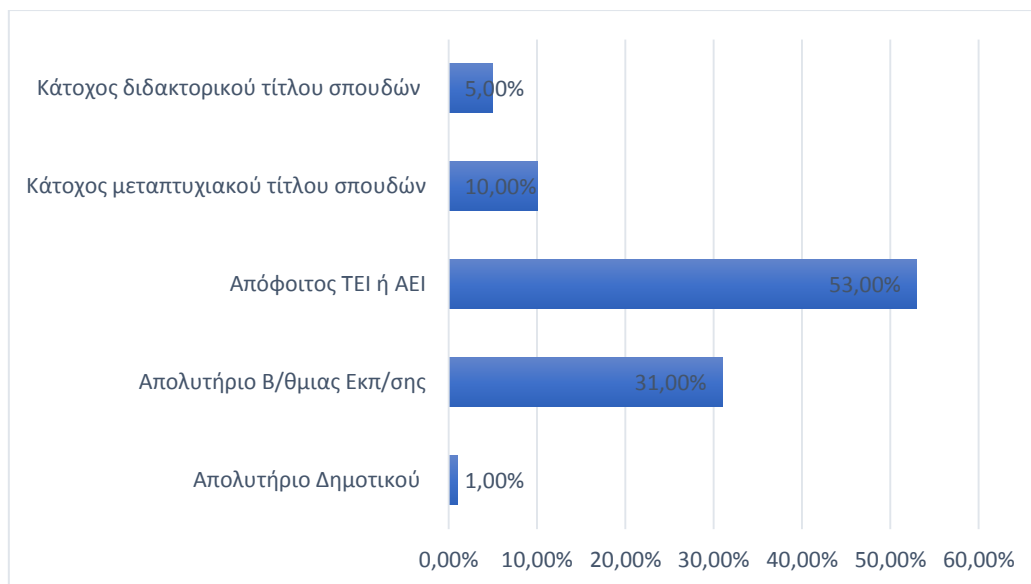

Διάγραμμα 4.2.2: Ηλικία

Το 38% των συμμετεχόντων στην έρευνα είναι από 31 έως 40 ετών, το 24% από 21 έως 30 ετών, το 16% από 41 έως 50 ετών, το 10% από 18 έως 20 ετών, το 7% από 51 ετών και άνω ενώ το 5% μέχρι 18 ετών. Άρα το 78% των συμμετεχόντων στην έρευνα είναι από ηλικίας 21 ετών έως 50 ετών, ηλικία η οποία είναι και η πλέον παραγωγική για απόδοση δουλειάς.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Απολυτήριο Δημοτικού	1	1,00%
Απολυτήριο Β/θμιας Εκπ/σης	31	31,00%
Απόφοιτος ΤΕΙ ή ΑΕΙ	53	53,00%
Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών	10	10,00%
Κάτοχος διδακτορικού τίτλου σπουδών	5	5,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.3: Επίπεδο εκπαίδευσης

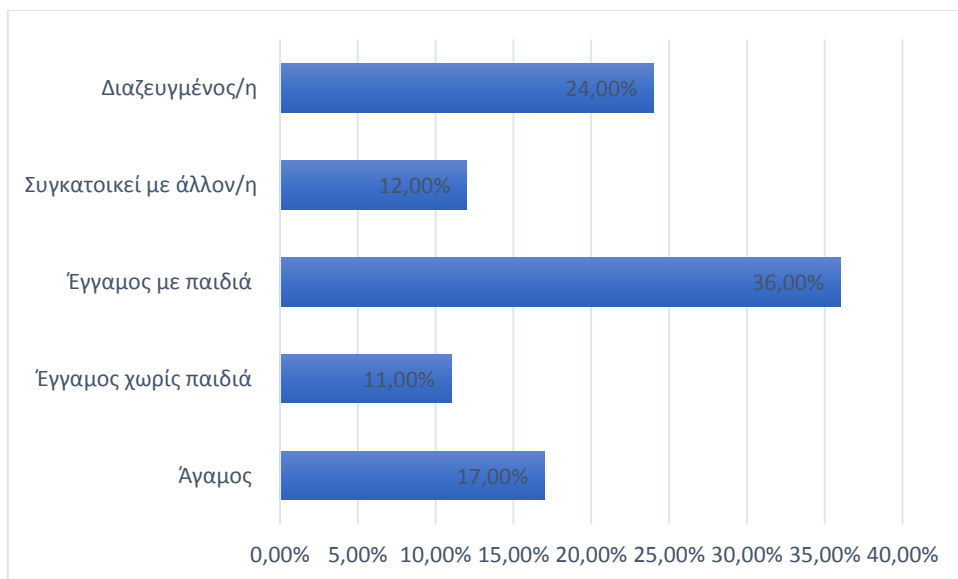

Διάγραμμα 4.2.3: Επίπεδο εκπαίδευσης

Το 53% είναι απόφοιτοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ, το 31% έχουν απολυτήριο Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το 10% είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, το 5% κάτοχοι διδακτορικού τίτλου σπουδών, ενώ μόλις το 1% έχουν απολυτήριο Δημοτικού. Άρα, το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα έχουν ικανοποιητικό επίπεδο εκπαίδευσης ενώ μόνο το 1% έχει απολυτήριο Δημοτικού. Επίσης, αυξημένο είναι και το ποσοστό όσων κατέχουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο σπουδών (15%). Αυτό δείχνει ότι τα προσόντα των υποψηφίων για δουλειά είναι αρκετά αυξημένα.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Άγαμος	17	17,00%
Έγγαμος χωρίς παιδιά	11	11,00%
Έγγαμος με παιδιά	36	36,00%
Συγκατοικεί με άλλον/η	12	12,00%
Διαζευγμένος/η	24	24,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.4: Οικογενειακή κατάσταση

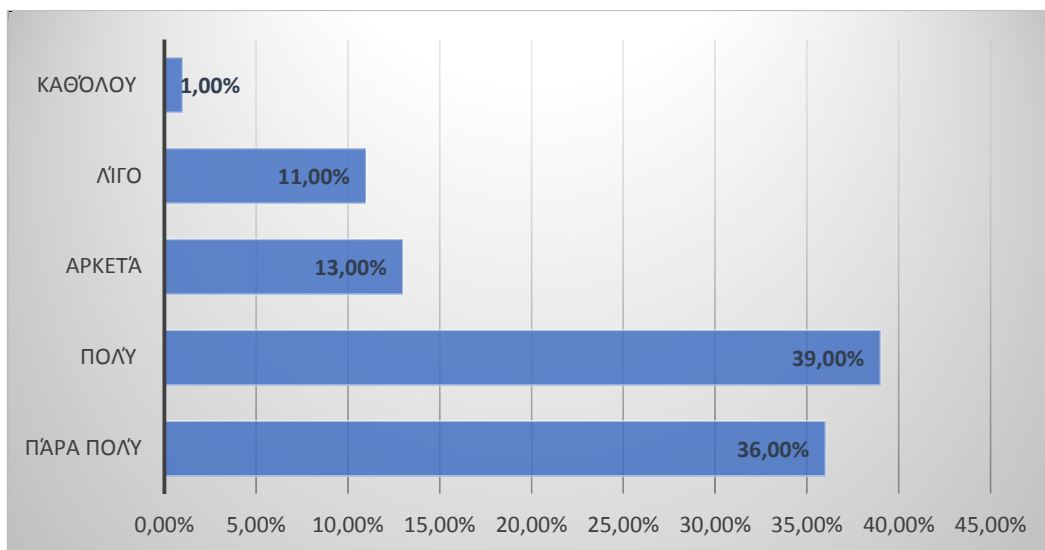

Διάγραμμα 4.2.4: Οικογενειακή κατάσταση

Το 36% των συμμετεχόντων στην έρευνα είναι έγγαμοι και έχουν παιδιά ενώ το 24% είναι διαζευγμένοι. Επίσης το 17% είναι άγαμοι, το 11% έγγαμοι χωρίς παιδιά και το 12% συγκατοικεί με άλλον/η. Συνεπώς το 89% έχουν υποχρεώσεις καθώς είτε έχουν παιδιά, είτε συγκατοικούν με άλλον, είτε είναι διαζευγμένοι, είτε είναι έγγαμοι χωρίς παιδιά. Μόνο το 17% είναι άγαμοι, οπότε και δεν έχουν οικογενειακές υποχρεώσεις.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	36	3600,00%
Πολύ	39	3900,00%
Αρκετά	13	1300,00%
Λίγο	11	1100,00%
Καθόλου	1	100,00%
ΔΓ/ΔΑ	100	10000,00%

Πίνακας 4.2.5: Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά

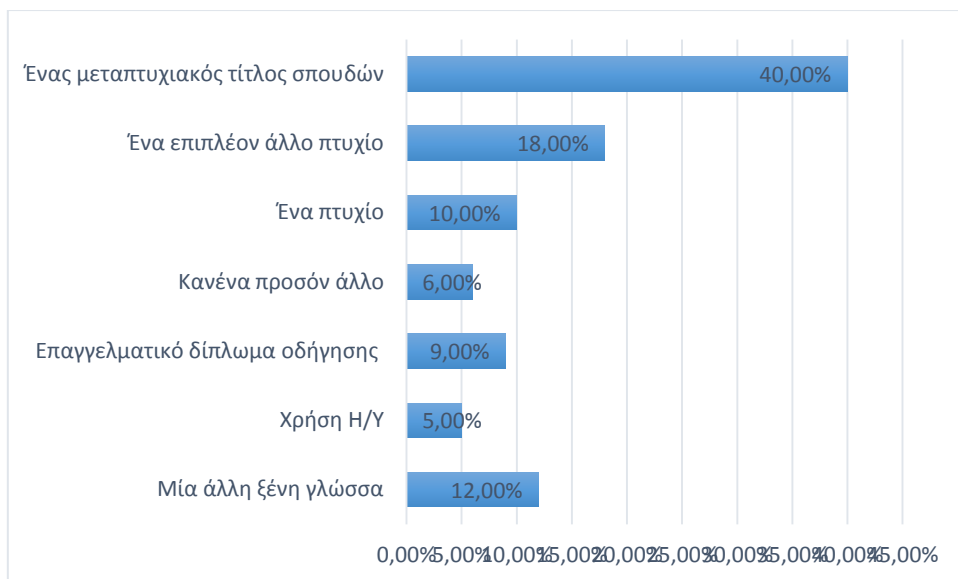

Διάγραμμα 4.2.5: Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά

Το 39% δήλωσε ότι έχει πολύ τα απαραίτητα προσόντα με τα οποία μπορεί να τον βοηθήσουν ώστε να βρει μια απασχόληση. Επίσης, το 36% θεωρεί ότι έχει πάρα πολύ αυτά τα προσόντα. Όμως, το 13% θεωρεί ότι έχει αρκετά σε αντίθεση με το 11% που δήλωσε ότι έχει λίγο και το 1% που δεν έχει καθόλου προσόντα. Άρα, το 55% πιστεύει ότι τα προσόντα που έχει είναι πολλά έως πάρα πολλά και μπορούν να τον βοηθήσουν να βρει την απαραίτητη για αυτούς δουλειά. Αντίθετα, το 13% θεωρεί ότι έχει αρκετά ενώ το 12% ότι έχει από λίγα έως καθόλου.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Μία άλλη ξένη γλώσσα	12	12,00%
Χρήση Η/Υ	5	5,00%
Επαγγελματικό δίπλωμα οδήγησης	9	9,00%
Κανένα προσόν άλλο	6	6,00%
Ένα πτυχίο	10	10,00%
Ένα επιπλέον άλλο πτυχίο	18	18,00%
Ένας μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών	40	40,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.6: Ποιο προσόν επιπρόσθετο από αυτά που έχετε θεωρείτε ότι θα σας βοηθήσουν να βρείτε δουλειά

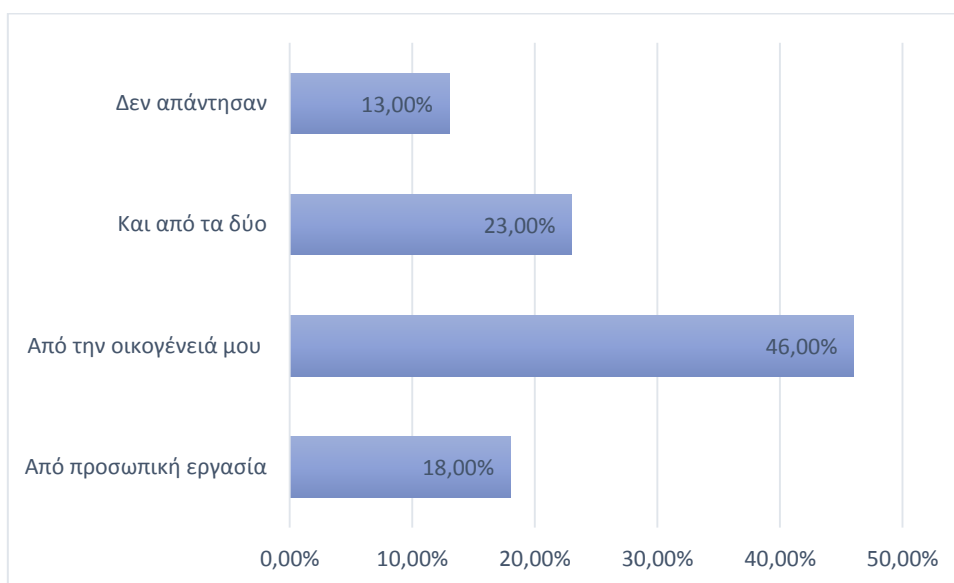
Διάγραμμα 4.2.6: Ποιο προσόν επιπρόσθετο από αυτά που έχετε θεωρείτε ότι θα σας βοηθήσουν να βρείτε δουλειά

Το 40% πιστεύει ότι ένας μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών θα τους βοηθήσει να βρουν ευκολότερα δουλειά. Επίσης το 18% θεωρεί ότι πρέπει να έχουν και ένα άλλο πτυχίο εκτός από αυτό που έχουν. Πιθανώς το πτυχίο που έχει αυτό το ποσοστό δεν είναι ικανό να τους εξασφαλίσει μια δουλειά καθώς οι πτυχιακοί τίτλοι στην Ελλάδα συχνά δεν συνδυάζονται με την αγορά εργασίας. Το 12% θεωρεί ότι με μία άλλη ξένη γλώσσα θα μπορούν να βρουν δουλειά. Άρα μόνο η γνώση μιας ξένης γλώσσας για το ποσοστό αυτό δεν είναι ικανή να τους εξασφαλίσει τα απαραίτητα προσόντα, καθώς τα νέα παιδιά έχουν τουλάχιστον δύο ξένες γλώσσες, σύμφωνα με τα στατιστικά. Το 10% θεωρεί ότι το να έχουν ένα πτυχίο είναι πλέον απαραίτητο. Αυτό ισχύει καθώς η εύρεση δουλειάς στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα θεωρεί απαραίτητο το πτυχίο. Το 9% θεωρεί ότι ένα επιπρόσθετο προσόν είναι το επαγγελματικό δίπλωμα οδήγησης ενώ το 6% δεν χρειάζεται κανένα επιπρόσθετο προσόν. Πιθανώς αυτό το ποσοστό αντιστοιχεί σε όσους έχουν μεταπτυχιακό και διδακτορικό τίτλο σπουδών. Το συγκεκριμένο αυτό ποσοστό πιθανώς να είναι άνεργο γιατί επιθυμεί να βρει εκείνη του δουλειά που θα αντιστοιχεί στα προσόντα του και εκείνες τις απολαβές που θεωρούν ότι είναι ικανοποιητικές για τα προσόντα που έχουν. Τέλος, το 5% θεωρεί ότι η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι ένα επιπρόσθετο προσόν, απαραίτητο πλέον για κάθε δουλειά.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Από προσωπική εργασία	18	18,00%
Από την οικογένειά μου	46	46,00%
Και από τα δύο	23	23,00%
Δεν απάντησαν	13	13,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.7: Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας

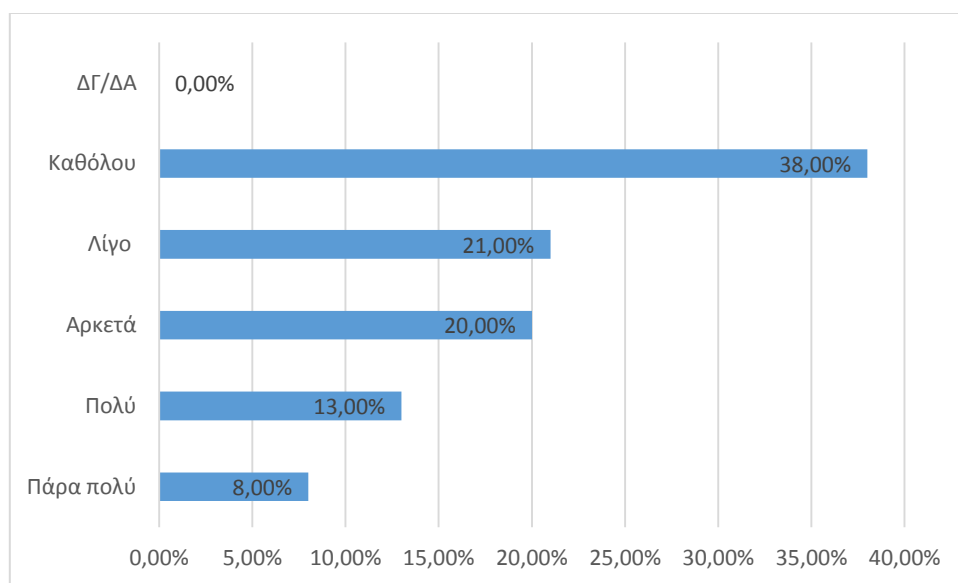

Διάγραμμα 4.2.7: Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας

Το 46% τα έξοδα της διαβίωσής τους καλύπτονται από την οικογένεια. Το 23% καλύπτει τα έξοδα τόσο από προσωπική εργασία όσο και από την οικογένεια ενώ το 18% μόνο από προσωπική εργασία. Υπάρχει και ένα ποσοστό 13% το οποίο δεν απάντησε σε αυτή την ερώτηση.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	8	8,00%
Πολύ	13	13,00%
Αρκετά	20	20,00%
Λίγο	21	21,00%
Καθόλου	38	38,00%
ΔΓ/ΔΑ	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.8: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση

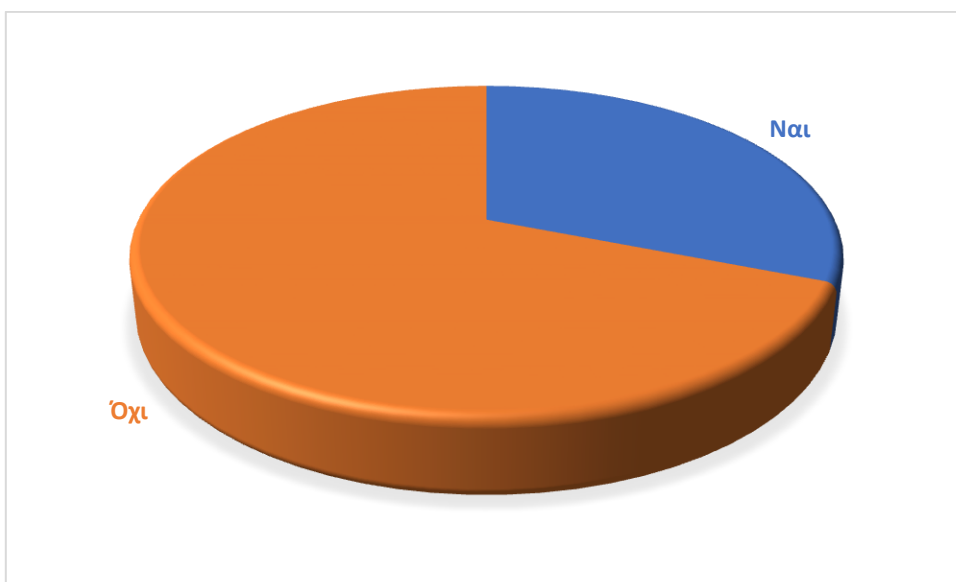
Διάγραμμα 4.2.8: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση

Το 38% θεωρεί ότι δεν καλύπτονται καθόλου οι προσωπικές τους ανάγκες από την οικονομική κατάσταση την οποία βιώνουν. Το 21% θεωρεί ότι καλύπτονται λίγο ενώ το 20% ότι καλύπτονται αρκετά. Αντίθετα, το 13% θεωρούν ότι καλύπτονται πολύ και το 8% ότι

καλύπτονται πάρα πολύ. Άρα, το 59% θεωρεί ότι οι προσωπικές του ανάγκες καλύπτονται από καθόλου έως λίγο σε αντίθεση με το 21% που θεωρεί ότι καλύπτονται από πολύ έως πάρα πολύ.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	31	31,00%
Όχι	69	69,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.9: Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα

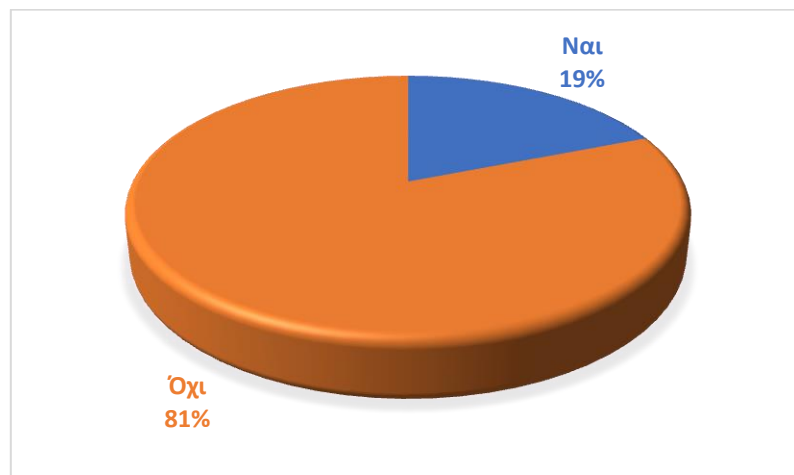

Διάγραμμα 4.2.9: Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα

Το 69% των συμμετεχόντων στην έρευνα δεν έχει εργαστεί μέχρι την ημέρα διεξαγωγής της έρευνας σε αντίθεση με το 31% που έχει εργαστεί κατά το παρελθόν. Το μεγάλο αυτό ποσοστό δικαιολογείται καθώς η ηλικία των συμμετεχόντων είναι μέχρι 20 ετών (15 άτομα) και έτσι αυτοί ίσως επειδή ακόμα είναι στην μάθηση για απόκτηση τίτλου σπουδών, δεν μπορούν παράλληλα να εργάζονται. Έτσι, το ποσοστό όσων δεν έχουν εργαστεί μέχρι τώρα αυξάνεται.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	19	19,00%
Όχι	81	81,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.10: Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν

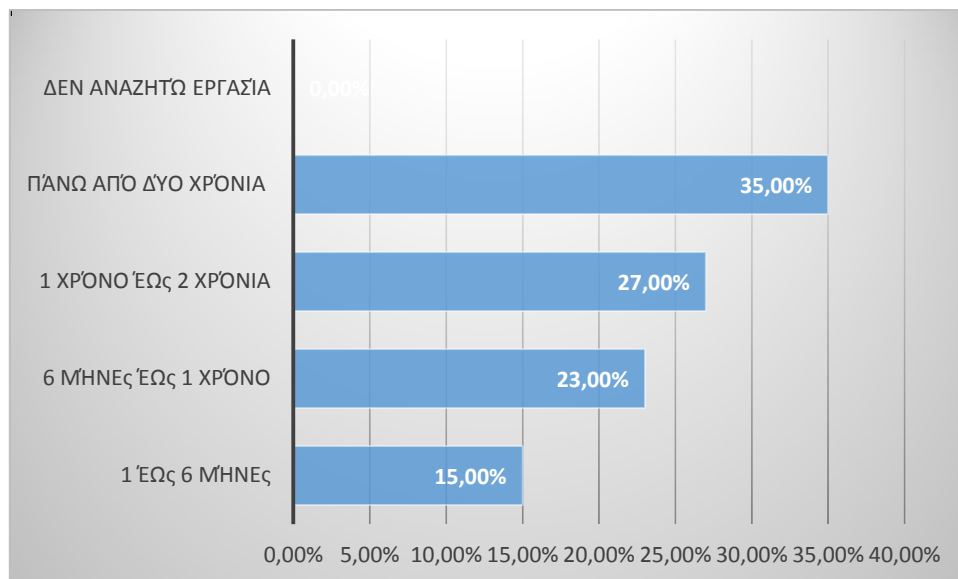
Διάγραμμα 4.2.10: Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν

Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα (81%) έχει υπάρξει ξανά άνεργος κατά τον παρελθόν σε αντίθεση με το 19% που αυτή είναι η πρώτη τους φορά.

	Συχνότητα	Ποσοστό
1 έως 6 μήνες	15	15,00%
6 μήνες έως 1 χρόνο	23	23,00%
1 χρόνο έως 2 χρόνια	27	27,00%
Πάνω από δύο χρόνια	35	35,00%
Δεν αναζητώ εργασία	0	0,00%

Σύνολο	100	100,00%
--------	-----	---------

Πίνακας 4.2.11: Πόσο χρόνο είστε άνεργος/η

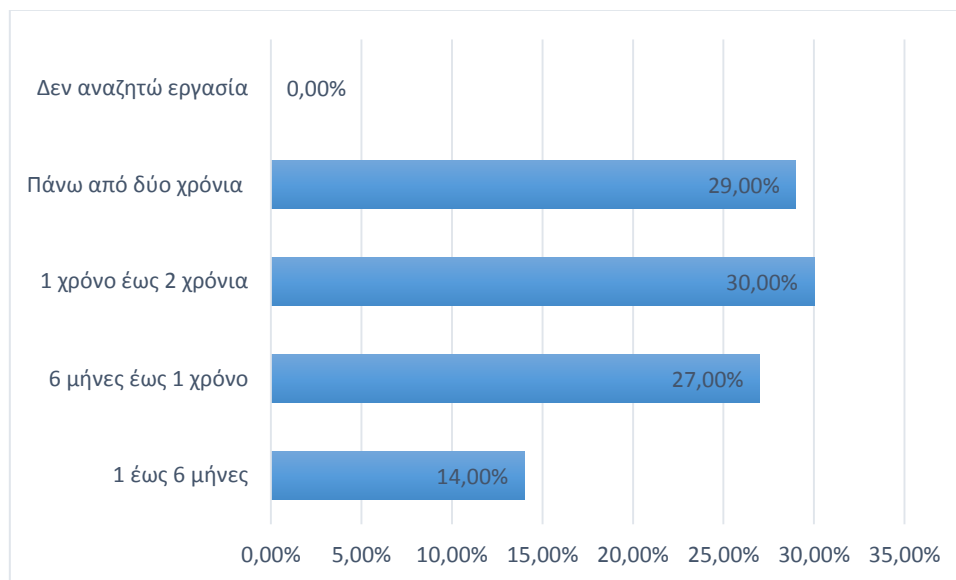
Διάγραμμα 4.2.11: Πόσο χρόνο είστε άνεργος/η

Το 35% των συμμετεχόντων στην έρευνα είναι άνεργο πάνω από δύο χρόνια ενώ το 27% από 1 έως 2 χρόνια. Επίσης το 23% διατελεί σε κατάσταση ανεργίας από 6 μήνες έως 1 χρόνο και το 15% έως 6 μήνες. Κανένας δεν δήλωσε ότι δεν αναζητάει εργασία. Άρα το 62% είναι μακροχρόνιοι άνεργοι καθώς βρίσκονται σε ανεργία πάνω από 1 χρόνο σε αντίθεση με το 38% που είναι μέχρι 1 χρόνο και αναζητούν εργασία.

	Συχνότητα	Ποσοστό
1 έως 6 μήνες	14	14,00%
6 μήνες έως 1 χρόνο	27	27,00%
1 χρόνο έως 2 χρόνια	30	30,00%
Πάνω από δύο χρόνια	29	29,00%
Δεν αναζητώ εργασία	0	0,00%

Σύνολο	100	100,00%
--------	-----	---------

Πίνακας 4.2.12: Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία

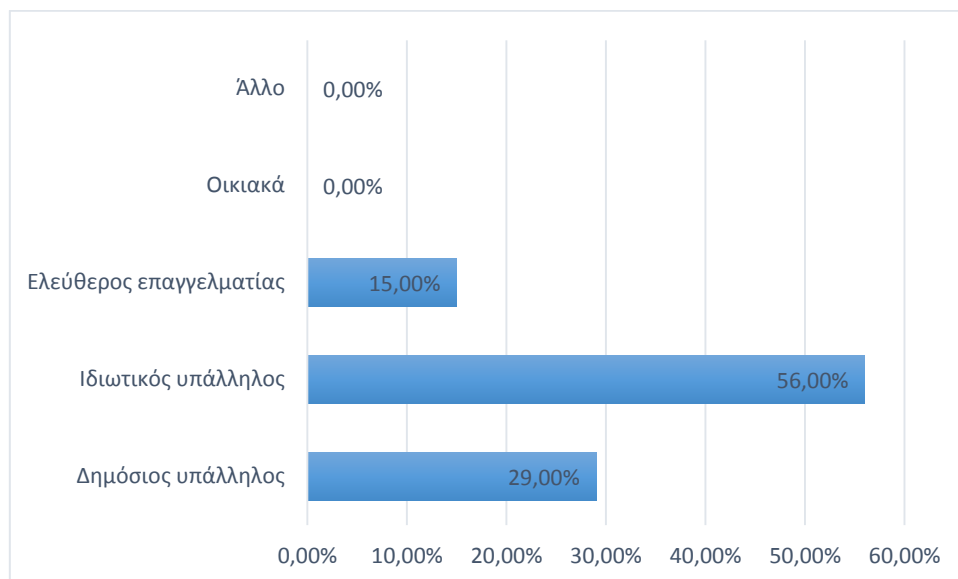
Διάγραμμα 4.2.12: Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία

Το 30% αναζητάει εργασία από 1 έως 2 χρόνια ενώ το 29% πάνω από δύο χρόνια. Επίσης το 27% αναζητάει εργασία από 6 μήνες έως 1 χρόνο ενώ το 14% έως 6 μήνες. Κανένας δεν δήλωσε ότι δεν αναζητάει εργασία. Άρα το 59% αναζητάει εργασία από 1 χρόνο και πάνω ενώ το 41% έως 1 χρόνο.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Δημόσιος υπάλληλος	29	29,00%
Ιδιωτικός υπάλληλος	56	56,00%
Ελεύθερος επαγγελματίας	15	15,00%
Οικιακά	0	0,00%
Άλλο	0	0,00%

Σύνολο	100	100,00%
--------	-----	---------

Πίνακας 4.2.13: Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος

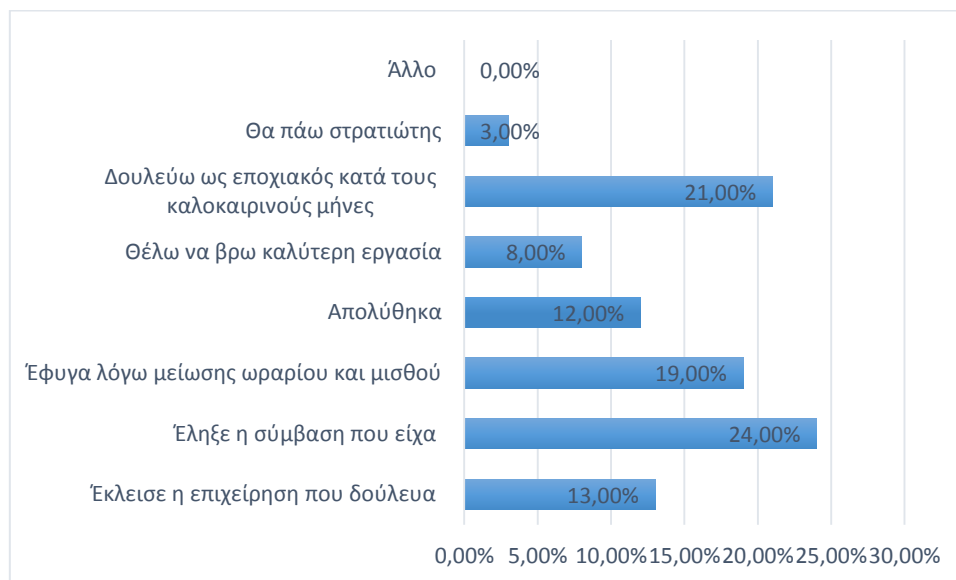
Διάγραμμα 4.2.13: Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος

Το 56% πριν μείνει άνεργο ήταν ιδιωτικός υπάλληλος ενώ το 29% δημόσιος υπάλληλος και το 15% ελεύθερος επαγγελματίας.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Έκλεισε η επιχείρηση που δούλευα	13	13,00%
Έληξε η σύμβαση που είχα	24	24,00%
Έφυγα λόγω μείωσης ωραρίου και μισθού	19	19,00%
Απολύθηκα	12	12,00%
Θέλω να βρω καλύτερη εργασία	8	8,00%
Δουλεύω ως εποχιακός κατά τους καλοκαιρινούς μήνες	21	21,00%

Θα πάω στρατιώτης	3	3,00%
Άλλο	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.14: Για ποιο λόγο είστε άνεργος/η

Διάγραμμα 4.2.14: Για ποιο λόγο είστε άνεργος/η

Η αιτία για την οποία είναι άνεργο το 24% είναι επειδή έληξε η σύμβαση που είχαν ενώ για το 21% επειδή δουλεύει κυρίως ως εποχιακός κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Πιθανόν το ποσοστό αυτό να αντιστοιχεί στους νέους έως τριάντα ετών. Επίσης το 19% έμεινε άνεργο επειδή μειώθηκε το ωράριο εργασίας τους και κατ' επέκταση και ο μισθός του. Για το 13% η αιτία ανεργίας είναι το κλείσιμο της επιχείρησης που δούλευε ενώ το 12% απολύθηκε. Μόλις ένα 3% είναι άνεργο επειδή θα πάει στρατιώτης.

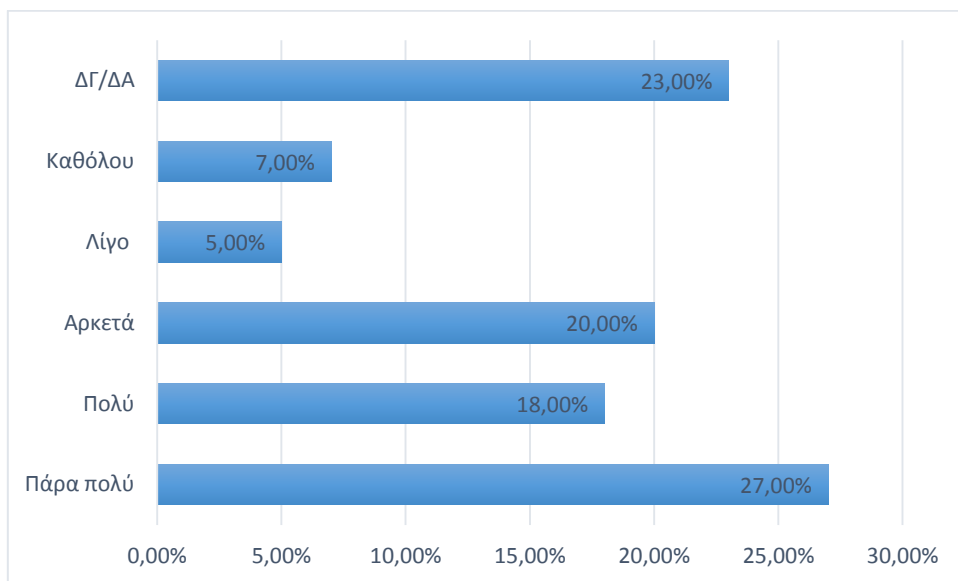
Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι το 45% δεν είναι μόνιμοι υπάλληλοι αλλά με σύμβαση και από αυτούς κατ' επιλογή το 21% δουλεύει ως εποχιακός. Θεωρούμε λοιπόν ότι επειδή ο Νομός Πρέβεζας είναι τουριστικός, έχει και αυξημένο ποσοστό εποχιακών υπαλλήλων. Επίσης το 32% οικειοθελώς έχει μείνει άνεργο επειδή είτε μειώθηκε το ωράριο εργασίας και ο μισθός του είτε

είναι σε ανεύρεση καλύτερης εργασίας. Μόνο το 25% έφυγε χωρίς τη θέλησή του καθώς είτε απολύθηκε είτε έκλεισε η επιχείρηση όπου δούλευε.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	27	27,00%
Πολύ	18	18,00%
Αρκετά	20	20,00%
Λίγο	5	5,00%
Καθόλου	7	7,00%
ΔΓ/ΔΑ	23	23,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.15: Θεωρείτε ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας

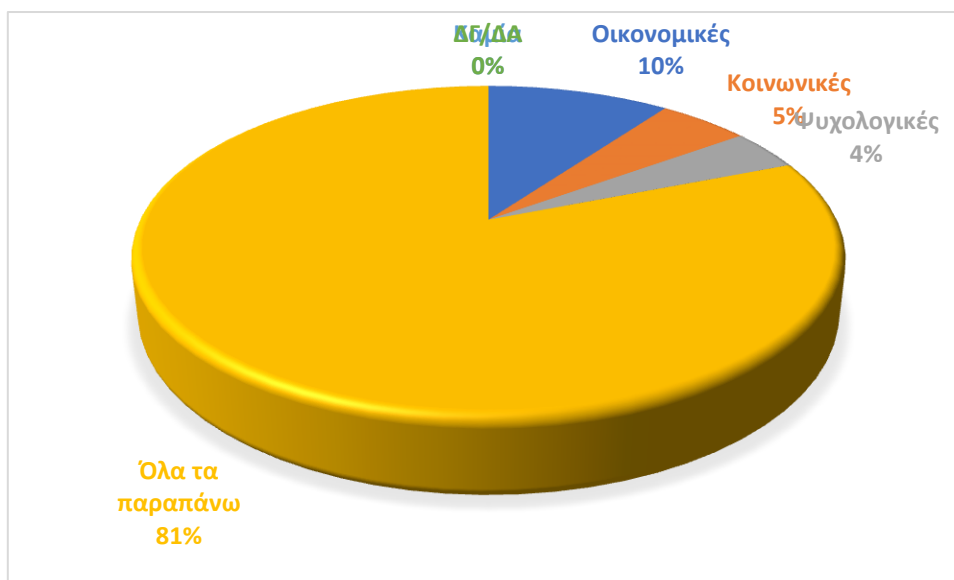
Διάγραμμα 4.2.15: Θεωρείτε ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας

Το 27% θεωρεί ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει πάρα πολύ την εύρεση εργασίας. Όμως το 23% δεν είχε άποψη και δεν μας απάντησε στη συγκεκριμένη ερώτηση. Επίσης το 20% θεωρεί ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει αρκετά την εύρεση εργασίας όπως και το 18% πολύ. Τέλος το 7% δεν νομίζει ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας ενώ το 5% θεωρεί ότι την επηρεάζει λίγο.

Άρα, το 45% θεωρεί ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει πολύ και πάρα πολύ την εύρεση εργασίας σε αντίθεση με το 11% που θεωρεί ότι την επηρεάζει λίγο και καθόλου και με το 20% που θεωρεί ότι την επηρεάζει αρκετά.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Οικονομικές	10	10,00%
Κοινωνικές	5	5,00%
Ψυχολογικές	4	4,00%
Όλα τα παραπάνω	81	81,00%
Καμία	0	0,00%
ΔΓ/ΔΑ	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.16: Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας σας

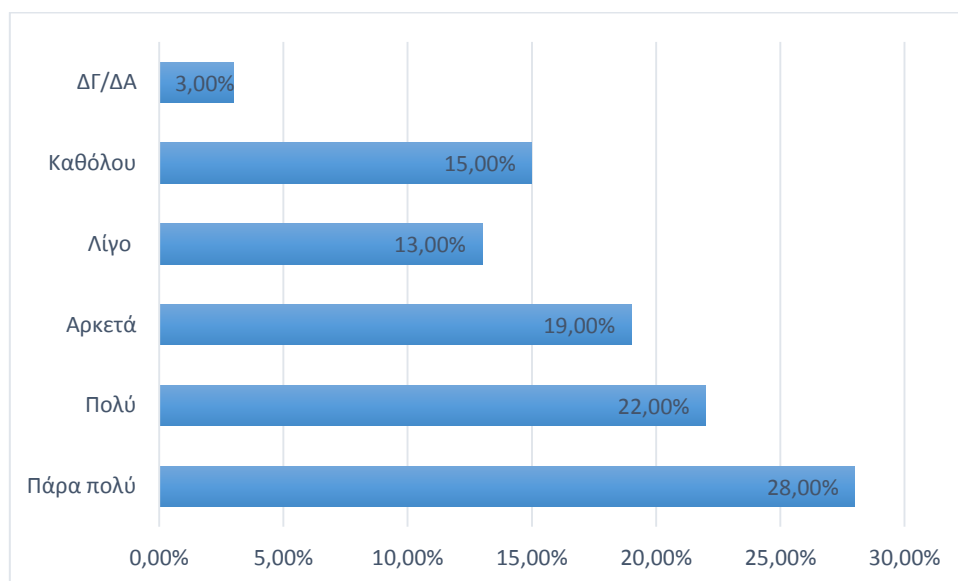

Διάγραμμα 4.2.16: Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας σας

Το 81% έχει βιώσει κοινωνικές, ψυχολογικές και οικονομικές συνέπειες κατά το διάστημα που είναι άνεργοι ενώ το 10% μόνο οικονομικές, το 5% μόνο κοινωνικές και το 4% μόνο ψυχολογικές.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	28	28,00%
Πολύ	22	22,00%
Αρκετά	19	19,00%
Λίγο	13	13,00%
Καθόλου	15	15,00%
ΔΓ/ΔΑ	3	3,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.17: Είστε ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια

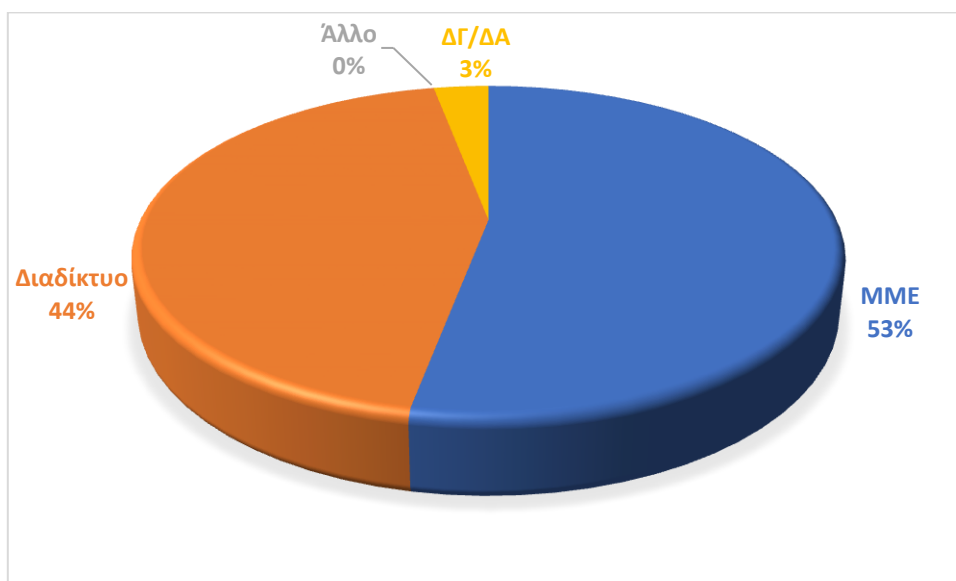
Διάγραμμα 4.2.17: Είστε ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια

Το 28% όπως και το 22% είναι πάρα πολύ και πολύ αντίστοιχα ενημερωμένοι για τα ποσοστά ανεργίας που έχει τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα. Το 19% είναι αρκετά ενήμεροι ενώ το 15% και το 13% είναι καθόλου και λίγο ενήμεροι αντίστοιχα. Επίσης υπάρχει και ένα ποσοστό 3% που δεν γνώριζαν και δεν μας απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση.

Άρα το 50% είναι από πολύ έως πάρα πολύ ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας που έχει τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα σε αντίθεση με το 28% που είναι από λίγο έως καθόλου ενήμεροι και με το 19% που είναι αρκετά ενήμεροι.

	Συχνότητα	Ποσοστό
MME	53	53,00%
Διαδίκτυο	44	44,00%
Άλλο	0	0,00%
ΔΓ/ΔΑ	3	3,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.18: Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας

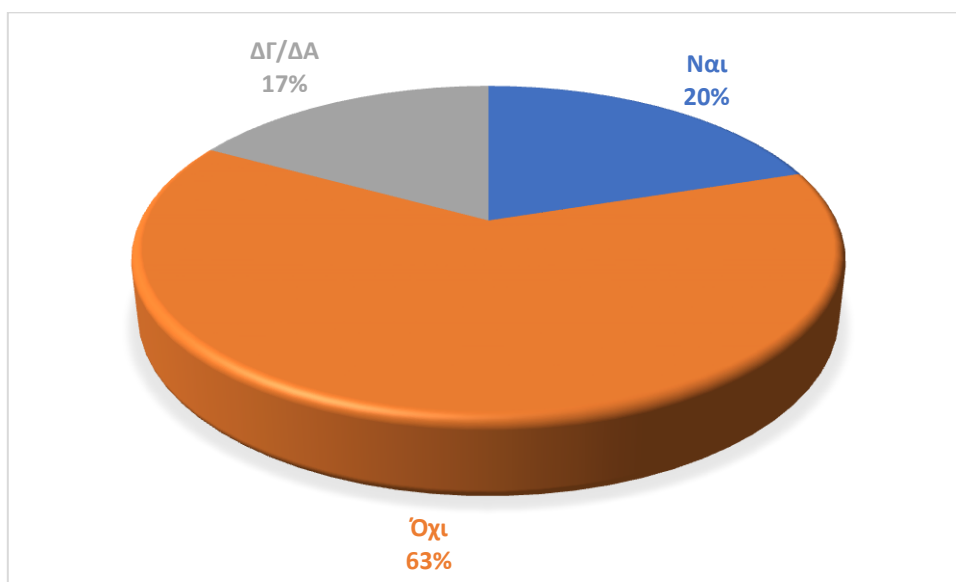

Διάγραμμα 4.2.18: Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας

Το 53% ενημερώνεται για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, όπως είναι η τηλεόραση και οι εφημερίδες, ενώ το 44% από το διαδίκτυο. Υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό 3% που δεν μας απάντησε, προφανώς γιατί το ίδιο ποσοστό δεν γνωρίζει και τα ποσοστά της ανεργίας της Ελλάδας τα τελευταία χρόνια, όπως δήλωσε στην προηγούμενη ερώτηση.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	20	20,00%
Όχι	63	63,00%
ΔΓ/ΔΑ	17	17,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.19: Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες

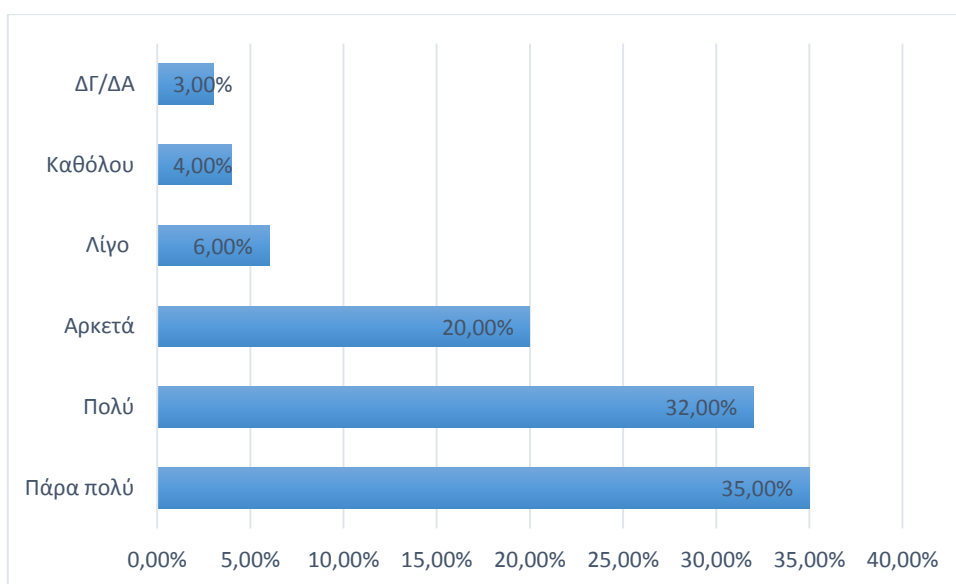

Διάγραμμα 4.2.19: Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες

Το 63% θεωρεί ότι οι γυναίκες δεν έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες ενώ το 20% έχει αντίθετη άποψη. Επίσης, το 17% δεν γνώριζε και δεν απάντησε σε αυτή την ερώτηση. Άρα επειδή και οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα είναι γυναίκες απάντησαν ότι οι γυναίκες είναι περισσότερο άνεργες από ότι οι άντρες. Οι απαντήσεις αυτές συμφωνούν και με τα στατιστικά στοιχεία της ΕΛ. ΣΤΑΤ και του ΟΑΕΔ, όπου το ποσοστό άνεργων γυναικών τόσο στην Περιφέρεια Ηπείρου όσο και στην Ελλάδα είναι μεγαλύτερο από εκείνο των αντρών.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	35	35,00%
Πολύ	32	32,00%
Αρκετά	20	20,00%
Λίγο	6	6,00%
Καθόλου	4	4,00%
ΔΓ/ΔΑ	3	3,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.20: Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας

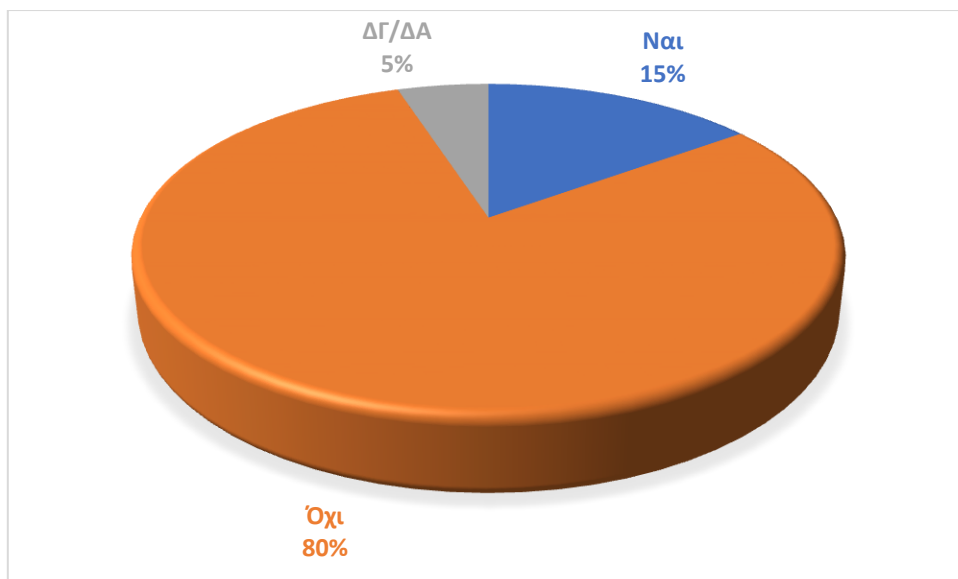
Διάγραμμα 4.2.20: Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας

Το 35% ανησυχεί πάρα πολύ όπως και το 32% πολύ για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας. Το 20% ανησυχεί αρκετά σε αντίθεση με το 6% που ανησυχεί λίγο και με το 4% που δεν ανησυχεί καθόλου. Επίσης, το 3% δεν μας απάντησε, προφανώς γιατί είναι το ίδιο ποσοστό που δεν γνωρίζει για το ποσοστό ανεργίας της Ελλάδας.

Άρα, το 67% ανησυχεί από πολύ έως πάρα πολύ για τα ποσοστά που έχει η Ελλάδα στην ανεργία σε αντίθεση με το 10% που ανησυχεί από λίγο έως καθόλου και με το 20% που ανησυχεί αρκετά.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	15	15,00%
Όχι	80	80,00%
ΔΓ/ΔΑ	5	5,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.21: Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα

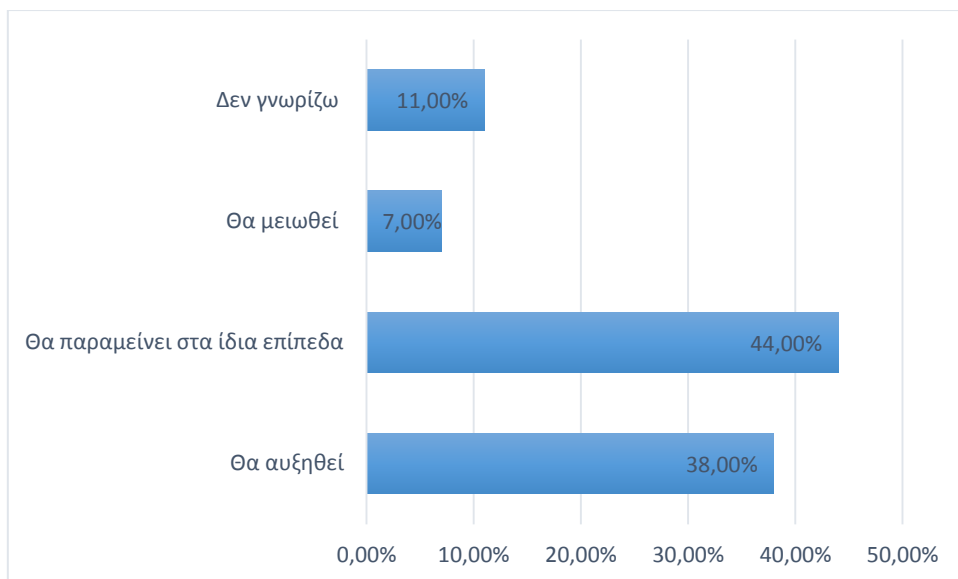
Διάγραμμα 4.2.21: Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα

Το 80% δεν θεωρούν ότι επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα είναι άνεργοι, σε αντίθεση με το 15% που το πιστεύει. Επίσης, το 5% των συμμετεχόντων στην έρευνα δεν γνώριζε και δεν μας απάντησε.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα αυξηθεί	38	38,00%
Θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα	44	44,00%
Θα μειωθεί	7	7,00%
Δεν γνωρίζω	11	11,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.2.22: Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα

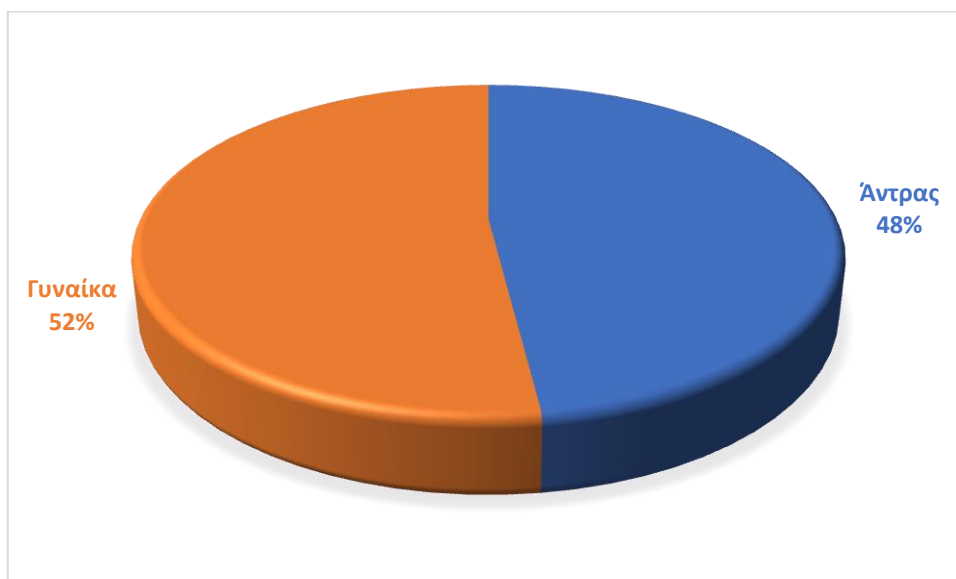
Διάγραμμα 4.2.22: Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα

Το 44% θεωρεί ότι τα επόμενα χρόνια η ανεργία στην Ελλάδα θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα σε αντίθεση με το 38% που πιστεύει ότι θα αυξηθεί και με το 7% που δήλωσε ότι θα μειωθεί. Επίσης ένα ποσοστό 11% δεν απάντησε σε αυτή την ερώτηση.

4.3 Παρουσίαση αποτελεσμάτων της έρευνας στο νομό Ιωαννίνων

	Συχνότητα	Ποσοστό
Άντρας	48	48,00%
Γυναίκα	52	52,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.1: Φύλο

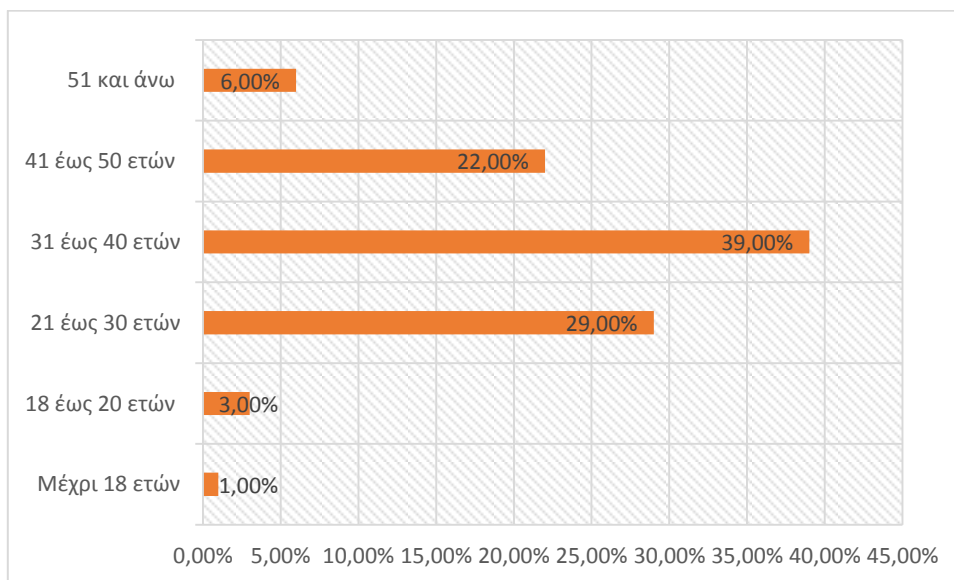

Διάγραμμα 4.3.1: Φύλο

Το 52% των συμμετεχόντων στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Νομό Ιωαννίνων ήταν γυναίκες ενώ το 48% άντρες.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Μέχρι 18 ετών	1	1,00%
18 έως 20 ετών	3	3,00%
21 έως 30 ετών	29	29,00%
31 έως 40 ετών	39	39,00%
41 έως 50 ετών	22	22,00%
51 και άνω	6	6,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.2: Ηλικία

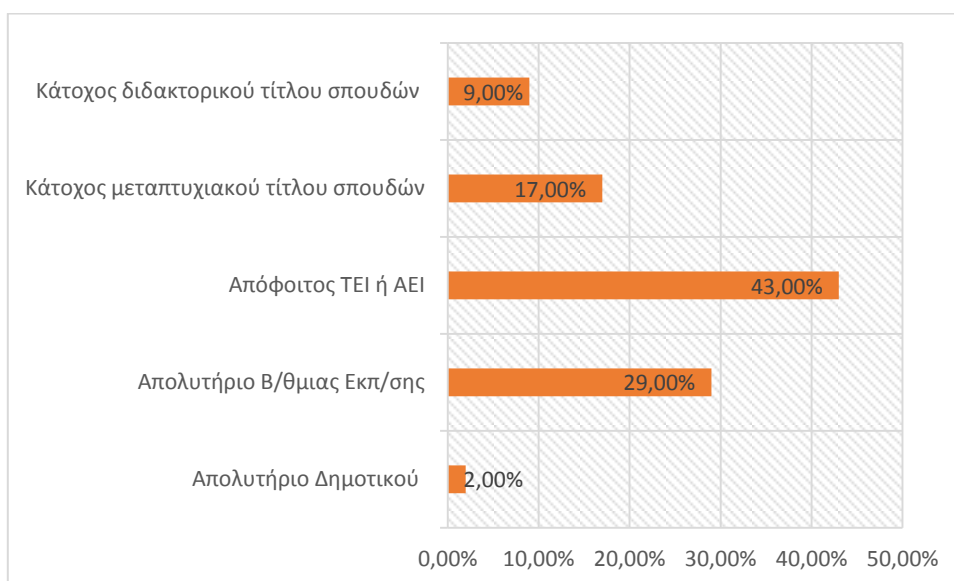

Διάγραμμα 4.3.2: Ηλικία

Το 39% των συμμετεχόντων στην έρευνα είναι από 31 έως 40 ετών, το 29% από 21 έως 30 ετών, το 22% από 41 έως 50 ετών, το 6% από 51 ετών και άνω, το 3% από 18 έως 20 ετών, ενώ το 1% μέχρι 18 ετών. Άρα το 90% των συμμετεχόντων στην έρευνα είναι από ηλικίας 21 ετών έως 50 ετών, ηλικία η οποία είναι και η πλέον παραγωγική για απόδοση δουλειάς.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Απολυτήριο Δημοτικού	2	2,00%
Απολυτήριο Β/θμιας Εκπ/σης	29	29,00%
Απόφοιτος ΤΕΙ ή ΑΕΙ	43	43,00%
Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών	17	17,00%
Κάτοχος διδακτορικού τίτλου σπουδών	9	9,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.3: Επίπεδο εκπαίδευσης

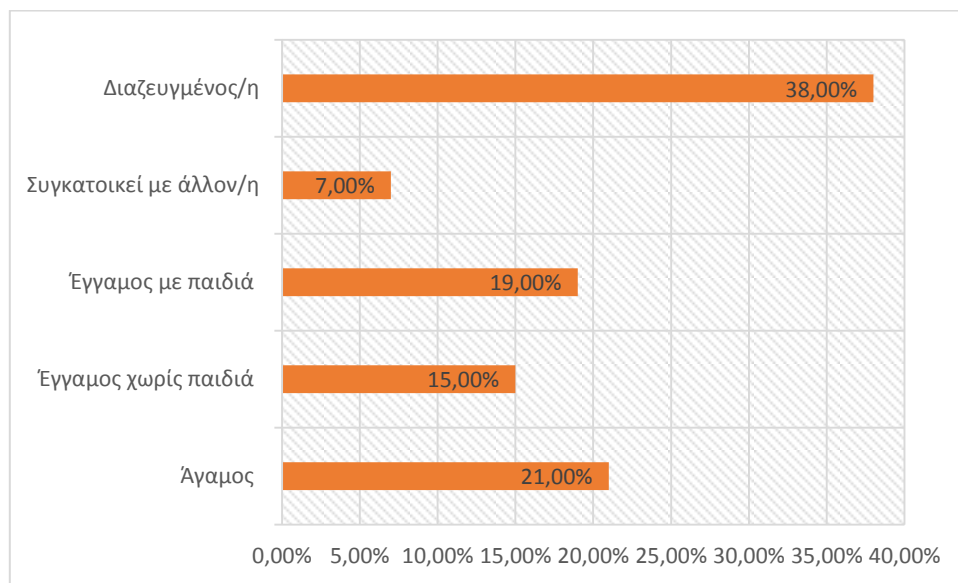

Διάγραμμα 4.3.3: Επίπεδο εκπαίδευσης

Το 43% είναι απόφοιτοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ, το 29% έχουν απολυτήριο Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το 17% είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, το 9% κάτοχοι διδακτορικού τίτλου σπουδών, ενώ μόλις το 2% έχουν απολυτήριο Δημοτικού. Άρα, το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα έχουν ικανοποιητικό επίπεδο εκπαίδευσης ενώ μόνο το 2% έχει απολυτήριο Δημοτικού. Επίσης, αυξημένο είναι και το ποσοστό όσων κατέχουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο σπουδών (26%). Αυτό δείχνει ότι τα προσόντα των υποψηφίων για δουλειά είναι αρκετά αυξημένα.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Άγαμος	21	21,00%
Έγγαμος χωρίς παιδιά	15	15,00%
Έγγαμος με παιδιά	19	19,00%
Συγκατοικεί με άλλον/η	7	7,00%
Διαζευγμένος/η	38	38,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.4: Οικογενειακή κατάσταση

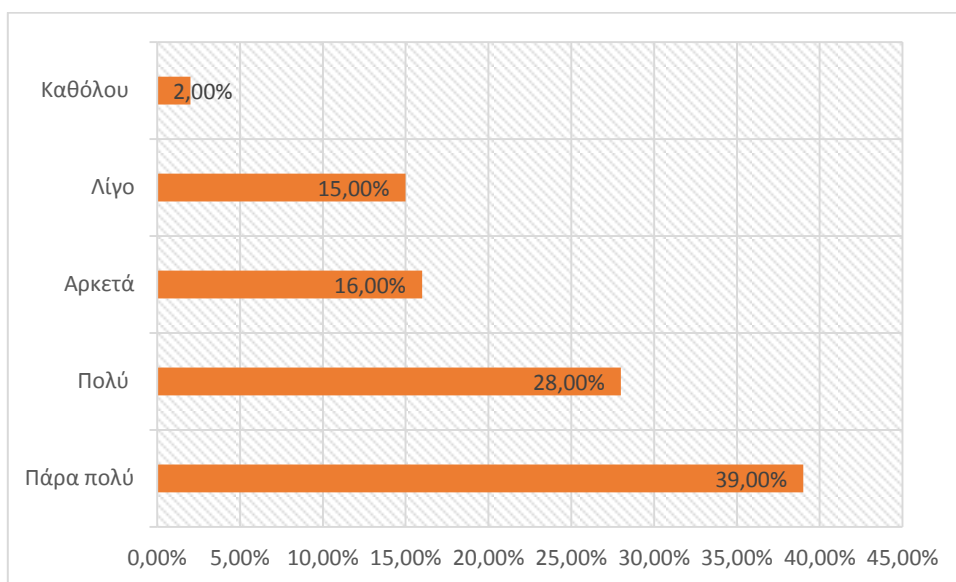

Διάγραμμα 4.3.4: Οικογενειακή κατάσταση

Το 38% των συμμετεχόντων στην έρευνα είναι διαζευγμένοι ενώ το 21% άγαμοι. Επίσης, το 19% είναι έγγαμοι και έχουν παιδιά ενώ το 15% είναι μεν έγγαμοι αλλά δεν έχουν παιδιά. Τέλος, το 7% συγκατοικεί με άλλον/η. Συνεπώς μόνο το 21% που είναι άγαμοι δεν έχουν αυξημένες υποχρεώσεις.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	39	39,00%
Πολύ	28	28,00%
Αρκετά	16	16,00%
Λίγο	15	15,00%
Καθόλου	2	2,00%
ΔΓ/ΔΑ	100	100,00%

Πίνακας 4.3.5: Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά

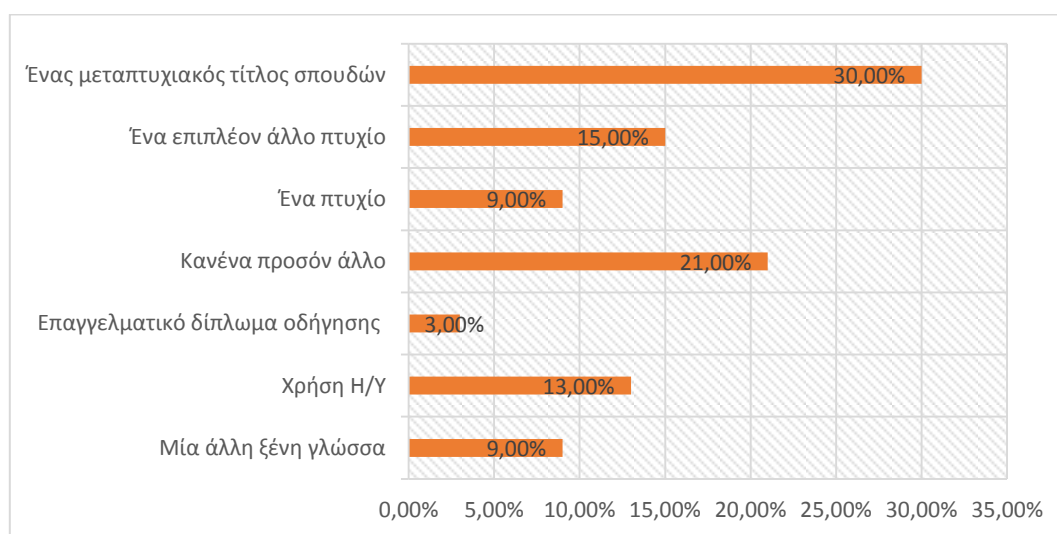

Διάγραμμα 4.3.5: Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά

Το 39% δήλωσε ότι έχει τα απαραίτητα προσόντα σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό όπως επίσης και το 28% θεωρεί ότι έχει πολύ αυτά τα προσόντα. Όμως, το 16% θεωρεί ότι έχει αρκετά προσόντα σε αντίθεση με το 15% που δήλωσε ότι έχει λίγο και το 2% που δεν έχει καθόλου προσόντα. Άρα, το 67% πιστεύει ότι τα προσόντα που έχει είναι πολλά έως πάρα πολλά και μπορούν να τον βοηθήσουν να βρει την απαραίτητη για αυτούς δουλειά. Αντίθετα, το 16% θεωρεί ότι έχει αρκετά ενώ το 17% ότι έχει από λίγα έως καθόλου.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Μία άλλη ξένη γλώσσα	9	9,00%
Χρήση Η/Υ	13	13,00%
Επαγγελματικό δίπλωμα οδήγησης	3	3,00%
Κανένα προσόν άλλο	21	21,00%
Ένα πτυχίο	9	9,00%
Ένα επιπλέον άλλο πτυχίο	15	15,00%
Ένας μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών	30	30,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.6:

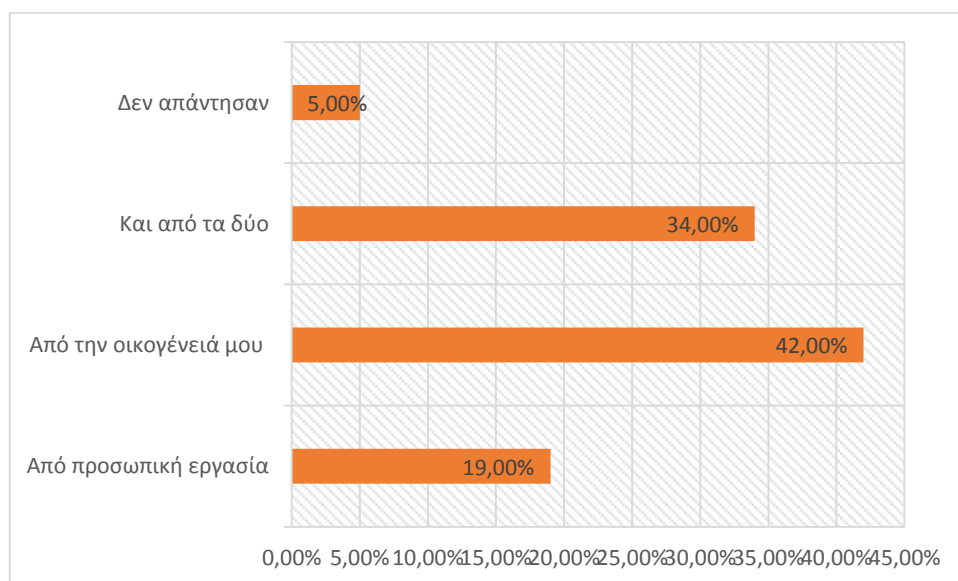
Διάγραμμα 4.3.6: Ποιο προσόν επιπρόσθετο από αυτά που έχετε θεωρείτε ότι θα σας βοηθήσουν να βρείτε δουλειά

Το 30% πιστεύει ότι ένας μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών θα τους βοήθαγε να βρουν ευκολότερα δουλειά. Επίσης το 21% θεωρεί ότι έχουν τα απαραίτητα προσόντα και δεν χρειάζεται να έχουν επιπλέον άλλο. Το 15% πρέπει να έχουν και ένα άλλο πτυχίο εκτός από αυτό που έχουν. Πιθανώς το πτυχίο που έχει αυτό το ποσοστό δεν είναι ικανό να τους εξασφαλίσει μια δουλειά καθώς οι πτυχιακοί τίτλοι στην Ελλάδα συχνά δεν συνδυάζονται με την αγορά εργασίας. Το 13% θεωρεί ότι η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι ένα επιπρόσθετο προσόν, απαραίτητο πλέον για κάθε δουλειά. Το 9% θεωρεί ότι το να έχουν ένα πτυχίο είναι πλέον

απαραίτητο. Αυτό ισχύει καθώς η εύρεση δουλειάς στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα θεωρεί απαραίτητο το πτυχίο. Ίδιο ποσοστό 9% θεωρεί ότι με μία άλλη ξένη γλώσσα θα μπορούν να βρουν δουλειά. Τέλος το 3% θεωρεί ότι ένα επιπρόσθετο προσόν είναι το επαγγελματικό δίπλωμα οδήγησης.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Από προσωπική εργασία	19	19,00%
Από την οικογένειά μου	42	42,00%
Και από τα δύο	34	34,00%
Δεν απάντησαν	5	5,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.7: Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας

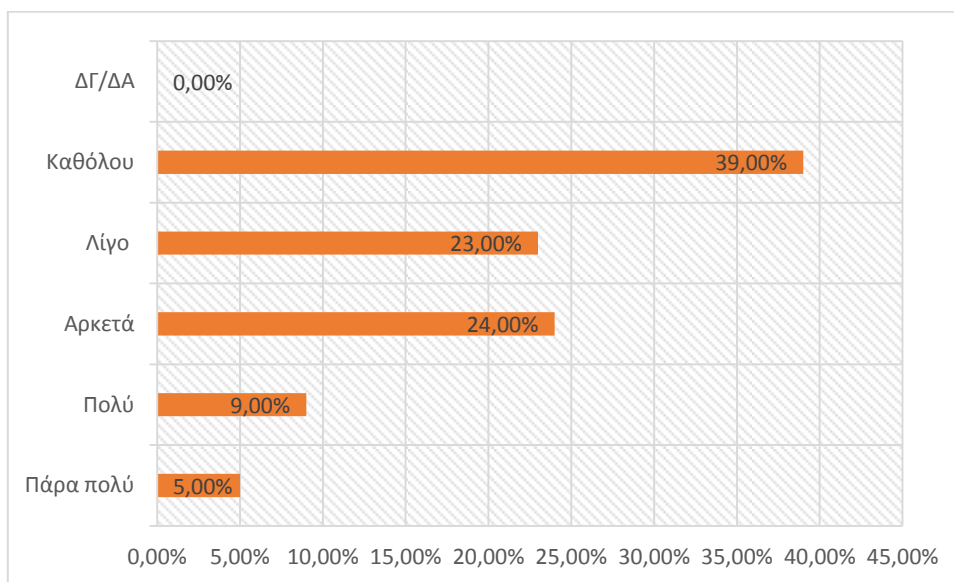
Διάγραμμα 4.3.7: Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας

Το 42% τα έξοδα της διαβίωσής του καλύπτονται από την οικογένεια. Το 34% καλύπτει τα έξοδα τόσο από προσωπική εργασία όσο και από την οικογένεια ενώ το 19% μόνο από προσωπική εργασία. Υπάρχει και ένα ποσοστό 5% το οποίο δεν απάντησε σε αυτή την ερώτηση.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	5	5,00%
Πολύ	9	9,00%
Αρκετά	24	24,00%
Λίγο	23	23,00%
Καθόλου	39	39,00%
ΔΓ/ΔΑ	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.8:

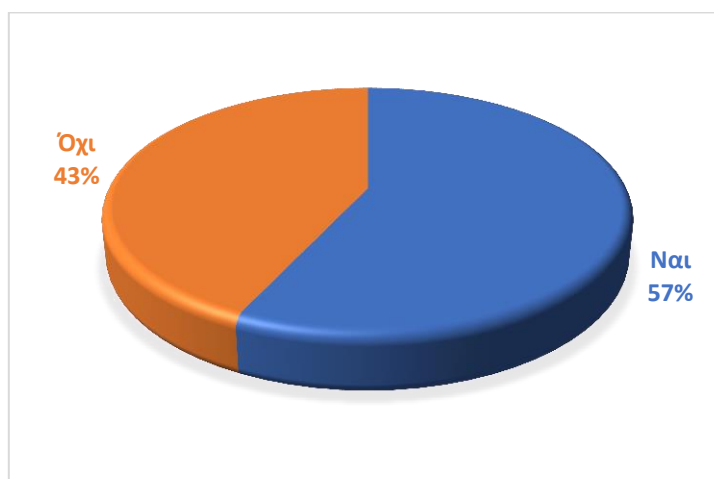

Διάγραμμα 4.3.8: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση

Το 39% θεωρεί ότι δεν καλύπτονται καθόλου οι προσωπικές τους ανάγκες από την οικονομική κατάσταση την οποία βιώνουν. Το 24% θεωρεί ότι καλύπτονται αρκετά ενώ το 23% ότι καλύπτονται λίγο. Αντίθετα, το 9% θεωρούν ότι καλύπτονται πολύ και το 5% ότι καλύπτονται πάρα πολύ. Άρα, το 62% θεωρεί ότι οι προσωπικές του ανάγκες καλύπτονται από καθόλου έως λίγο σε αντίθεση με το 14% που θεωρεί ότι καλύπτονται από πολύ έως πάρα πολύ.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	57	57,00%
Όχι	43	43,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.9: Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα

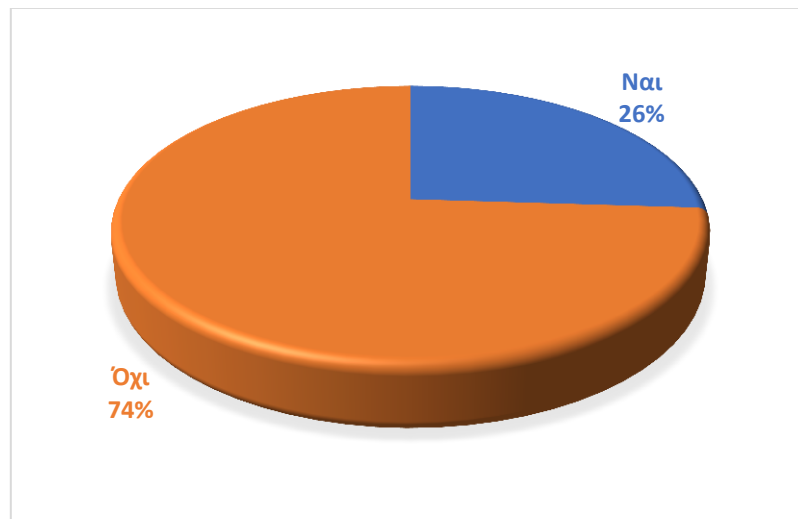

Διάγραμμα 4.3.9: Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα

Το 57% των συμμετεχόντων στην έρευνα έχει εργαστεί μέχρι την ημέρα διεξαγωγής της έρευνας σε αντίθεση με το 43% που δεν έχει εργαστεί κατά το παρελθόν.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	26	26,00%
Όχι	74	74,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.10: Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν

Διάγραμμα 4.3.10: Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν

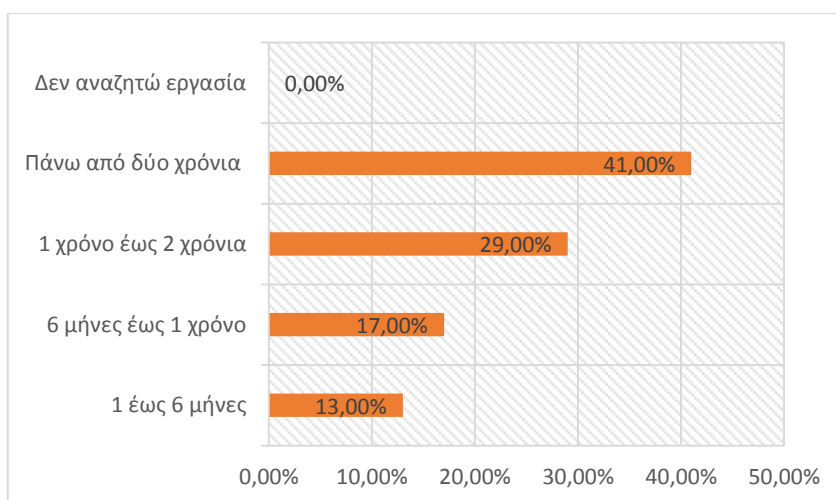
Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα (74%) δεν έχει υπάρξει ξανά άνεργος κατά τον παρελθόν σε αντίθεση με το 26% που έχει υπάρξει.

	Συχνότητα	Ποσοστό
1 έως 6 μήνες	13	13,00%
6 μήνες έως 1 χρόνο	17	17,00%
1 χρόνο έως 2 χρόνια	29	29,00%
Πάνω από δύο χρόνια	41	41,00%
Δεν αναζητώ εργασία	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.11:

Το 41% των συμμετεχόντων στην έρευνα είναι άνεργοι πάνω από δύο χρόνια ενώ το 29% από 1 έως 2 χρόνια. Επίσης το 17% διατελεί σε κατάσταση ανεργίας από 6 μήνες έως 1 χρόνο και το 13% έως 6 μήνες. Κανένας δεν δήλωσε ότι δεν αναζητάει εργασία. Άρα το 70% είναι

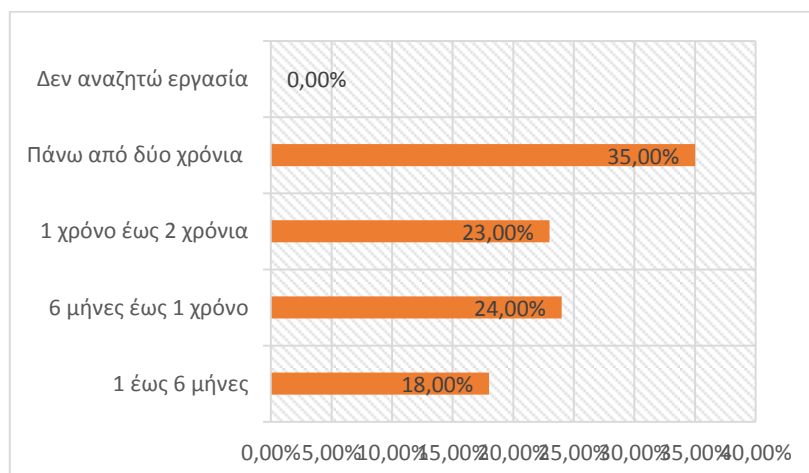
μακροχρόνιοι άνεργοι καθώς βρίσκονται σε ανεργία πάνω από 1 χρόνο σε αντίθεση με το 30 % που είναι μέχρι 1 χρόνο και αναζητούν εργασία.

Διάγραμμα 4.3.11: Πόσο χρόνο είστε άνεργος/η

	Συχνότητα	Ποσοστό
1 έως 6 μήνες	18	18,00%
6 μήνες έως 1 χρόνο	24	24,00%
1 χρόνο έως 2 χρόνια	23	23,00%
Πάνω από δύο χρόνια	35	35,00%
Δεν αναζητώ εργασία	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.12: Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία

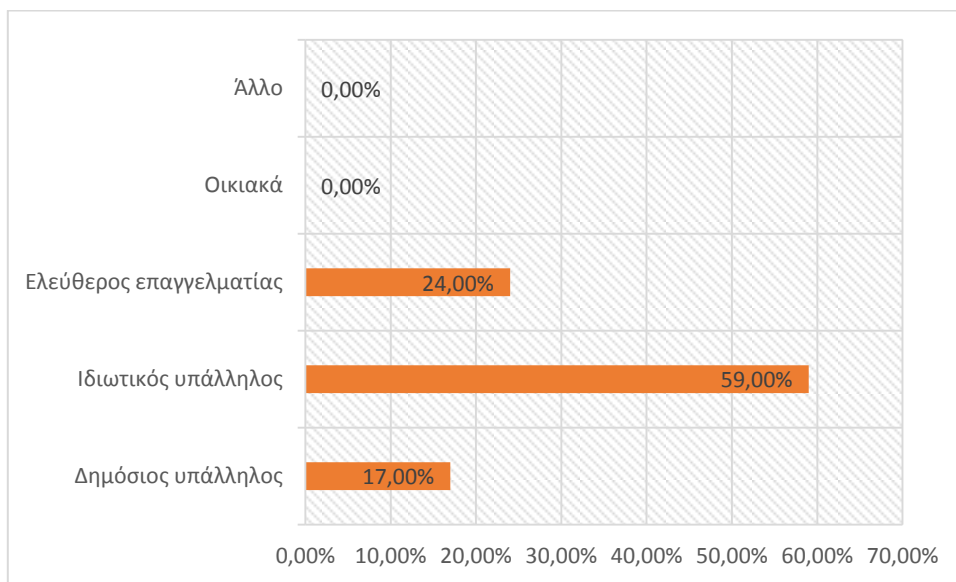

Διάγραμμα 4.3.12: Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία

Το 35% αναζητάει εργασία από πάνω από 2 χρόνια ενώ το 24% από 6 μήνες έως 1 χρόνο. πάνω από δύο χρόνια. Επίσης το 23% αναζητάει εργασία από 1 έως 2 χρόνια ενώ το 18% από 1 έως 6 μήνες. Κανένας δεν δήλωσε ότι δεν αναζητάει εργασία. Άρα το 58% αναζητάει εργασία από 1 χρόνο και πάνω ενώ το 42% έως 1 χρόνο.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Δημόσιος υπάλληλος	17	17,00%
Ιδιωτικός υπάλληλος	59	59,00%
Ελεύθερος επαγγελματίας	24	24,00%
Οικιακά	0	0,00%
Άλλο	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.13: Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος

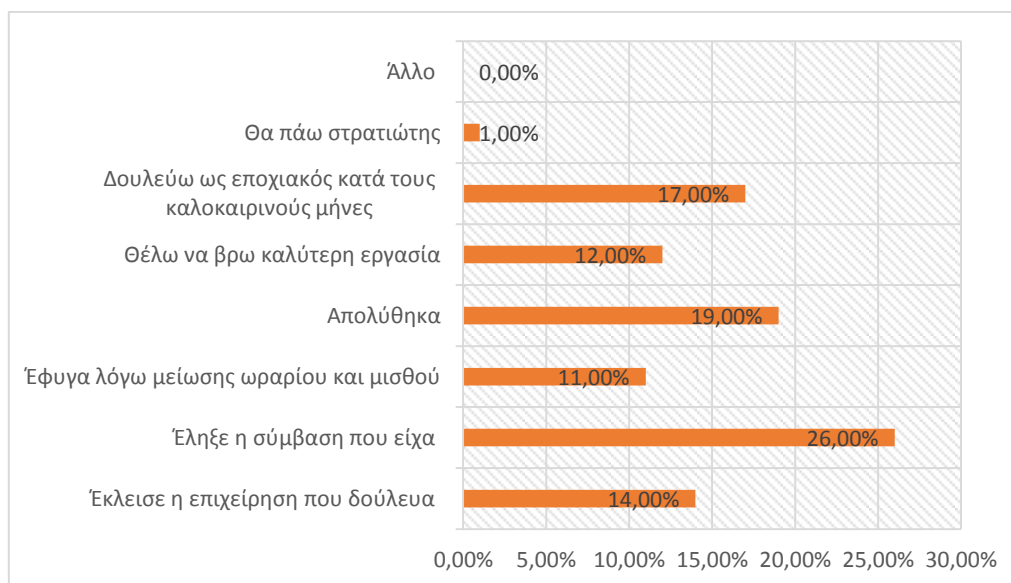

Διάγραμμα 4.3.13: Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος

Το 59% πριν μείνει άνεργο ήταν ιδιωτικός υπάλληλος ενώ το 24% δημόσιος υπάλληλος και το 17% ελεύθερος επαγγελματίας.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Έκλεισε η επιχείρηση που δούλευα	14	14,00%
Έληξε η σύμβαση που είχα	26	26,00%
Έφυγα λόγω μείωσης ωραρίου και μισθού	11	11,00%
Απολύθηκα	19	19,00%
Θέλω να βρω καλύτερη εργασία	12	12,00%
Δουλεύω ως εποχιακός κατά τους καλοκαιρινούς μήνες	17	17,00%
Θα πάω στρατιώτης	1	1,00%
Άλλο	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.14:

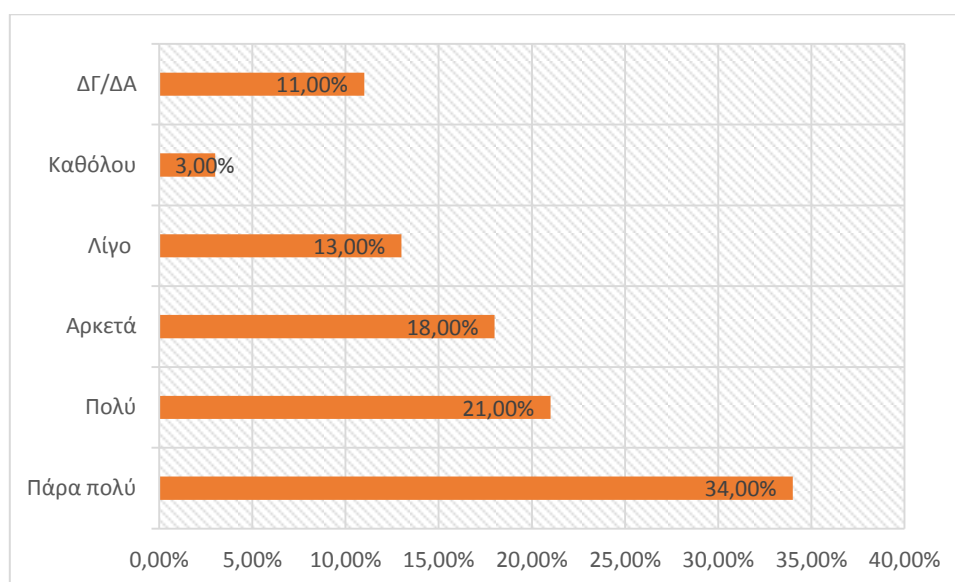
Διάγραμμα 4.3.14: Για ποιο λόγο είστε άνεργος/η

Η αιτία για την οποία είναι άνεργο το 26% είναι επειδή έληξε η σύμβαση που είχαν ενώ για το 19% επειδή απολύθηκε. Το 17% δουλεύει κυρίως ως εποχιακός κατά τους καλοκαιρινούς μήνες ενώ το 14% έκλεισε η επιχείρηση στην οποία δούλευε. Το 12% είναι άνεργοι γιατί θέλουν

να βρουν καλύτερη δουλειά και το 11% έφυγε επειδή μειώθηκε το ωράριό τους και ο μισθός τους. Μόλις ένα 3% είναι άνεργο επειδή θα πάει στρατιώτης.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	34	34,00%
Πολύ	21	21,00%
Αρκετά	18	18,00%
Λίγο	13	13,00%
Καθόλου	3	3,00%
ΔΓ/ΔΑ	11	11,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.15:

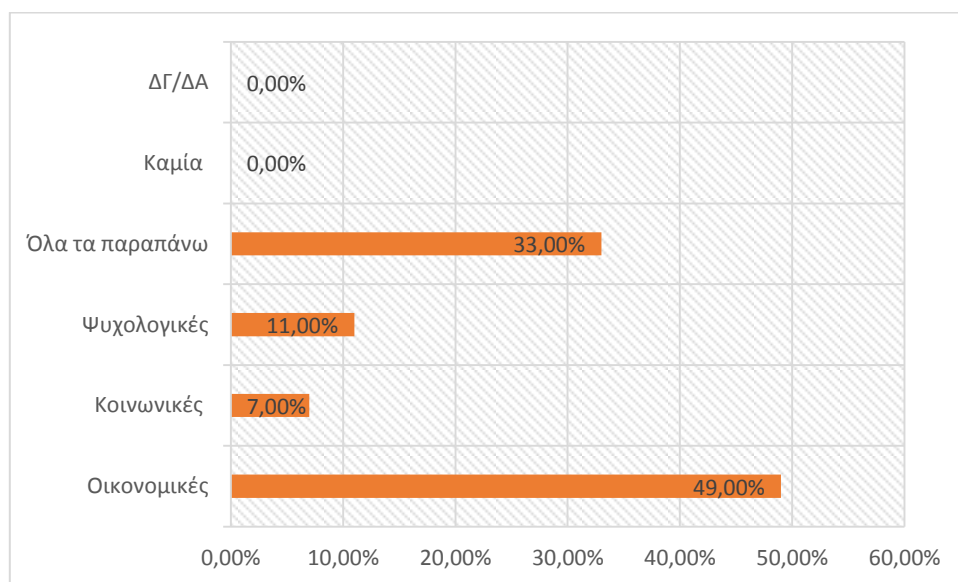
Διάγραμμα 4.3.15: Θεωρείτε ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας

Το 34% θεωρεί ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει πάρα πολύ την εύρεση εργασίας όπως και το 21% ότι την επηρεάζει πολύ. Επίσης το 18% θεωρεί ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει αρκετά την εύρεση εργασίας αλλά το 13% θεωρεί ότι την επηρεάζει λίγο. Το 3% δεν νομίζει ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας ενώ το 11% δεν είχε άποψη και δεν μας απάντησε στη συγκεκριμένη ερώτηση.

Άρα, το 55% θεωρεί ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει πολύ και πάρα πολύ την εύρεση εργασίας σε αντίθεση με το 16% που θεωρεί ότι την επηρεάζει λίγο και καθόλου και με το 18% που θεωρεί ότι την επηρεάζει αρκετά.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Οικονομικές	49	49,00%
Κοινωνικές	7	7,00%
Ψυχολογικές	11	11,00%
Όλα τα παραπάνω	33	33,00%
Καμία	0	0,00%
ΔΓ/ΔΑ	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.16: Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας σας

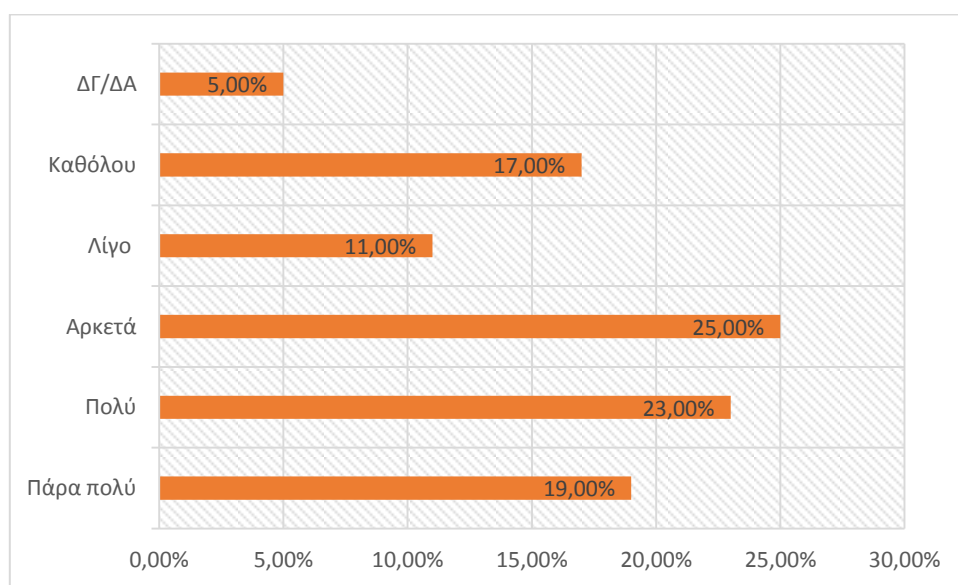
Διάγραμμα 4.3.16: Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας σας

Το 49% έχει βιώσει οικονομικές συνέπειες, το 33% κοινωνικές, ψυχολογικές και οικονομικές συνέπειες κατά το διάστημα που είναι άνεργοι ενώ το 11% μόνο ψυχολογικές και το 7% μόνο κοινωνικές.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	19	19,00%
Πολύ	23	23,00%
Αρκετά	25	25,00%
Λίγο	11	11,00%
Καθόλου	17	17,00%
ΔΓ/ΔΑ	5	5,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.17: Είστε ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια

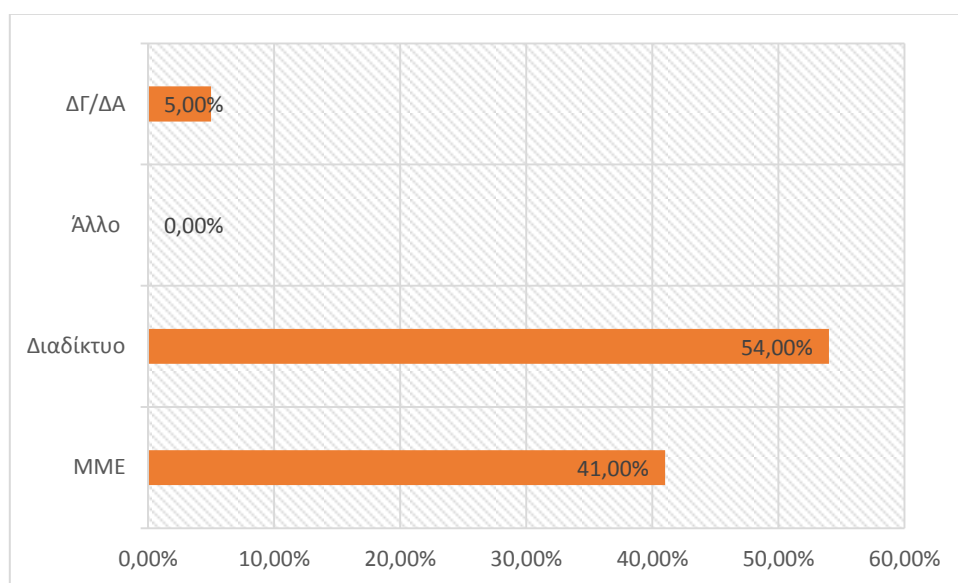
Διάγραμμα 4.3.17: Είστε ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια

Το 25% είναι αρκετά ενημερωμένοι για τα ποσοστά ανεργίας που έχει τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα. Το 23% είναι πολύ ενήμεροι ενώ το 19% πάρα πολύ ενήμεροι. Όμως, το 17% δεν είναι καθόλου ενήμερο ενώ το 11% είναι λίγο ενήμερο. Επίσης υπάρχει και ένα ποσοστό 5% που δεν γνώριζαν και δεν μας απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση.

Άρα το 42% είναι από πολύ έως πάρα πολύ ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας που έχει τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα σε αντίθεση με το 28% που είναι από λίγο έως καθόλου ενήμεροι και με το 25% που είναι αρκετά ενήμεροι.

	Συχνότητα	Ποσοστό
ΜΜΕ	41	41,00%
Διαδίκτυο	54	54,00%
Άλλο	0	0,00%
ΔΓ/ΔΑ	5	5,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.18: Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας

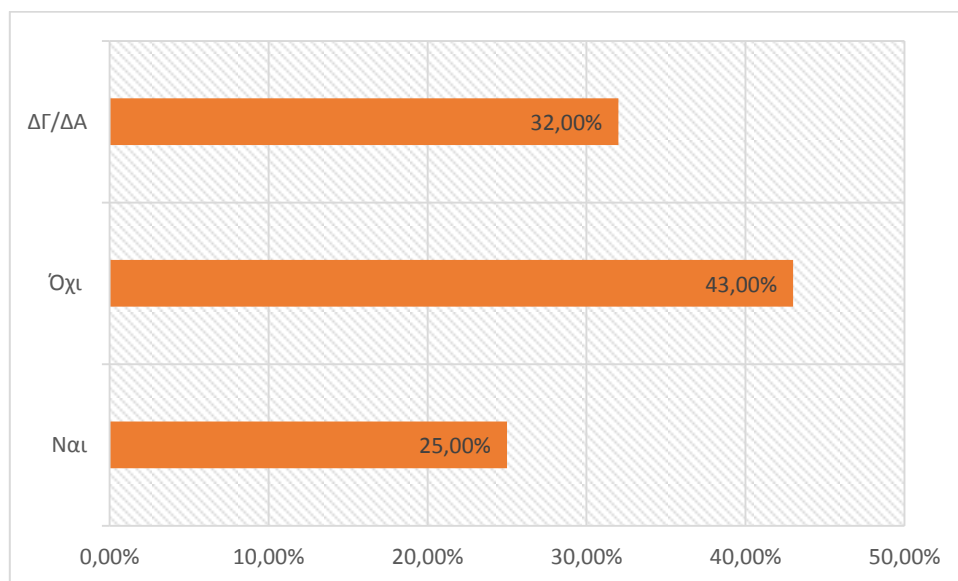

Διάγραμμα 4.3.18: Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας

Το 54% ενημερώνεται για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας από το Διαδίκτυο ενώ το 41% από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, όπως είναι η τηλεόραση και οι εφημερίδες. Υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό 5% που δεν μας απάντησε, προφανώς γιατί το ίδιο ποσοστό δεν γνωρίζει και τα ποσοστά της ανεργίας της Ελλάδας τα τελευταία χρόνια, όπως δήλωσε στην προηγούμενη ερώτηση.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	25	25,00%
Όχι	43	43,00%
ΔΓ/ΔΑ	32	32,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.19: Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες

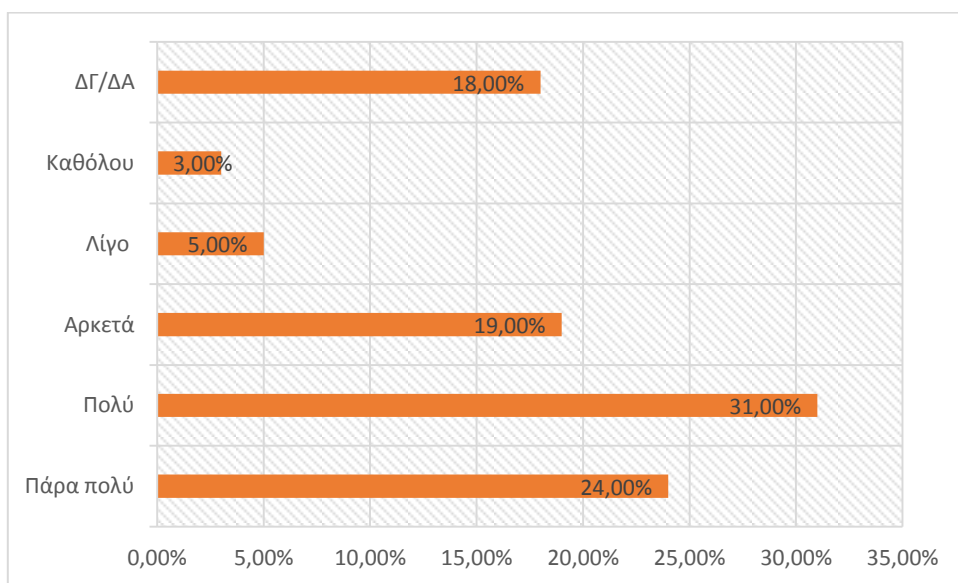
Διάγραμμα 4.3.19: Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες

Το 43% θεωρεί ότι οι γυναίκες δεν έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες ενώ το 25% έχει αντίθετη άποψη. Επίσης, το 32% δεν γνώριζε και δεν απάντησε σε αυτή την ερώτηση. Άρα επειδή και οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα είναι γυναίκες απάντησαν ότι οι γυναίκες είναι περισσότερο άνεργες από ότι οι άντρες. Οι απαντήσεις αυτές συμφωνούν και με τα στατιστικά στοιχεία της ΕΛ. ΣΤΑΤ και του ΟΑΕΔ, όπου το ποσοστό άνεργων

γυναικών τόσο στην Περιφέρεια Ηπείρου όσο και στην Ελλάδα είναι μεγαλύτερο από εκείνο των αντρών.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	24	24,00%
Πολύ	31	31,00%
Αρκετά	19	19,00%
Λίγο	5	5,00%
Καθόλου	3	3,00%
ΔΓ/ΔΑ	18	18,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.20: Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας

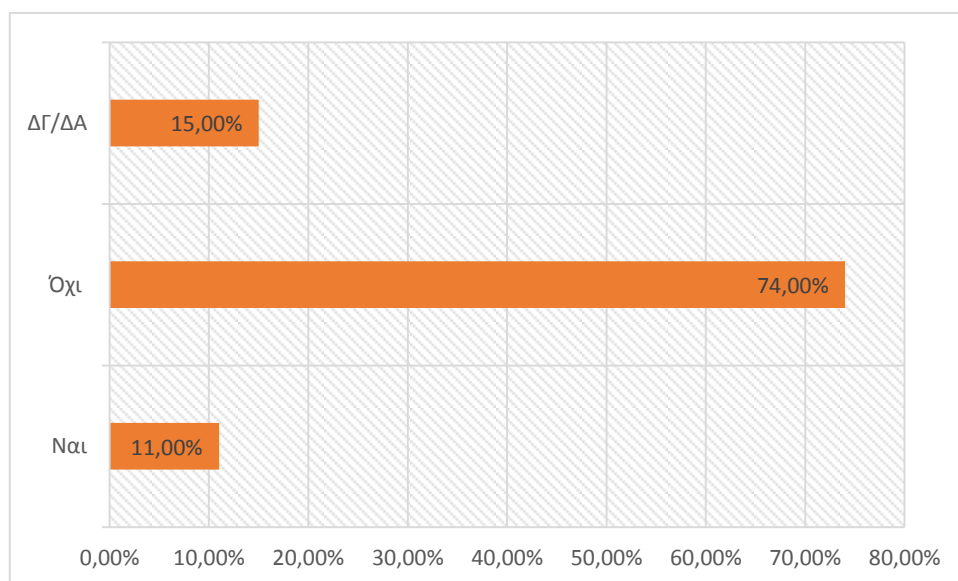
Διάγραμμα 4.3.20: Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας

Το 31% ανησυχεί πολύ όπως και το 24% πάρα πολύ για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας. Το 19% ανησυχεί αρκετά σε αντίθεση με το 5% που ανησυχεί λίγο και με το 3% που δεν ανησυχεί καθόλου. Επίσης, το 18% δεν μας απάντησε.

Άρα, το 55% ανησυχεί από πολύ έως πάρα πολύ για τα ποσοστά που έχει η Ελλάδα στην ανεργία σε αντίθεση με το 8% που ανησυχεί από λίγο έως καθόλου και με το 19% που ανησυχεί αρκετά.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	11	11,00%
Όχι	74	74,00%
ΔΓ/ΔΑ	15	15,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.21: Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα

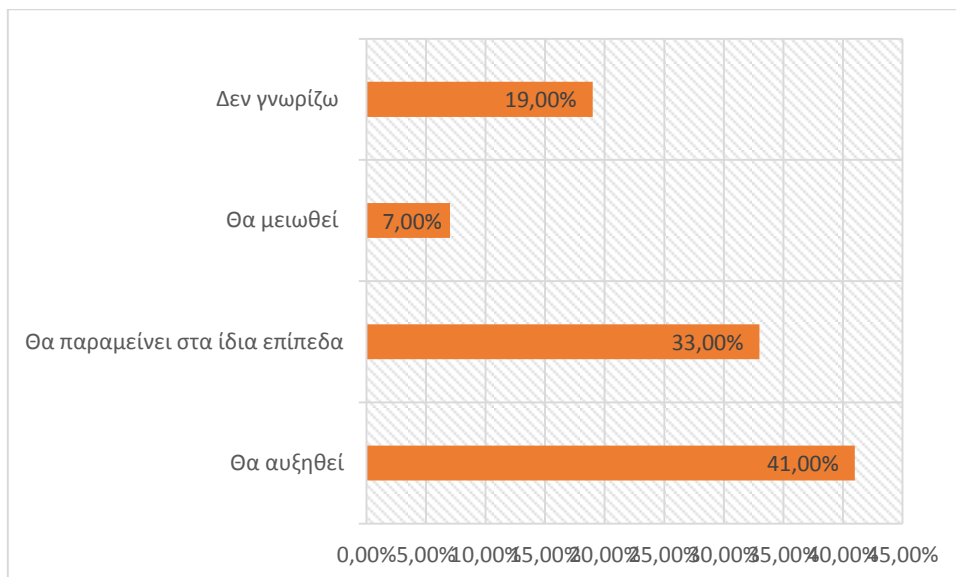

Διάγραμμα 4.3.21: Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα

Το 74% δεν θεωρούν ότι επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα είναι άνεργοι, σε αντίθεση με το 11% που το πιστεύει. Επίσης, το 15% των συμμετεχόντων στην έρευνα δεν γνώριζε και δεν μας απάντησε.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα αυξηθεί	41	41,00%
Θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα	33	33,00%
Θα μειωθεί	7	7,00%
Δεν γνωρίζω	19	19,00%
Σύνολο	100	100,00%

Πίνακας 4.3.22: Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα

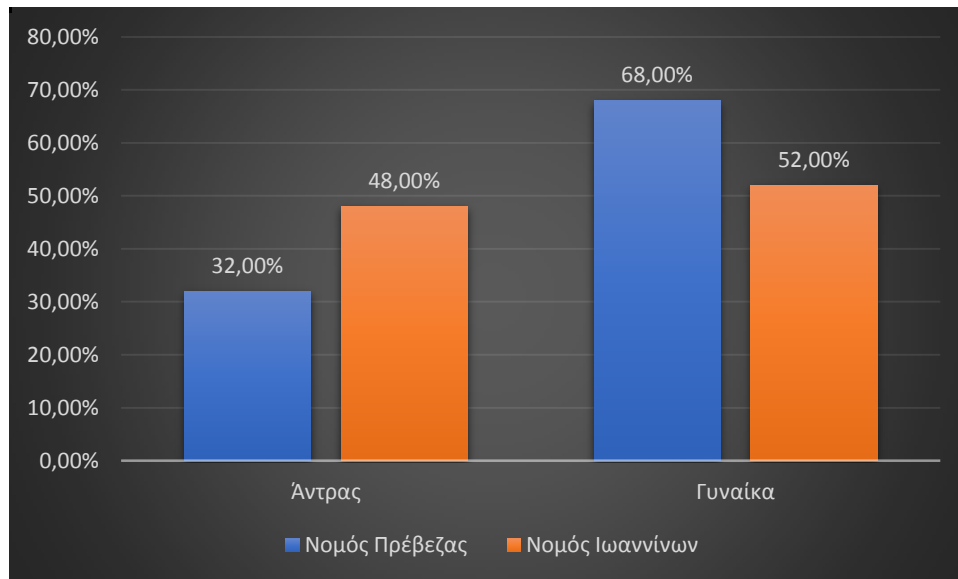
Διάγραμμα 4.3.22: Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα

Το 41% θεωρεί ότι τα επόμενα χρόνια η ανεργία στην Ελλάδα θα αυξηθεί σε αντίθεση με το 38% που πιστεύει ότι θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα και με το 7% που δήλωσε ότι θα μειωθεί. Επίσης ένα ποσοστό 19% δεν απάντησε σε αυτή την ερώτηση.

4.4 Σύγκριση των αποτελεσμάτων της έρευνας των νομών Πρέβεζας και Ιωαννίνων

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Άντρας	32	32,00%	48	48,00%
Γυναίκα	68	68,00%	52	52,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.1: Φύλο

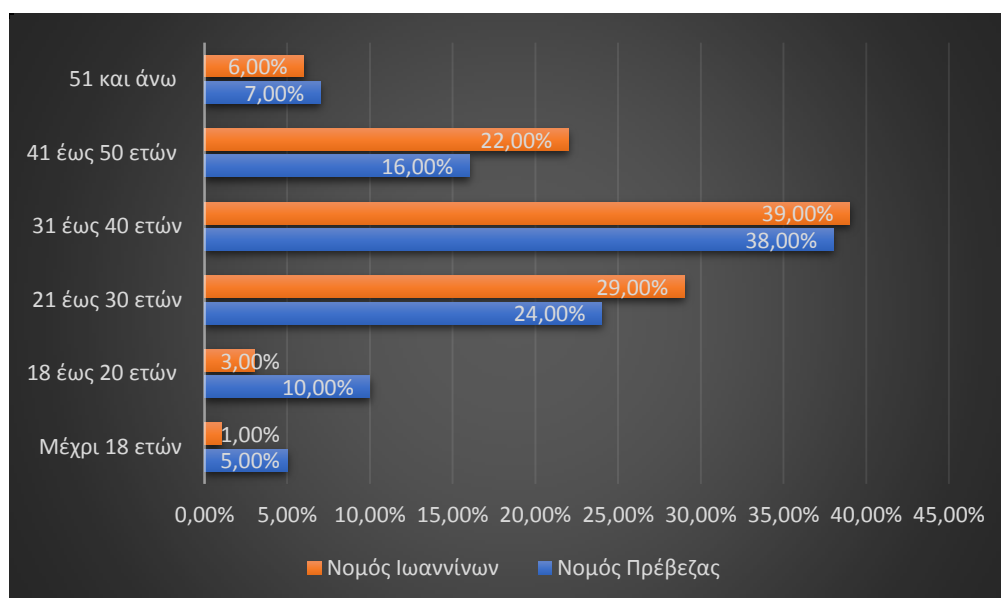
Διάγραμμα 4.4.1: Φύλο

Το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών (68%) που συμμετείχε στην έρευνα είναι από το νομό Πρέβεζας ενώ από τα Ιωάννινα συμμετείχε το 52%. Στους άντρες το μεγαλύτερο ποσοστό εμφανίζεται στο Νομό Ιωαννίνων (48%) ενώ το 32% των αντρών είναι από το νομό Πρέβεζας.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Μέχρι 18 ετών	5	5,00%	1	1,00%
18 έως 20 ετών	10	10,00%	3	3,00%
21 έως 30 ετών	24	24,00%	29	29,00%
31 έως 40 ετών	38	38,00%	39	39,00%
41 έως 50 ετών	16	16,00%	22	22,00%
51 και άνω	7	7,00%	6	6,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.2: Ηλικία

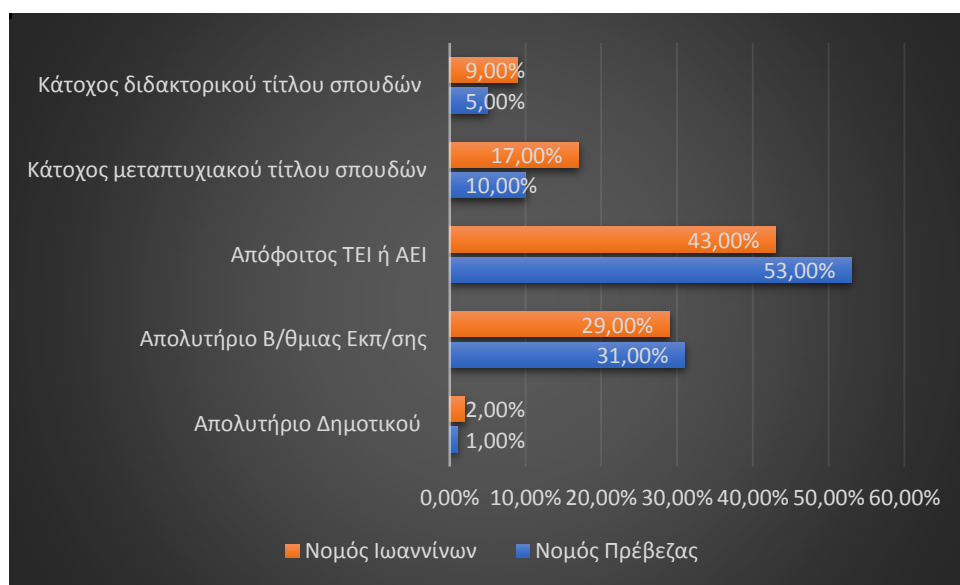
Διάγραμμα 4.4.2: Ηλικία

Η ηλικιακή ομάδα 31 έως 40 ετών έχει μεγαλύτερο ποσοστό (39%) συμμετοχής στην έρευνα στο νομό Ιωαννίνων από το νομό Πρέβεζας (38%). Επίσης και η ηλικιακή ομάδα 21 ετών έως 30 ετών έχει μεγαλύτερη συμμετοχή στην έρευνα στο νομό Ιωαννίνων (29%) από το νομό Πρέβεζας (24%). Το ίδιο συμβαίνει και με την ηλικιακή ομάδα 41 ετών έως 50 ετών. Στο νομό Ιωαννίνων η συμμετοχή είναι 22% και στο νομό Πρέβεζας είναι 16%.

Αντίθετα η ηλικιακή ομάδα 18 ετών έως 20 ετών έχει μεγαλύτερη συμμετοχή στο νομό Πρέβεζας (10%) ενώ στο νομό Ιωαννίνων είναι 3%. Το ίδιο παρατηρείται και στην ηλικιακή ομάδα 51 ετών και άνω με ποσοστό στο νομό Πρέβεζας 7% και στο νομό Ιωαννίνων 6%. Τέλος η ηλικιακή ομάδα έως 18 ετών έχει μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής στο νομό Πρέβεζας με 5% ενώ στο νομό Ιωαννίνων το ποσοστό είναι μόλις 1%.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Απολυτήριο Δημοτικού	1	1,00%	2	2,00%
Απολυτήριο Β/θμιας Εκπ/σης	31	31,00%	29	29,00%
Απόφοιτος ΤΕΙ ή ΑΕΙ	53	53,00%	43	43,00%
Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών	10	10,00%	17	17,00%
Κάτοχος διδακτορικού τίτλου σπουδών	5	5,00%	9	9,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.3: Επίπεδο εκπαίδευσης

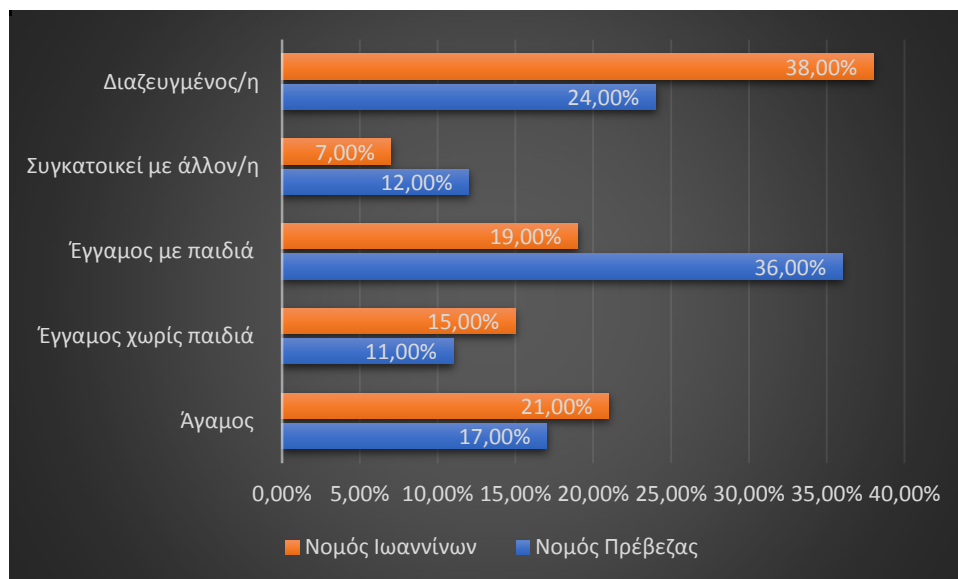
Διάγραμμα 4.4.3: Επίπεδο εκπαίδευσης

Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα και στους δύο νομούς είναι απόφοιτοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ με 53% να είναι από το νομό Πρέβεζας και με 43% από το νομό Ιωαννίνων. Το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό και για τους δύο νομούς έχουν απολυτήριο Β/θμιας εκπαίδευσης με το 31% να είναι από το νομό Πρέβεζας και με 29% από το νομό Ιωαννίνων. Οι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών ακολουθούν με μεγαλύτερο ποσοστό να είναι στο νομό Ιωαννίνων (17%) και 10% να έχει ο νομός Πρέβεζας. Οι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου σπουδών είναι περισσότεροι στο νομό Ιωαννίνων (9%) ενώ ο νομός Πρέβεζας έχει 5%. Τέλος, πολύ μικρό ποσοστό εμφανίζουν και στους δύο νομούς όσοι έχουν απολυτήριο Δημοτικού 2%, στο νομό Ιωαννίνων και 1% στο νομό Πρέβεζας.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι οι συμμετέχοντες στην έρευνα έχουν πολύ καλό επίπεδο εκπαίδευσης καθώς το μεγαλύτερό τους ποσοστό είναι απόφοιτοι Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και μερικοί είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού και διδακτορικού τίτλου σπουδών. Το ανησυχητικό όμως είναι ότι με αυτά τα προσόντα που έχουν είναι άνεργοι. Οι αιτίες της ανεργίας τους θα διευκρινιστούν σε άλλη ερώτηση που θα γίνει στη συνέχεια.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Άγαμος	17	17,00%	21	21,00%
Έγγαμος χωρίς παιδιά	11	11,00%	15	15,00%
Έγγαμος με παιδιά	36	36,00%	19	19,00%
Συγκατοικεί με άλλον/η	12	12,00%	7	7,00%
Διαζευγμένος/η	24	24,00%	38	38,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.4: Οικογενειακή κατάσταση

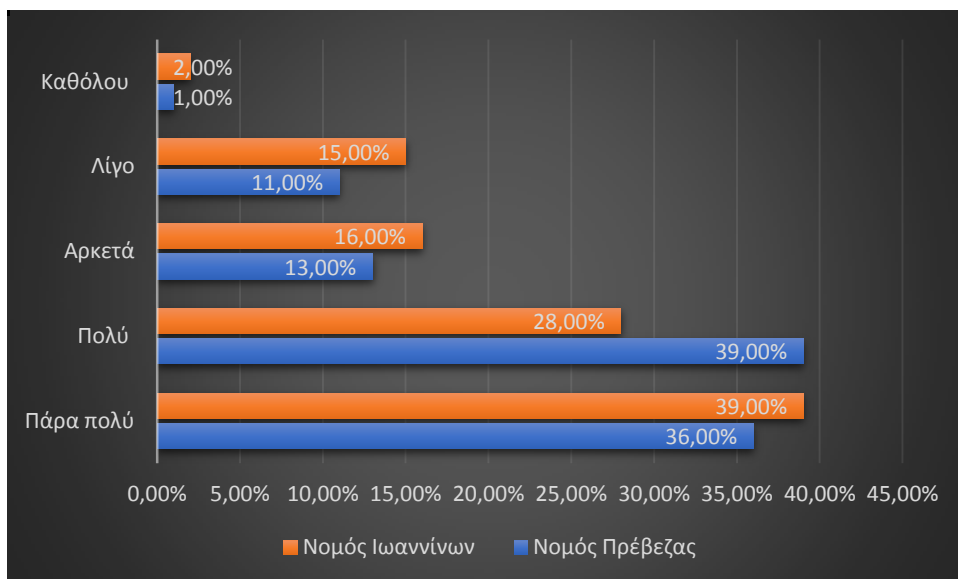

Διάγραμμα 4.4.4: Οικογενειακή κατάσταση

Το μεγαλύτερο ποσοστό 38% είναι διαζευγμένοι από το νομό Ιωαννίνων ενώ το αμέσως επόμενο ποσοστό 36% είναι έγγαμοι με παιδιά από το νομό Πρέβεζας. Το 24% είναι διαζευγμένοι από το νομό Πρέβεζας ενώ το 21% είναι άγαμοι από το νομό Ιωαννίνων. Επίσης, το 19% είναι έγγαμοι με παιδιά, 15% έγγαμοι χωρίς παιδιά από το νομό Ιωαννίνων. Το 17% είναι άγαμοι όπως και το 12% συγκατοικεί με άλλον/η και το 11% έγγαμοι χωρίς παιδιά από το νομό Πρέβεζας.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	36	36,00%	39	39,00%
Πολύ	39	39,00%	28	28,00%
Αρκετά	13	13,00%	16	16,00%
Λίγο	11	11,00%	15	15,00%
Καθόλου	1	1,00%	2	2,00%
ΔΓ/ΔΑ	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.5: Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά

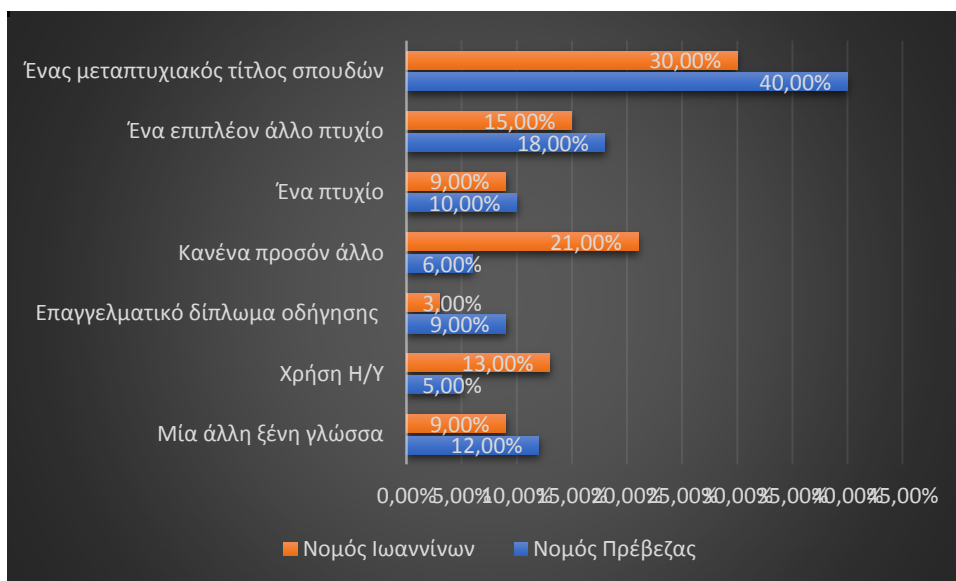
Διάγραμμα 4.4.5: Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά

Τόσο στο νομό Ιωαννίνων όσο και στο νομό Πρέβεζας θεωρούν ότι έχουν σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορούν να βρουν μια απασχόληση που να συνάδει με αυτά (39% και 36% αντίστοιχα για κάθε νομό). Επίσης στο νομό Πρέβεζας το 39% πιστεύει ότι πολύ απαραίτητα προσόντα όπως και στο νομό Ιωαννίνων αυτό το πιστεύει το 28%. Το 16% του νομού Ιωαννίνων θεωρεί ότι αρκετά προσόντα ενώ στο νομό Πρέβεζας αυτό το πιστεύει το 13%. Λίγα προσόντα θεωρεί ότι έχουν το 15% του νομού Ιωαννίνων και 11% του νομού Πρέβεζας. Καθόλου προσόντα θεωρούν ότι δεν έχουν το 2% και 1% των νομών Ιωαννίνων και Πρέβεζας αντίστοιχα.

Άρα, το μεγαλύτερο ποσοστό και στους δύο νομούς πιστεύει ότι έχει από πολύ έως πάρα πολύ τα απαραίτητα προσόντα (75% στο νομό Πρέβεζας και 67% στο νομό Ιωαννίνων) σε αντίθεση με όσους πιστεύουν ότι έχουν από λίγα έως καθόλου (17% στο νομό Ιωαννίνων και 12% στο νομό Πρέβεζας).

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Μία άλλη ξένη γλώσσα	12	12,00%	9	9,00%
Χρήση Η/Υ	5	5,00%	13	13,00%
Επαγγελματικό δίπλωμα οδήγησης	9	9,00%	3	3,00%
Κανένα προσόν άλλο	6	6,00%	21	21,00%
Ένα πτυχίο	10	10,00%	9	9,00%
Ένα επιπλέον άλλο πτυχίο	18	18,00%	15	15,00%
Ένας μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών	40	40,00%	30	30,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.6: Ποιο προσόν επιπρόσθετο από αυτά που έχετε θεωρείτε ότι θα σας βοηθήσουν να βρείτε δουλειά

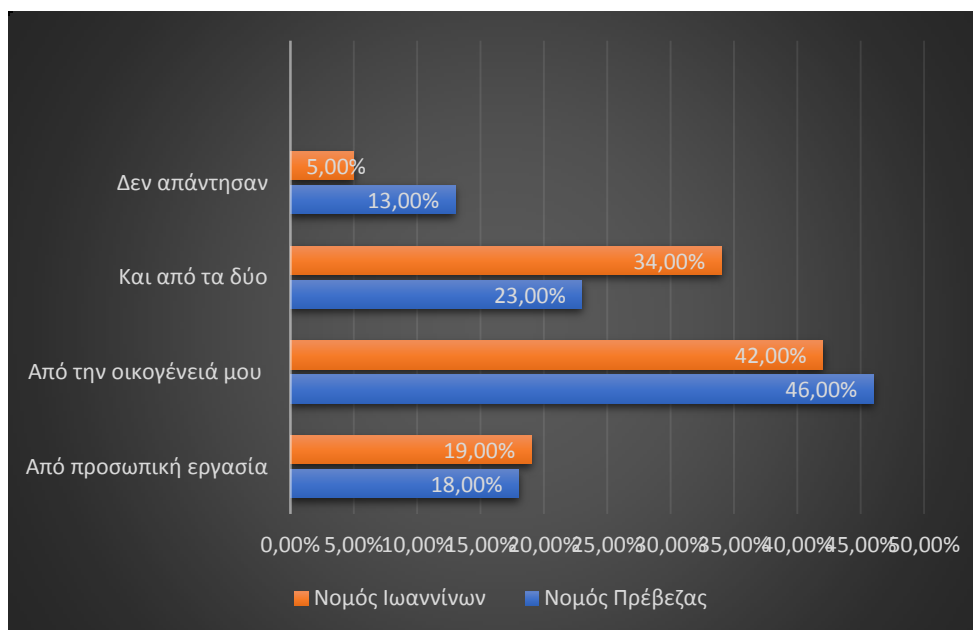
Διάγραμμα 4.4.6: Ποιο προσόν επιπρόσθετο από αυτά που έχετε θεωρείτε ότι θα σας βοηθήσουν να βρείτε δουλειά

Το 40% του νομού Πρέβεζας πιστεύει ότι ένας μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών να μπορούσε να τους βοηθούσε να βρουν δουλειά. Το ίδιο πιστεύει και το 30% του νομού Ιωαννίνων. Το 21% του νομού Ιωαννίνων δε νομίζει ότι χρειάζεται κανένα άλλο προσόν ενώ το 18% του νομού Πρέβεζας πιστεύει ότι ένα επιπρόσθετο προσόν θα ήταν ένα επιπλέον άλλο

πτυχίο. Επίσης, το 15% και το 13% του νομού Ιωαννίνων θεωρεί ότι ένα άλλο πτυχίο και η χρήση του Η/Υ θα τους βοηθούσε επιπρόσθετα στην εύρεση δουλειάς. Το 12% και το 10% του νομού Πρέβεζας θεωρεί ότι μία επιπλέον ξένη γλώσσα καθώς ένα πτυχίο θα ήταν επιπρόσθετα προσόντα εύρεσης δουλειάς. Και οι δύο νομοί διαφοροποιούνται ως το λιγότερο επιπρόσθετο προσόν. Για το νομό Ιωαννίνων είναι το επαγγελματικό δίπλωμα οδήγησης (3%) ενώ για το νομό Πρέβεζας είναι η χρήση Η/Υ (5%).

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Από προσωπική εργασία	18	18,00%	19	19,00%
Από την οικογένειά μου	46	46,00%	42	42,00%
Και από τα δύο	23	23,00%	34	34,00%
Δεν απάντησαν	13	13,00%	5	5,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.7: Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας

Διάγραμμα 4.4.7: Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας

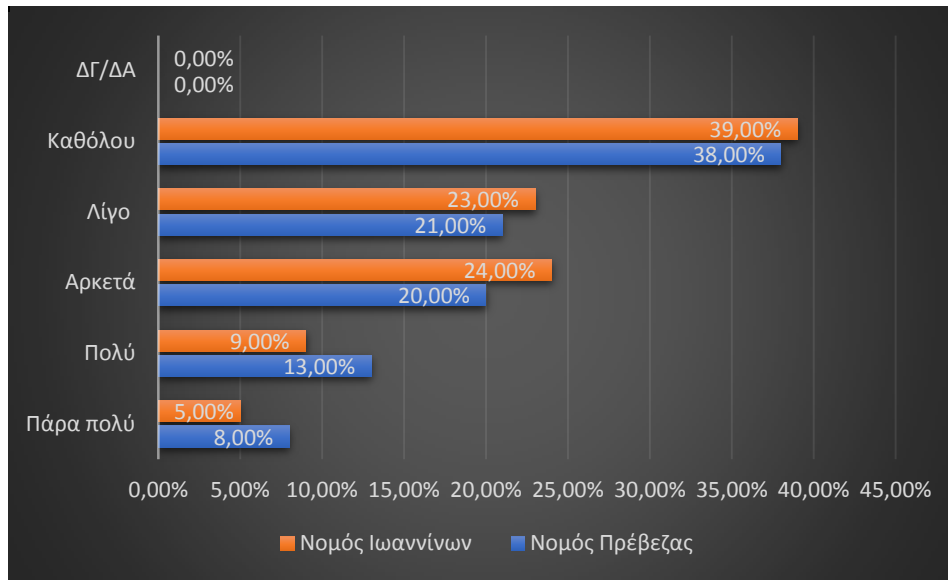
Και οι δύο νομοί συμφωνούν ότι τα έξοδα διαβίωσης καλύπτονται από την οικογένεια με το μεγαλύτερο ποσοστό να εμφανίζεται στο νομό Πρέβεζας (46%) και το 42% να είναι από τον νομό Ιωαννίνων. Το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό εμφανίζεται πάλι και στους δύο νομούς, Ιωαννίνων 34% και Πρέβεζας 23%, ότι τα έξοδα διαβίωσης καλύπτονται τόσο από την οικογένεια όσο και από προσωπική εργασία. Προφανώς επειδή οι συμμετέχοντες είναι κατά το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας άνεργοι, η εργασία αυτή να αντιστοιχεί σε αδήλωτη.

Το τρίτο κατά σειρά ποσοστό εμφανίζεται και στους δύο νομούς και είναι η προσωπική εργασία (19% στο νομό Ιωαννίνων και 18% στο νομό Πρέβεζας). Τέλος, υπάρχει και ένα ποσοστό που δεν απάντησε (13% του νομού Πρέβεζας και 5% του νομού Ιωαννίνων).

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	8	8,00%	5	5,00%
Πολύ	13	13,00%	9	9,00%
Αρκετά	20	20,00%	24	24,00%
Λίγο	21	21,00%	23	23,00%
Καθόλου	38	38,00%	39	39,00%
ΔΓ/ΔΑ	0	0%	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.8: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση

Διάγραμμα 4.4.8: : Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση

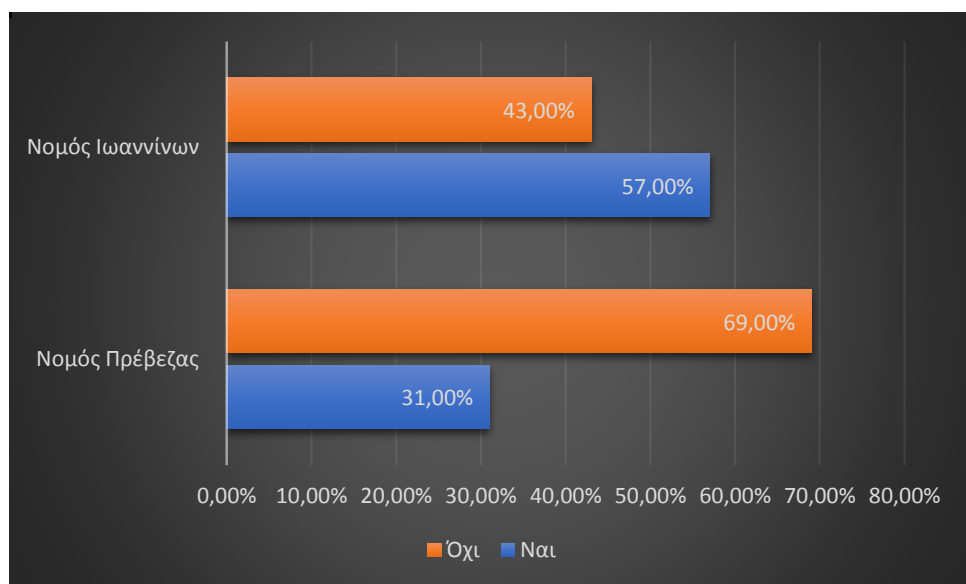
Και οι δύο νομοί συμφωνούν ότι οι προσωπικές ανάγκες από την οικονομική κατάσταση δεν καλύπτονται καθόλου, με μεγαλύτερο ποσοστό να είναι στο νομό Ιωαννίνων (39%) και να ακολουθεί ο νομός Πρέβεζας με 38%. Όμως, στο δεύτερο μεγάλο ποσοστό οι νομοί διαφοροποιούνται. Στον μεν νομό Ιωαννίνων το 24% δήλωσε ότι οι προσωπικές ανάγκες καλύπτονται αρκετά στο δε νομό Πρέβεζας το 23% δήλωσε ότι καλύπτονται λίγο.

Επίσης ως τρίτη επιλογή το 23% του νομού Ιωαννίνων δήλωσε ότι καλύπτονται οι ανάγκες λίγο ενώ το 20% του νομού Πρέβεζας ότι καλύπτονται αρκετά. Και οι δύο νομοί συμφωνούν στην τέταρτη επιλογή ότι οι ανάγκες καλύπτονται πολύ με το νομό Πρέβεζας να έχει δηλώσει το 13% και ο νομός Ιωαννίνων το 9%. Τέλος, και οι δύο νομοί έχουν ως τελευταία επιλογή ότι οι ανάγκες καλύπτονται πάρα πολύ (Πρέβεζας το 8% και Ιωαννίνων το 5%).

Άρα, το 62% του νομού Ιωαννίνων και το 59% του νομού Πρέβεζας θεωρούν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες από την οικονομική τους κατάσταση καλύπτονται από λίγο έως καθόλου. Επίσης, το 24% του νομού Ιωαννίνων και το 20% του νομού Πρέβεζας θεωρεί ότι καλύπτονται αρκετά ενώ το 21% του νομού Πρέβεζας και το 14% του νομού Ιωαννίνων θεωρεί ότι καλύπτονται από πολύ έως πάρα πολύ.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	31	31,00%	57	57,00%
Όχι	69	69,00%	43	43,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.9: Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα

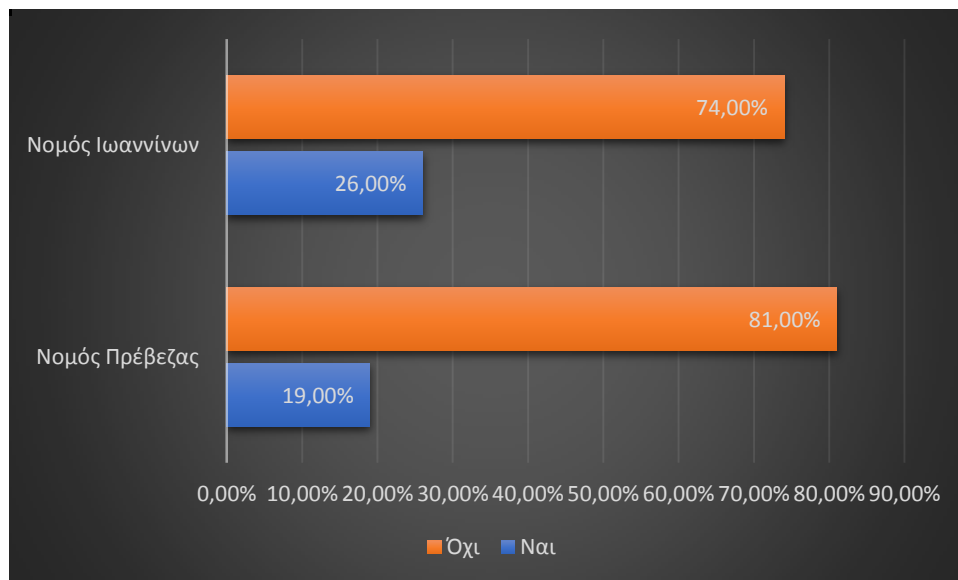

Διάγραμμα 4.4.9: Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα

Στην ερώτηση εάν οι άνεργοι που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν εργαστεί κατά το παρελθόν, διαπιστώθηκε ότι οι δύο νομοί διαφοροποιούνται. Συγκεκριμένα, το 69% του νομού Πρέβεζας δεν έχει εργαστεί κατά το παρελθόν ενώ το 57% του νομού Ιωαννίνων έχει εργαστεί.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	19	19,00%	26	26,00%
Όχι	81	81,00%	74	74,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.10: Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν

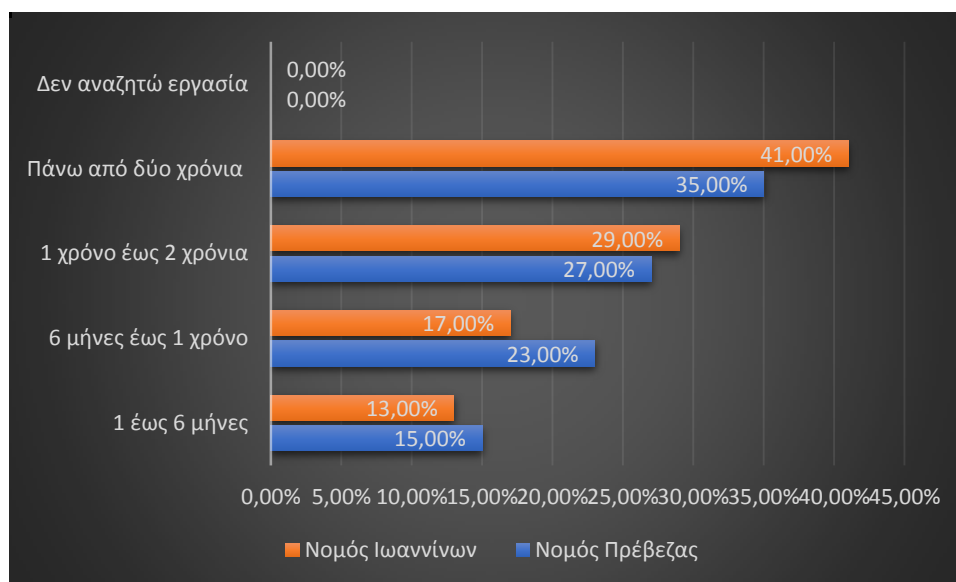

Διάγραμμα 4.4.10: Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν

Στην ερώτηση εάν οι συμμετέχοντες έχουν υπάρξει ξανά κατά το παρελθόν άνεργοι, και οι δύο νομοί συμφωνούν ότι δεν έχουν υπάρξει άνεργοι, με μεγαλύτερο ποσοστό να έχει ο νομός Πρέβεζας (81%) και να ακολουθεί ο νομός Ιωαννίνων (74%).

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
1 έως 6 μήνες	15	15,00%	13	13,00%
6 μήνες έως 1 χρόνο	23	23,00%	17	17,00%
1 χρόνο έως 2 χρόνια	27	27,00%	29	29,00%
Πάνω από δύο χρόνια	35	35,00%	41	41,00%
Δεν αναζητώ εργασία	0	0,00%	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.11: Πόσο χρόνο είστε άνεργος/η

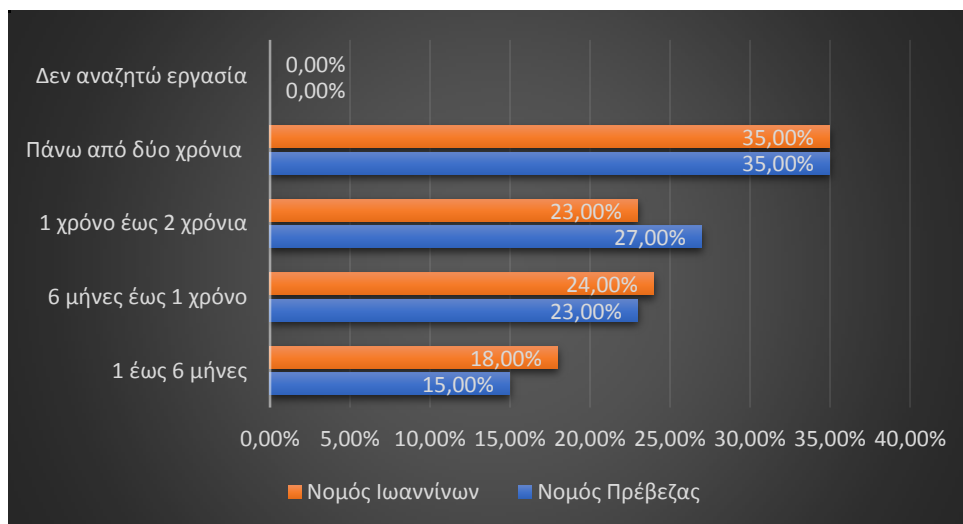
Διάγραμμα 4.4.11: Πόσο χρόνο είστε άνεργος/η

Αναφορικά με τη διάρκεια ανεργίας των συμμετεχόντων στην έρευνα και οι δύο νομοί συμφωνούν. Πιο συγκεκριμένα το μεγαλύτερο ποσοστό των ανέργων με ανεργία πάνω από δύο χρόνια εμφανίζεται στο νομό Ιωαννίνων (41%) ενώ μικρότερο ποσοστό εμφανίζει ο νομός Πρέβεζας (35%). Επίσης από 1 έως 2 χρόνια ανεργία έχει το μεγαλύτερο ποσοστό ο νομός Ιωαννίνων (29%) και ακολουθεί ο νομός Πρέβεζας με μικρή διαφορά (27%). Επίσης, από 6 μήνες έως 1 χρόνο το μεγαλύτερο ποσοστό το έχει ο νομός Πρέβεζας με 23% και ακολουθεί ο νομός Ιωαννίνων με 17%. Τέλος, από 1 έως 6 μήνες το μεγαλύτερο ποσοστό το έχει ο νομός

Πρέβεζας (15%) και ακολουθεί ο νομός Ιωαννίνων (13%). Άρα, και οι δύο νομοί έχουν υψηλό ποσοστό μακροχρόνιων ανέργων καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό είναι για ανεργία μεγαλύτερη του ενός έτους.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
1 έως 6 μήνες	15	15,00%	18	18,00%
6 μήνες έως 1 χρόνο	23	23,00%	24	24,00%
1 χρόνο έως 2 χρόνια	27	27,00%	23	23,00%
Πάνω από δύο χρόνια	35	35,00%	35	35,00%
Δεν αναζητώ εργασία	0	0,00%	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.12: Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία

Διάγραμμα 4.4.12: Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία

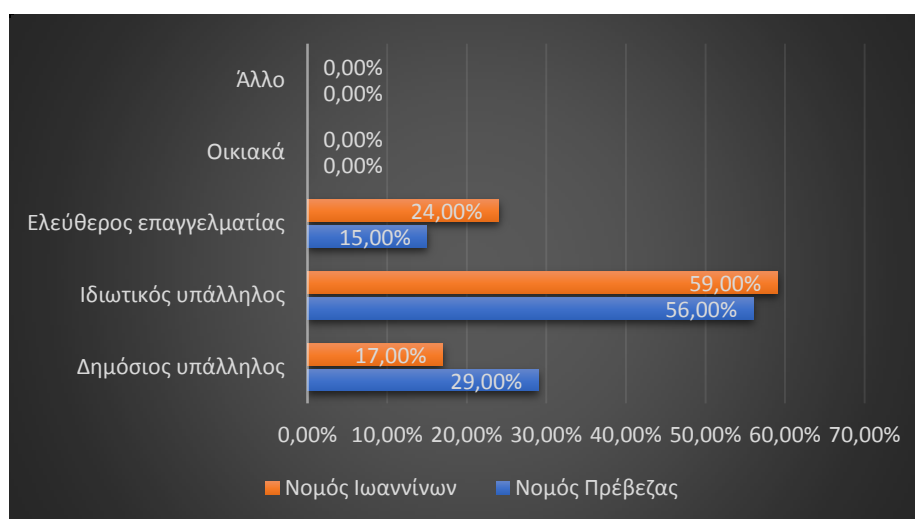
Ίδιο ποσοστό στην αναζήτηση εργασίας για πάνω από δύο χρόνια εμφανίζεται και στους δύο νομούς (35%). Σε αυτό που διαφοροποιούνται είναι οι επόμενες κατηγορίες. Συγκεκριμένα, ο νομός Πρέβεζας έχει ως δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό (27%) την αναζήτηση εργασίας για διάστημα από 1 έως 2 χρόνια ενώ ο νομός Ιωαννίνων έχει δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό (24%)

την αναζήτηση εργασίας για διάστημα από 6 μήνες έως 1 χρόνο, κατηγορία την οποία ο νομός Πρέβεζας την έχει κατατάξει τρίτη με ποσοστό 23%. Ωστόσο, το ίδιο ποσοστό 23% έχει δώσει ο νομός Ιωαννίνων στην αναζήτηση εργασίας για διάστημα από 1 έως 2 χρόνια, κατηγορία που την έχει κατατάξει ως τρίτη. Σε αυτό που συμφωνούν είναι η τελευταία κατηγορία αναζήτησης εργασίας για διάστημα έως 6 μήνες, με το μεγαλύτερο ποσοστό εδώ να έχει ο νομός Ιωαννίνων με 18% και να ακολουθεί ο νομός Πρέβεζας με 15%.

Συνεπώς, και οι δύο νομοί, παρόλο που δεν συμφωνούν ως προς τη θέση κατάταξης, συμφωνούν και έχουν δώσει μεγάλο ποσοστό στην κατηγορία αναζήτησης εργασίας πάνω από 1 χρόνο ενώ αντίθετα μικρό ποσοστό αναζητούν εργασία μέχρι ένα χρόνο και στους δύο νομούς.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Δημόσιος υπάλληλος	29	29,00%	17	17,00%
Ιδιωτικός υπάλληλος	56	56,00%	59	59,00%
Ελεύθερος επαγγελματίας	15	15,00%	24	24,00%
Οικιακά	0	0,00%	0	0,00%
Άλλο	0	0,00%	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.13: Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος

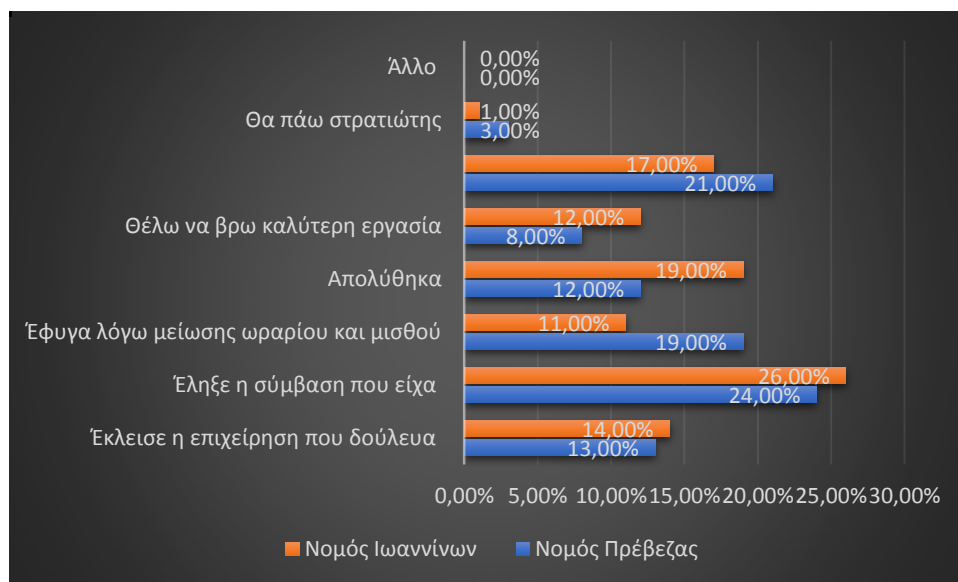

Διάγραμμα 4.4.13: Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος

Και οι δύο νομοί συμφωνούν ως προς το επάγγελμα που εκτελούσαν οι συμμετέχοντες πριν μείνουν άνεργοι, που ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι, με το μεγαλύτερο ποσοστό 59% να το έχει ο νομός Ιωαννίνων και να ακολουθεί ο νομός Πρέβεζας με 56%. Ωστόσο διαφοροποιούνται οι δύο νομοί στη συνέχεια με το νομό Πρέβεζας να είναι 29% δημόσιοι υπάλληλοι κατά το παρελθόν και ο νομός Ιωαννίνων να είναι 24% ελεύθεροι επαγγελματίες κατά το παρελθόν. Αντίστοιχα, ως τρίτη επιλογή για το νομό Πρέβεζας είναι 15% ελεύθεροι επαγγελματίες κατά το παρελθόν και για το νομό Ιωαννίνων είναι 17% δημόσιοι υπάλληλοι.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Έκλεισε η επιχείρηση που δούλευα	13	13,00%	14	14,00%
Έληξε η σύμβαση που είχα	24	24,00%	26	26,00%
Έφυγα λόγω μείωσης ωραρίου και μισθού	19	19,00%	11	11,00%
Απολύθηκα	12	12,00%	19	19,00%
Θέλω να βρω καλύτερη εργασία	8	8,00%	12	12,00%
Δουλεύω ως εποχιακός κατά τους καλοκαιρινούς μήνες	21	21,00%	17	17,00%
Θα πάω στρατιώτης	3	3,00%	1	1,00%
Άλλο	0	0%	0	0%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.14: Για ποιο λόγο είστε άνεργος/η

Διάγραμμα 4.4.14: Για ποιο λόγο είστε άνεργος/η

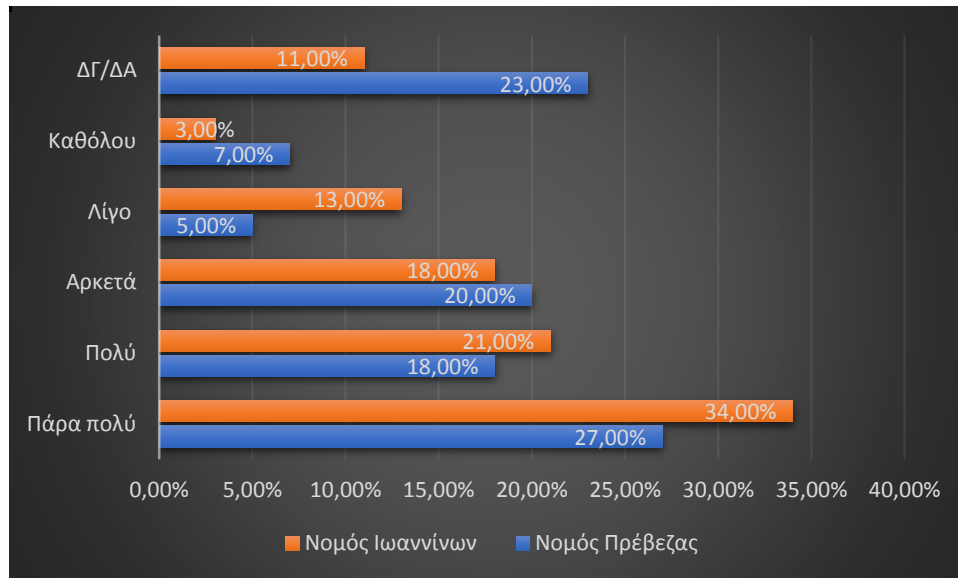
Και οι δύο νομοί συμφωνούν ως κύρια αιτία ανεργίας τη λήξη της σύμβασης που είχαν οι συμμετέχοντες στην έρευνα, με μεγαλύτερο ποσοστό 26% να έχει ο νομός Ιωαννίνων και με 24% να έχει ο νομός Πρέβεζας. Διαφοροποιούνται στη δεύτερη επιλογή αφού ο νομός Πρέβεζας έθεσε ότι δουλεύουν κυρίως ως εποχιακοί κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (ποσοστό 21%) ενώ ο νομός Ιωαννίνων το λόγο της απόλυσης (ποσοστό 19%).

Ως τρίτη αιτία ανεργίας για το νομό Πρέβεζας είναι η μείωση του ωραρίου και του μισθού (19%) ενώ για το νομό Ιωαννίνων η εποχιακή απασχόληση κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (17%). Ως τέταρτη αιτία ανεργίας συμφωνούν και οι δύο νομοί ότι είναι το κλείσιμο της επιχείρησης, με διαφορετικό όμως ποσοστό, για το νομό Ιωαννίνων 14% ενώ για το νομό Πρέβεζας 13%. Επίσης διαφοροποιούνται στην πέμπτη αιτία ανεργίας που για το νομό Πρέβεζας είναι η απόλυση (12%) ενώ για το νομό Ιωαννίνων η θέληση να βρεθεί καλύτερη δουλειά (12%). Διαφοροποιούνται πάλι στην έκτη αιτία ανεργία που για το νομό Πρέβεζας είναι θέληση να βρεθεί καλύτερη δουλειά (8%) ενώ για το νομό Ιωαννίνων η μείωση ωραρίου και μισθού (11%). Τέλος, και οι δύο νομοί έχουν θέσει ως τελευταία αιτία ανεργίας το γεγονός ότι οι συμμετέχοντες θα πάνε φαντάροι με μεγαλύτερο ποσοστό να εντοπίζεται στο νομό Πρέβεζας (3%) και μικρότερο στο νομό Ιωαννίνων (1%).

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ	27	27,00%	34	34,00%
Πολύ	18	18,00%	21	21,00%
Αρκετά	20	20,00%	18	18,00%
Λίγο	5	5,00%	13	13,00%
Καθόλου	7	7,00%	3	3,00%
ΔΓ/ΔΑ	23	23,00%	11	11,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.15: Θεωρείτε ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας

Διάγραμμα 4.4.15: Θεωρείτε ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας

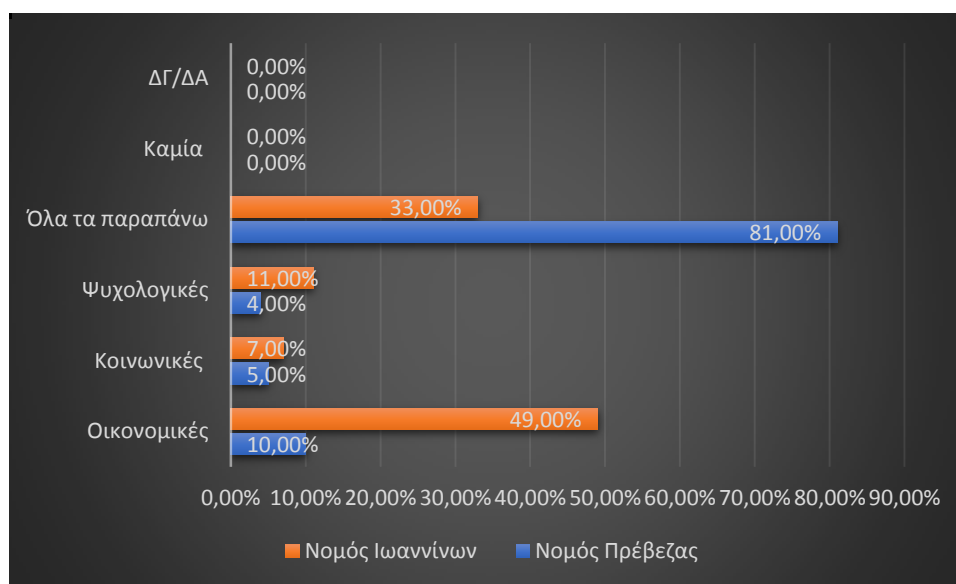
Και οι δύο νομοί συμφωνούν ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει πάρα πολύ την εύρεση εργασίας, με μεγαλύτερο ποσοστό να έχει ο νομός Ιωαννίνων (34%) και μικρότερο ο νομός Πρέβεζας (27%). Διαφοροποιούνται στη δεύτερη επιλογή καθώς ο νομός Ιωαννίνων θεωρεί ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει πολύ την εύρεση εργασίας (21%) ενώ ο νομός Πρέβεζας με το ποσοστό 23% που δεν απάντησε, τέθηκε ως δεύτερη επιλογή. Συμφωνούν και οι δύο νομοί στην τρίτη επιλογή που δήλωσαν ότι επηρεάζει αρκετά με το νομό Πρέβεζας να έχει το υψηλότερο ποσοστό (20%) και μικρότερο ο νομός Ιωαννίνων (18%).

Ως τέταρτη επιλογή ο νομός Ιωαννίνων δήλωσε ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει λίγο (13%) ενώ ο νομός Πρέβεζας δήλωσε ότι επηρεάζει πολύ (18%). Ο νομός Ιωαννίνων στην πέμπτη θέση καταχώρησε το 11% που δεν απάντησε και στην έκτη όσους δήλωσαν καθόλου (3%). Αντίθετα, ο νομός Πρέβεζας στην πέμπτη θέση καταχώρησε όσους δήλωσαν καθόλου (7%) και στην έκτη θέση όσους δήλωσαν λίγο (5%).

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
Οικονομικές	10	10,00%	49	49,00%
Κοινωνικές	5	5,00%	7	7,00%
Ψυχολογικές	4	4,00%	11	11,00%
Όλα τα παραπάνω	81	81,00%	33	33,00%
Καμία	0	0,00%	0	0,00%
ΔΓ/ΔΑ	0	0,00%	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.16: Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας

σας

Διάγραμμα 4.4.16: Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας

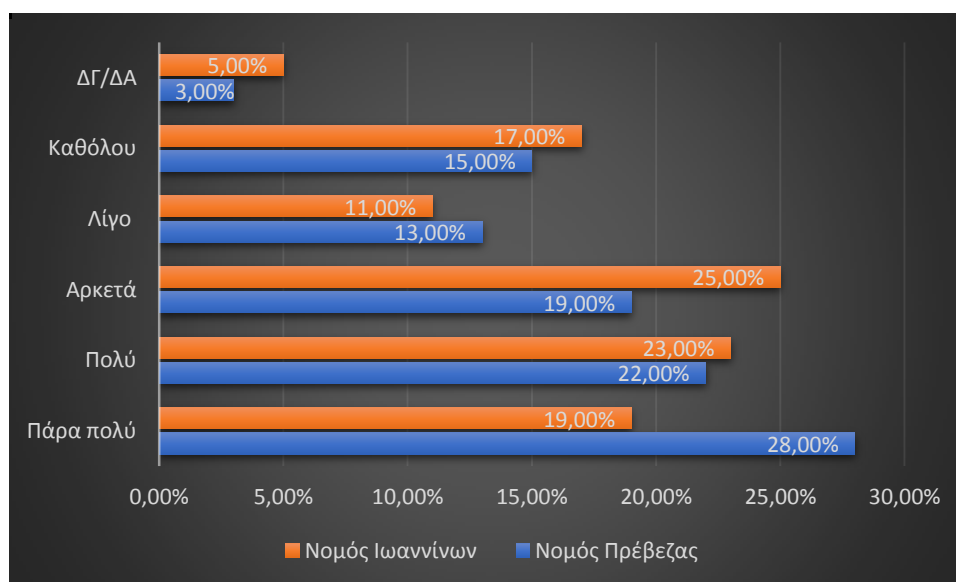
σας

Οι δύο νομοί διαφοροποιούνται ως προς τις συνέπειες που έχουν βιώσει οι συμμετέχοντες στην έρευνα κατά το διάστημα της ανεργίας τους. Ο νομός Πρέβεζας έχει ως πρώτη σημαντική συνέπεια με το μεγαλύτερο ποσοστό 81% συνέπειες οικονομικές, κοινωνικές και ψυχολογικές ενώ ο νομό Ιωαννίνων έχει ως πρώτη συνέπεια με ποσοστό 49% τις οικονομικές. Έτσι, διαφοροποιούνται και στη δεύτερη συνέπεια που για μεν το νομό Πρέβεζας είναι οι οικονομικές με ποσοστό 10% για δε το νομό Ιωαννίνων οι οικονομικές, κοινωνικές και ψυχολογικές με

ποσοστό 33%. Ως τρίτη συνέπεια είναι για το νομό Πρέβεζας οι κοινωνικές με ποσοστό 5% και τελευταίες οι ψυχολογικές με ποσοστό 4% για δε το νομό Ιωαννίνων οι ψυχολογικές με ποσοστό 11% και τελευταίες οι κοινωνικές με ποσοστό 7%.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
Πάρα πολύ	28	28,00%	19	19,00%
Πολύ	22	22,00%	23	23,00%
Αρκετά	19	19,00%	25	25,00%
Λίγο	13	13,00%	11	11,00%
Καθόλου	15	15,00%	17	17,00%
ΔΓ/ΔΑ	3	3,00%	5	5,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.17: Είστε ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια

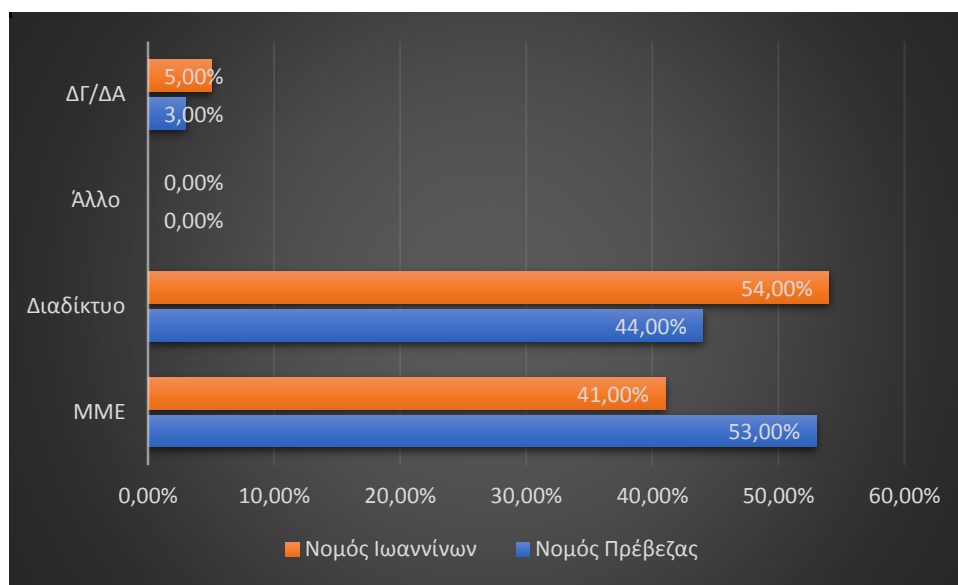
Διάγραμμα 4.4.17: Είστε ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια

Και οι δύο νομοί διαφοροποιούνται και δεν συμφωνούν στο εάν είναι ενήμεροι για τα ποσοστά της ανεργίας στην Ελλάδα. Ο νομός Πρέβεζας είναι ενήμερος πάρα πολύ, έχοντας το μεγαλύτερο ποσοστό 28% ενώ ο νομός Ιωαννίνων είναι ενήμερος αρκετά με ποσοστό 25%.

Συμφωνούν όμως ως προς τη δεύτερη επιλογή ότι είναι ενήμεροι πολύ για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας, με μεγαλύτερο ποσοστό να έχει ο νομός Ιωαννίνων (23%) και να ακολουθεί ο νομός Πρέβεζας με 22%. Στην τρίτη επιλογή διαφοροποιούνται και πάλι έχοντας όμως το ίδιο ποσοστό 19%. Έτσι, ο νομός Πρέβεζας είναι ενήμερος αρκετά ενώ ο νομός Ιωαννίνων είναι ενήμερος πάρα πολύ. Συμφωνούν πάλι οι δύο νομοί στο

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
ΜΜΕ	53	53,00%	41	41,00%
Διαδίκτυο	44	44,00%	54	54,00%
Άλλο	0	0,00%	0	0,00%
ΔΓ/ΔΑ	3	3,00%	5	5,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.18: Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας

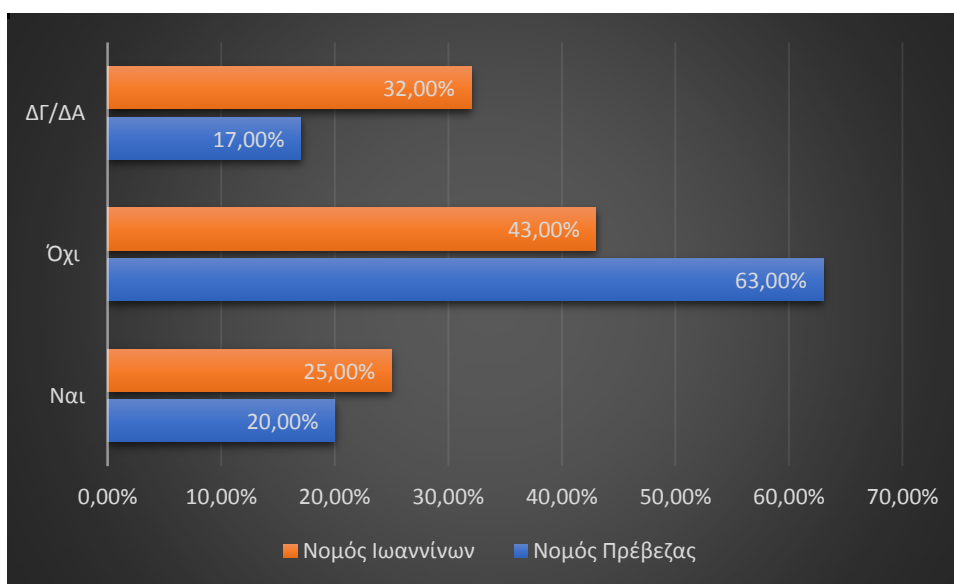
Διάγραμμα 4.4.18: Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας

Και οι δύο διαφοροποιούνται ως προς τον τρόπο ενημέρωσης για τα ποσοστά της ανεργίας της Ελλάδας. Το μεγαλύτερο ποσοστό 54% από το νομό Ιωαννίνων ενημερώνονται

μέσω του διαδικτύου ενώ το 53% από το νομό Πρέβεζας από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, τα οποία ο νομός Ιωαννίνων τα έχει θέσει ως δεύτερη επιλογή με 41%. Ως δεύτερη επιλογή ο νομός Πρέβεζας κατέταξε το διαδίκτυο με 44%. Επίσης υπάρχει ένα 5% από το νομό Ιωαννίνων και ένα 3% από το νομό Πρέβεζας που δεν απάντησαν στην ερώτηση.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
Ναι	20	20,00%	25	25,00%
Όχι	63	63,00%	43	43,00%
ΔΓ/ΔΑ	17	17,00%	32	32,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.19: Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες

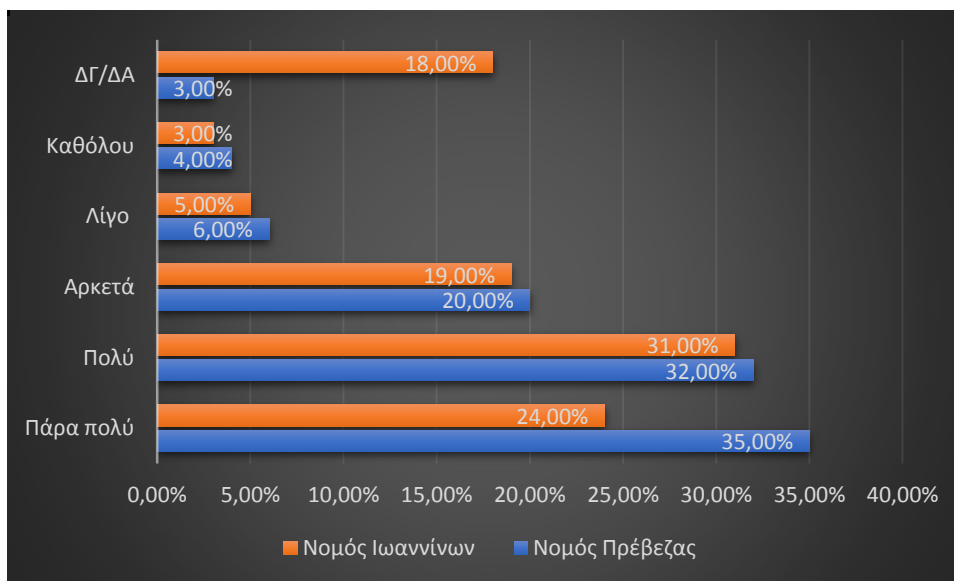
Διάγραμμα 4.4.19: Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες

Και οι δύο νομοί συμφωνούν ότι οι γυναίκες δεν έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από των αντρών με μεγαλύτερο ποσοστό να το έχει ο νομός Πρέβεζας 63% και το μικρότερο ο νομός Ιωαννίνων με 43%. Όμως το αμέσως επόμενο ποσοστό για το νομό Ιωαννίνων 32% δεν

απάντησε ενώ το αμέσως επόμενο ποσοστό για το νομό Πρέβεζας 20% θεωρεί ότι οι άντρες έχουν μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας από τις γυναίκες, που και ο νομός Ιωαννίνων το έχει ως τελευταία επιλογή με 25%.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
Πάρα πολύ	35	35,00%	24	24,00%
Πολύ	32	32,00%	31	31,00%
Αρκετά	20	20,00%	19	19,00%
Λίγο	6	6,00%	5	5,00%
Καθόλου	4	4,00%	3	3,00%
ΔΓ/ΔΑ	3	3,00%	18	18,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.20: Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας

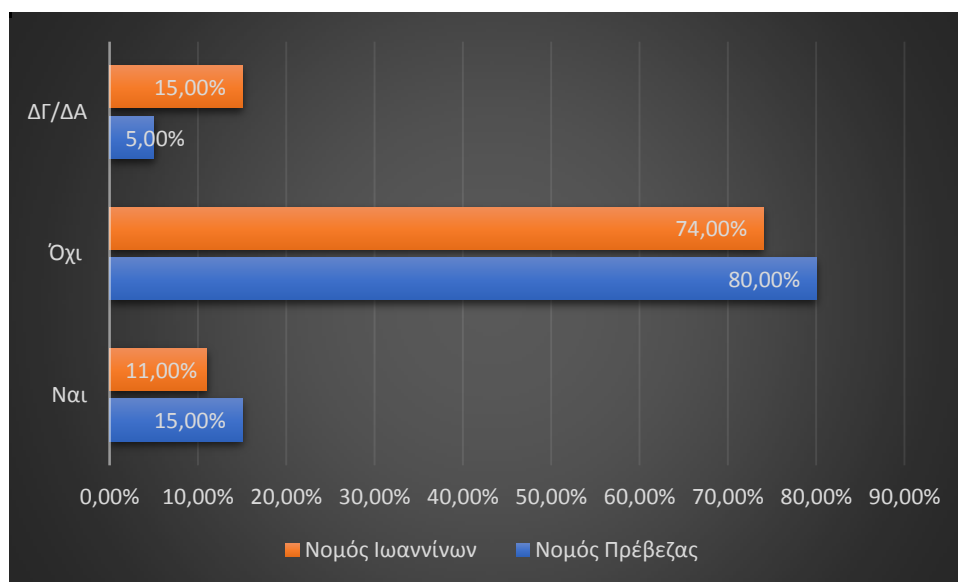
Πίνακας 4.4.21: Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας

Οι δύο νομοί διαφοροποιούνται ως προς την ανησυχία τους για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας. Ο νομός Πρέβεζας ανησυχεί πάρα πολύ με ποσοστό 35% ενώ ο νομός Ιωαννίνων ανησυχεί πολύ με 31%, ενώ ο νομός Πρέβεζας ανησυχεί πολύ ως δεύτερη επιλογή με ποσοστό

32%. Ως δεύτερη επιλογή ο νομός Ιωαννίνων με ποσοστό 24% ανησυχεί πάρα πολύ. Και οι δύο νομοί ως τρίτη επιλογή ανησυχούν αρκετά με ποσοστό 20% ο νομός Πρέβεζας και 19% ο νομός Ιωαννίνων. Ως τέταρτη επιλογή ο νομός Πρέβεζας με ποσοστό 6% ανησυχεί λίγο ενώ ο νομός Ιωαννίνων με ποσοστό 18% δεν απάντησε. Ως πέμπτη επιλογή ο νομός Πρέβεζας με ποσοστό 4% δεν ανησυχεί καθόλου ενώ ο νομός Ιωαννίνων με ποσοστό 5% ανησυχεί λίγο. Τελευταία επιλογή ο νομός Πρέβεζας με ποσοστό 3% δεν απάντησε ενώ ο νομός Ιωαννίνων με ποσοστό 3% δεν ανησυχεί καθόλου για τα ποσοστά της ανεργίας της Ελλάδας.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
Ναι	15	15,00%	11	11,00%
Όχι	80	80,00%	74	74,00%
ΔΓ/ΔΑ	5	5,00%	15	15,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.22: Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα

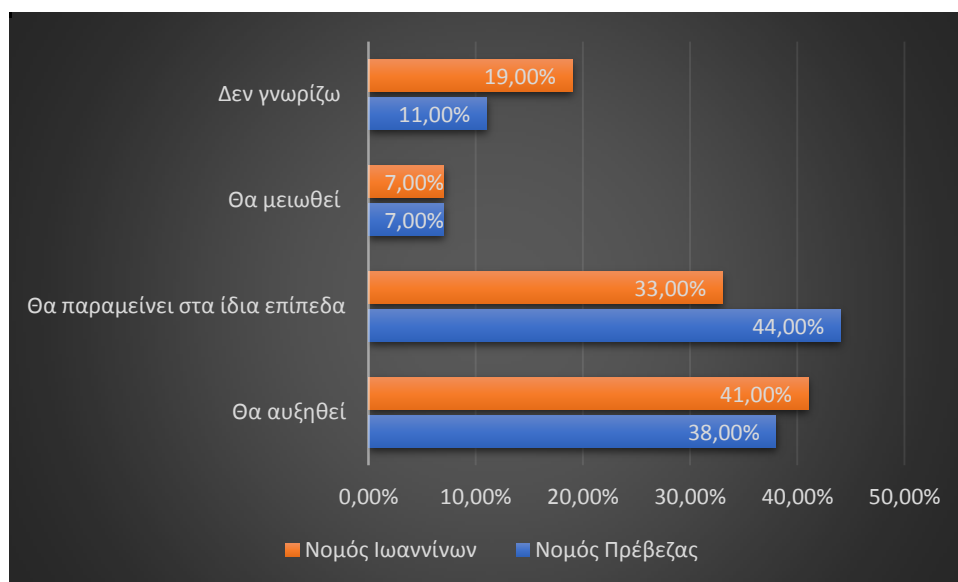

Διάγραμμα 4.4.20: Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα

Και οι δύο νομοί συμφωνούν ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα δεν είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα με το μεγαλύτερο ποσοστό να το έχει ο νομός Πρέβεζας 80% και μετά να είναι ο νομός Ιωαννίνων με 74%. Διαφοροποιούνται όμως στη συνέχεια θεωρώντας ως δεύτερη επιλογή ο νομός Πρέβεζας με ποσοστό 15% ότι οι άνεργοι είναι σε αυτή την κατάσταση λόγω έλλειψης προσόντων ενώ ίδιο ποσοστό 15% δήλωσε από το νομό Ιωαννίνων ότι δεν γνώριζε και για αυτό και δεν απάντησε. Τρίτη επιλογή για το νομό Πρέβεζας με ποσοστό 5% δεν απάντησε στην ερώτηση ενώ για το νομό Ιωαννίνων απάντησε θετικά, δηλαδή ότι η ανεργία οφείλεται σε έλλειψη προσόντων.

	Νομός Πρέβεζας		Νομός Ιωαννίνων	
Θα αυξηθεί	38	38,00%	41	41,00%
Θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα	44	44,00%	33	33,00%
Θα μειωθεί	7	7,00%	7	7,00%
Δεν γνωρίζω	11	11,00%	19	19,00%
Σύνολο	100	100,00%	100	100,00%

Πίνακας 4.4.23: Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα

Διάγραμμα 4.4.21: Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα

Τέλος, στην ερώτηση τι νομίζουν ότι θα γίνει τα επόμενα χρόνια με την ανεργία στην Ελλάδα οι δύο νομοί διαφοροποιούνται καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό του νομού Πρέβεζας 44% θεωρεί ότι θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό του νομού Ιωαννίνων 41% θεωρεί ότι θα αυξηθεί, επιλογή που ο νομός Πρέβεζας με ποσοστό 41% έχει θέσει ως δεύτερη επιλογή. Δεύτερη επιλογή ο νομός Ιωαννίνων με ποσοστό 33% έθεσε ότι η ανεργία θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα. Ως τρίτη επιλογή και οι δύο νομοί συμφωνούν και δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν και για το λόγο αυτό δεν απάντησαν, ο νομός Ιωαννίνων σε ποσοστό 19% και ο νομός Πρέβεζας σε ποσοστό 11%. Τέλος, και οι δύο νομοί δήλωσαν ως τελευταία επιλογή και με το ίδιο ποσοστό 7% ότι η ανεργία στην Ελλάδα θα μειωθεί τα επόμενα χρόνια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με τη χρηματοπιστωτική κρίση που έπληξε τη χώρα μας, φάνηκαν και οι παθογένειες της οικονομίας της Ελλάδας η οποία μπήκε στο μηχανισμό ελέγχου των δημοσιονομικών της. Τα μνημόνια που επιβλήθηκαν είχαν ως αποτέλεσμα την κατάργηση των συλλογικών συμβάσεων, την οριοθέτηση των ελάχιστων αμοιβών, τη διευκόλυνση των εργοδοτών σε μαζικές απολύσεις και το όλο και αυξανόμενο φαινόμενο της ευέλικτης εργασίας. Παρόλο που τα μέτρα που επιβλήθηκαν θα τονώναν την ελληνική οικονομία και κατά συνέπεια θα υπήρχε ανάπτυξη, αντίθετα, δεν είχαν το αναμενόμενο αποτέλεσμα, με την ολοένα και μεγαλύτερη αύξηση της ανεργίας, κυρίως των μακροχρόνιων ανέργων και των γυναικών. Το παράδοξο είναι ότι παρόλο που οι νέοι της Ελλάδας έχουν αυξημένα προσόντα, παραμένουν, σε μεγάλο βαθμό άνεργοι.

Οι αναπροσαρμογές των μισθών αποτελούν έναν από τους κυριότερους τρόπους προσαρμογής της προσφοράς-ζήτησης εργασίας και επηρεάζουν άμεσα τα αποτελέσματα της απασχόλησης και κατ' επέκταση και την ανεργία. Ως εκ τούτου, εάν υπάρξει μια μεγάλη ή μια μικρή αύξηση στους μισθούς, αυτό θα μπορούσε να προκαλέσει ανισορροπίες στην αγορά εργασίας. Επίσης, θα προκαλούσε είτε πληθωριστικές είτε αποπληθωριστικές πιέσεις και θα μπορούσε να καταστήσει την πρόσληψη και τη διατήρηση εργαζομένων λιγότερο ή περισσότερο ελκυστική. Μπορεί επίσης να έχει αντίκτυπο στην προσφορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων συμμετοχής στην αγορά εργασίας.

Οι μισθοί αποτελούν σημαντικό μέρος του εισοδήματος των νοικοκυριών και έχουν αντίκτυπο στη συνολική ζήτηση μέσω της κατανάλωσης των νοικοκυριών και ενδεχομένως επίσης μέσω επενδύσεων για την ικανοποίηση αυτής της αυξημένης ζήτησης. Αν η τάση να δαπανώνται τα μισθολογικά έσοδα είναι μεγαλύτερη από την τάση να δαπανώνται τα κέρδη, η αύξηση των μισθών μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της συνολικής εγχώριας ζήτησης. Επιπλέον, δεδομένου ότι οι μισθοί αποτελούν σημαντικό μέρος των εισοδημάτων, οι μισθολογικές αυξήσεις μπορεί να μειώσουν τις εισοδηματικές ανισότητες. Ωστόσο, η χαμηλή κερδοφορία μπορεί να αποθαρρύνει τις προσλήψεις και τις επενδύσεις, πράγμα που, με τη σειρά του, πλήττει μεσοπρόθεσμα το αναπτυξιακό δυναμικό της οικονομίας.

Η αύξηση των μισθών εξακολούθησε να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα στις χώρες της ευρωζώνης, αλλά ανέκαμψε σε ορισμένες χώρες εκτός ευρωζώνης. Τα τελευταία χρόνια

σημειώθηκε συγκράτηση των μισθολογικών αυξήσεων ή μειώσεις των μισθών, που υποστήριξαν την προσαρμογή των μεγάλων εξωτερικών ελλειμμάτων και την απορρόφηση της υψηλής ανεργίας. Αυτό ίσχυσε ιδίως σε ορισμένες χώρες της ευρωζώνης που αντιμετώπιζαν μεγαλύτερες ανάγκες επανεξισορρόπησης, στις οποίες σημειώθηκαν μισθολογικές αναπροσαρμογές προς τα κάτω ή έντονη συγκράτηση των μισθών. Αυτό συνέβη κυρίως στην περίπτωση της Κύπρου, της Ελλάδας και της Πορτογαλίας.

Εάν πράγματι υπήρχε μια αιτιακή σχέση μεταξύ του κατώτατου μισθού και της απασχόλησης, όπως θεωρεί η νεοκλασική προσέγγιση της οικονομίας, τότε θα περιμέναμε, ως τάση, χώρες με σχετικά (με τον μέσο μισθό της χώρας) χαμηλούς κατώτατους μισθούς να έχουν σχετικά (με τις άλλες χώρες) χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας και, αντιστρόφως, χώρες με υψηλό κατώτατο μισθό να έχουν υψηλότερα ποσοστά ανεργίας. Εάν τα εμπειρικά στοιχεία υποδείκνυαν ότι δεν υπάρχει κάποια συσχέτιση μεταξύ κατώτατων μισθών και ανεργίας, αυτό θα αποδυνάμωνε τον ισχυρισμό ότι ο κατώτατος μισθός αυξάνει την ανεργία,⁴⁴ και θα αποτελούσε μια συμπληρωματική ένδειξη της ορθότητας των συμπερασμάτων της σύγχρονης διεθνούς βιβλιογραφίας, ότι δηλαδή στον πραγματικό κόσμο ο κατώτατος μισθός δεν αποτελεί σημαντικό παράγοντα αύξησης της ανεργίας.

Η σύγχρονη διεθνής βιβλιογραφία έχει ανατρέψει παλιές θεωρητικές παραδοχές και εμπειρικά συμπεράσματα για τη λειτουργία του κατώτατου μισθού στην αγορά εργασίας και ειδικότερα για τις επιπτώσεις μιας αύξησής του στην ανεργία. Η διεθνής εμπειρία γύρω από τον κατώτατο μισθό, που επιβεβαιώνεται και στην περίπτωση της Ελλάδας, οδηγεί στα εξής βασικά συμπεράσματα:

1. Ο κατώτατος μισθός δεν φαίνεται να επηρεάζει την απασχόληση/ανεργία, παρά τις θεωρητικές αιτιάσεις περί του αντιθέτου. Ή, τουλάχιστον, ο κατώτατος μισθός δεν επηρεάζει την ανεργία όσο άλλες οικονομικές δυνάμεις και άλλες πολιτικές απασχόλησης. Το ύψος του κατώτατου μισθού ως αναλογίας του μέσου μισθού μιας χώρας και το επίπεδο ανεργίας της χώρας δεν φαίνεται, εκ του αποτελέσματος να συνδέονται μεταξύ τους.
2. Ο κατώτατος μισθός τείνει να περιορίζει την ανισοκατανομή των αμοιβών, ενισχύοντας τις χαμηλές αμοιβές.

3. Ο κατώτατος μισθός δεν επηρεάζει (τουλάχιστον αποφασιστικά ή άμεσα) την ανταγωνιστικότητα. Ή, τουλάχιστον, ο κατώτατος μισθός δεν επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα κόστους όσο άλλες δυνάμεις και άλλες πολιτικές. Το ύψος του κατώτατου μισθού ως αναλογίας του μέσου μισθού μιας χώρας και το επίπεδο του μοναδιαίου κόστους εργασίας της χώρας δεν συνδέονται μεταξύ τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
4. Ο κατώτατος μισθός στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2000-2011 κυμαινόταν από το 31,5% έως το 36,6% του μέσου μισθού – σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με τους κατώτατους μισθούς άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μετά τη μείωσή του κατά 22% το 2012, ο κατώτατος μισθός στην Ελλάδα εκτιμάται ότι ανέρχεται στο 29,4% του μέσου μισθού – στο χαμηλότερο επίπεδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση (μαζί με την Τσεχία).
5. Η ενδεχόμενη περαιτέρω μείωση του κατώτατου μισθού στην Ελλάδα, δεν αναμένεται να επηρεάσει την ανεργία ή την ανταγωνιστικότητα. Αναμένεται να ευνοήσει τα υψηλότερα μισθολογικά κλιμάκια, να περιορίσει την προστασία των κοινωνικά ευάλωτων ομάδων από διακρίσεις στην αγορά εργασίας, και να επιβραδύνει τον τεχνολογικό και οργανωσιακό εκσυγχρονισμό του παραγωγικού προτύπου της οικονομίας.

Από την έρευνα που διεξήχθη ανάμεσα σε άνεργους των δύο νομών Ιωαννίνων και Πρέβεζας διαπιστώθηκε αναφορικά με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά ότι οι συμμετέχοντες ήταν περισσότερες γυναίκες, με το μεγαλύτερο ποσοστό να έχει ο νομός Πρέβεζας. Αυτό το αποτέλεσμα συμφωνεί με τα στατιστικά τόσο του ΟΑΕΔ όσο και της ΕΛ.ΣΤΑΤ τα οποία κατατάσσουν πρώτες σε ποσοστό της άνεργες γυναίκες και μετά ακολουθούν οι άντρες. Η ηλικιακή ομάδα με το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργία και στους δύο νομούς είναι μεταξύ 21 ετών και 40 ετών, η οποία είναι και η πιο παραγωγική στην εργασία. Μεγάλο ποσοστό επίσης άνεργων και στους δύο νομούς είναι απόφοιτοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ και ακολουθούν όσοι έχουν απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Άρα, το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα έχουν ένα πολύ καλό επίπεδο εκπαίδευσης. Σε αυτό συμφωνούν και το μεγαλύτερο ποσοστό και των δύο νομών καθώς δήλωσαν ότι έχουν από πολύ έως πάρα πολύ τα απαραίτητα προσόντα που θα τους βοηθήσουν να βρουν μια απασχόληση. Βέβαια και οι συμμετέχοντες των δύο νομών συμφωνούν ότι ένας μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών θα τους προσέδιδε μια

επιπρόσθετη βοήθεια, αν και παρατηρήθηκε ότι υπάρχει υψηλό ποσοστό κατόχων τόσο μεταπτυχιακών όσο και διδακτορικών τίτλων σπουδών και στους δύο νομούς. Από αυτό συμπεραίνουμε ότι όλο και περισσότερο οι Έλληνες αποκτούν μεγαλύτερη εξειδίκευση στο αντικείμενο σπουδών τους.

Τα έξοδα διαβίωσης και στους δύο νομούς καλύπτονται από την οικογένεια των συμμετεχόντων σε μεγάλο βαθμό, με το μεγαλύτερο ποσοστό να εμφανίζεται στο νομό Πρέβεζας, ενώ οι προσωπικές τους ανάγκες δεν καλύπτονται από την οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκονται. Το μεγαλύτερο ποσοστό του νομού Πρέβεζας δεν έχει εργαστεί έως την ημέρα διεξαγωγής της έρευνας σε αντίθεση με το νομό Ιωαννίνων που έχουν εργαστεί και τώρα είναι άνεργοι ενώ και οι δύο νομοί συμφωνούν ότι αυτή είναι η πρώτη τους φορά που είναι άνεργοι και μάλιστα μακροχρόνιοι καθώς η διάρκεια της ανεργίας τους είναι πάνω από δύο χρόνια και παράλληλα όλο αυτό το διάστημα αναζητούν εργασία.

Πριν μείνουν άνεργοι το μεγαλύτερο ποσοστό και στους δύο νομούς ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι και απολύθηκαν καθώς έληξε η σύμβαση που είχαν. Προφανώς αυτό το ποσοστό δούλευε με τα προγράμματα του ΟΑΕΔ σε διάφορες επιχειρήσεις. Επίσης, και στους δύο νομούς συμφωνούν σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας, με το μεγαλύτερο ποσοστό να εντοπίζεται στο νομό Ιωαννίνων. Οι συνέπειες που έχει βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας είναι στο μεγαλύτερό τους ποσοστό για τους συμμετέχοντες του νομού Πρέβεζας οικονομικές, κοινωνικές και ψυχολογικές ενώ για τους συμμετέχοντες του νομού Ιωαννίνων μόνο οικονομικές.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων από το νομό Πρέβεζας είναι πάρα πολύ ενήμερο από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για τα ποσοστά της ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια ενώ από το νομό Ιωαννίνων είναι αρκετά ενήμεροι κυρίως μέσω του διαδικτύου. Έτσι και στους δύο νομούς οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας από εκείνο των αντρών. Όμως, διαφέρουν ως προς την ανησυχία που έχουν για αυτά τα ποσοστά. Οι μεν του νομού Πρέβεζας ανησυχούν πάρα πολύ ενώ του νομού Ιωαννίνων ανησυχούν πολύ. Αλλά και στους δύο νομούς θεωρούν ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα δεν βρίσκονται σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα απαιτούμενα προσόντα. Τέλος, διαφοροποιούνται ως προς το τι θα γίνει με την ανεργία στην Ελλάδα τα επόμενα χρόνια.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων από το νομό Πρέβεζας δήλωσε ότι τα ποσοστά της ανεργίας θα παραμείνουν στα ίδια επίπεδα ενώ του νομού Ιωαννίνων ότι θα αυξηθούν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Amitsis, G. (2014). *The collective challenge of the active inclusion of vulnerable groups*. Athens: Papazisis
- Andersen, J.G., Clasen, J. Oorschot, W.van and Halvorsen, K. (2002) *Europe's New State of Welfare - Unemployment, employment policies and citizenship*, Policy Press, Bristol.
- Arni, P., Lalive, R. & VanOurs, J.C. (2009). How effective are unemployment benefit sanctions. Looking beyond unemployment exit. *IZA Discussion Paper*, 4509. Available at <http://ftp.iza.org/dp4509.pdf>
- Bell, D.N. and Blanchflower, D.G. (2011) Young People and the Great Recession. *IZA Discussion Paper*, 5674. Available at <http://ftp.iza.org/dp5674.pdf>
- Bibas, D. (2013) GSEVEE positions on the Minimum Guaranteed Income. Minimum Guaranteed Income: Approaches and proposals for the pilot application of the measure. *National Institute of Labor and Human Resources*. Available at <https://www.eesc.europa.eu/ceslink/resources/docs/opinion-of-the-greek-national-council-on-social-security-nets-en.pdf>
- Byrne, D. and Strobl, E. (2001). Defining Unemployment in Developing Countries: The Case of Trinidad and Tobago. *Centre for Research in Economic Development and International Trade, University of Nottingham*, 1(9). Available at <https://pdfs.semanticscholar.org/6db7/223d68f4214cab76e5ec9b4bfe9b8aec370a.pdf>
- Chletsos, M. (2013) New needs and challenges for the Greek social protection system: the institution of guaranteed income. *National Institute of Labor and Human Resources*. Available at https://www.researchgate.net/publication/324825197_The_Social_Protection_of_Unemployment_in_Greece_Optimal_Active_and_Passive_Policies_in_the_European_Area
- Clasen, J. (2002) *What Future for Social Security? Debates and reforms in national and cross-national perspective*, Policy Press, Bristol.

ELSTAT.(2017) Συνθήκες διαβίωσης στην Ελλάδα. Available at <http://www.statistics.gr/living-conditions-in-greece>

Eurofound, (2019). *Industrial relations Minimum wages in 2019: Annual review*. Available at https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef19028en.pdf

European Commission.(2012) *Employment and Social Developments in Europe 2012*. Available at doi: 10.2767/86080

EUROSTAT (2016). *European system of integrated social protection statistics-ESSPROS. Manuel and user Guidelines 2016 edition*. Available at <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-010>

Γαβρόγλου, Σ. (2013). *Ο κατώτατος μισθός στην Ελλάδα και Διεθνώς. Εμπειρικά δεδομένα, πολιτικές επιλογές*. Αθήνα: ΕΙΕΑΔ

Gavroglou, S. and Papadopoulou, E. (2013). Conclusions of the discussion in group 3. Minimum Guaranteed Income: Approaches and proposals for the pilot implementation of the measure. *National Institute of Labor and Human Resources*. Available at <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11164-2019-INIT/en/pdf>

Gomez-Salvador, R. and Leiner-Killinger, N. (2008.) An analysis of youth unemployment in the euro area. *Occasional Paper Series*, 89. Available at <https://ideas.repec.org/p/ecb/ecbops/200889.html>

Husmanns, R., Mehran, F. and Verma, V. (1990). *Surveys of Economically Active Population, Employment, Unemployment and Underemployment: An ILO Manual on Concepts and Methods*. Available at <https://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/download/lfs.pdf>

ILO (1983). Thirteenth International Conference of Labour Statisticians, Resolution Concerning Statistics of the Economically Active Population, Employment, Unemployment and Underemployment. *Bulletin of Labour Statistics*, ILO, Geneva, 1983-3. Available at https://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/standards-and-guidelines/resolutions-adopted-by-international-conferences-of-labour-statisticians/WCMS_087481/lang--en/index.htm

ILO (1990). *Statistical Sources and Methods. Vol. 3, Economically Active Population, Employment, Hours of Work (Household Surveys)*. Available at <https://www.ilo.org/ilostat-files/SSM/SSM3/E/SSM3.html>

INE- ΓΣΕΕ (2018). *Η Ελληνική Οικονομία και η Απασχόληση. Ετήσια Οικονομική Έκθεση*. Τεύχος 20. Διαθέσιμο στο <https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2018/03/ETHSIA-EKTHESI-2018-INE-GSEE-H-ELLINIKH-OIKONOMIA-KAI-H-APASXOLISH.pdf>

Jessop, B. (2002). Changes in Welfare Regimes and the Search for Flexibility and Employability, in H. Overbeek (ed), *The Political Economy of European Unemployment European Integration and the Transnationalisation of the Employment Question*, Routledge, London. Available at http://www.untag-smd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_2/POLITICAL%20ECONOMY%20The%20political%20economy%20of%20European%20employment%20European%20integration%20and%20the%20trans.pdf

Kaminioti, O. and Bazokou, K. (2013). Conclusions of the discussion in the group 1. Minimum Guaranteed Income: Approaches and proposals for the pilot implementation of the measure. National Institute of Labor and Human Resources. Available at <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11164-2019-INIT/en/pdf>

Kemeny, J. (1995). Theories of power in "The Three Worlds of Welfare Capitalism" *Journal of European Social Policy*, 5, 2. Available at doi.org/10.1177/095892879500500201

Kingdon, G. and Knight, J. (2000). Are Searching and Non-Searching Unemployment Distinct States when Unemployment is High? The Case of South Africa. *The Centre of African Economies Working Paper Series*, 2. Available at <https://www.csae.ox.ac.uk/materials/papers/20-02text.PDF>

Krueger, A. & Mueller, A. (2011). Job Search, Emotional Well-being and Job Finding in a Period of Mass Employment: Evidence from high-Frequency Longitudinal Data. Booking Institution Press, 215. Available at <https://pdfs.semanticscholar.org/7451/74070b3236d0104ab57ce0179deae4af2b56.pdf>

Matsagganis, M. (2013). The Greece Crisis: Social Impact and Policy Responses. *Friedrich Ebert Stiftung*, 6. Available at <http://library.fes.de/pdf-files/id/10314.pdf>

Matsagganis, M. (2013). The minimum guaranteed income and its role in addressing the new social issue. National Institute of Labor and Human Resources.

Matsagganis, M. (2014). Poverty and social protection in Greece of the crisis, Social cohesion and economic crisis. *Center for Planning and Economic Research*.

Matsagganis, M., Levanti, C. and Kanavitsas E. (2012). Dimensions of poverty in Greece of the crisis. Public Policy Analysis Team. Economical University of Athens.

O' Campo, P., Molnar, A. Nr. E., Renaby, E., Mitchell, C., Shankardass, K., St. John, A., Bamba, C. & Mintaver, C. (2015). Social welfare matters: A realist review of when, how, and why unemployment insurance impacts poverty and health. *Social Science of Medicine*, 132. Available at DOI: 10.1016/j.socscimed.2015.03.025

OAED, Στατιστικά, available at <http://www.oaed.gr/statistika>

OECD (1987). *On the Margin of the Labour Force: An Analysis of Discouraged Workers and other Non-Participation. Employment Outlook*. Available at www.oecd.org.

OECD (1995). *Supplementary Measures of Labour Market Slack. Employment Outlook*. Available at www.oecd.org.

OECD, ILO (2011). *Giving youth a better start. A policy note for the G20 Meeting of Labour and Employment Ministers*. Available at https://www.ilo.org/employment/areas/youth-employment/WCMS_166223/lang--en/index.htm

OECD. (2013) Greece: Reform of Social Welfare Programmes. OECD publishing. Available at www.oecd.org.

Paidousi, Ch. and Christis, A. (2013). *Conclusions of the discussion in group 4. Minimum Guaranteed Income: Approaches and proposals for the pilot implementation of the measure*. National Institute of Labor and Human Resources. Available at https://www.ilo.org/employment/areas/youth-employment/WCMS_166223/lang--en/index.htm

Scarpetta, S., Sonnet, A. & Manfredi, T. (2010). *Rising youth unemployment during the crisis: How to prevent negative long-term consequences on a generation?.* OECD Social, Employment and Migration Paper 106, Paris.

Soulis, S. (2015) *Applied social policy*. Athens: Papazisis.

Stournaras, G. (2017) *Governor of Bank of Greece report*. Available at <http://www.bankofgreece.gr>

Stovicek, K. & Turnini, A. (2012). *Benchmarking Unemployment Benefit Systems*. *European Economy*. Economy Papers 454. Available at https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_paper/2012/pdf/ecb454_en.pdf

Taylor-Gooby P. and George V. (1996). *European Welfare Policy: Squaring the Welfare Circle*), Macmillan, London.

Νόμος 4024/2011 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο - βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015», ΦΕΚ 226/Α/27-10-2011.

Νόμος 4354/2015 «Διαχείριση των μη εξυπηρετούντων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ΦΕΚ 176/Α/16-12-2015.

World Bank.(2014) *Portraits of Labor Market Exclusion*. Available at <https://www.worldbank.org/en/region/eca/publication/portraits-of-labor-market-exclusion-in-europe-and-central-asia>

Zografakakis, S. (2013). *Approaches and policies for the confrontation of poverty. Minimum Guaranteed Income: Approaches and proposals for the pilot implementation of the measure*. National Institute of Labor and Human Resources.

https://www.researchgate.net/publication/324825197_The_Social_Protection_of_Unemployment_in_Greece_Optimal_Active_and_Passive_Policies_in_the_European_Area

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο

Άντρας	
Γυναίκα	

2. Ηλικία

Μέχρι 18 ετών	
18 έως 20 ετών	
21 έως 30 ετών	
31 έως 40 ετών	
41 έως 50 ετών	
51 και άνω	

3. Επίπεδο εκπαίδευσης

Απολυτήριο Δημοτικού	
Απολυτήριο Β/θμιας Εκπ/σης	
Απόφοιτος ΤΕΙ ή ΑΕΙ	
Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών	
Κάτοχος διδακτορικού τίτλου σπουδών	

4. Οικογενειακή κατάσταση

Άγαμος	
Έγγαμος χωρίς παιδιά	
Έγγαμος με παιδιά	
Συγκατοικεί με άλλον/η	
Διαζευγμένος/η	

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

5. Πιστεύετε ότι έχετε τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορείτε να βρείτε μια απασχόληση σύμφωνα με αυτά;

Πάρα πολύ	
Πολύ	
Αρκετά	
Λίγο	
Καθόλου	
ΔΓ/ΔΑ	

6. Ποιο προσόν επιπρόσθετο από αυτά που έχετε θεωρείτε ότι θα σας βοηθήσουν να βρείτε δουλειά;

Μία άλλη ξένη γλώσσα	
Χρήση Η/Υ	
Επαγγελματικό δίπλωμα οδήγησης	
Κανένα προσόν άλλο	
Ένα πτυχίο	
Ένα επιπλέον άλλο πτυχίο	
Ένας μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών	

7. Πώς καλύπτετε τα έξοδα διαβίωσής σας;

Από προσωπική εργασία	
Από την οικογένειά μου	
Και από τα δύο	
Δεν απάντησαν	

8. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση;

Πάρα πολύ	
Πολύ	
Αρκετά	
Λίγο	
Καθόλου	
ΔΓ/ΔΑ	

9. Έχετε εργαστεί μέχρι σήμερα;

Ναι	
Όχι	
ΔΓ/ΔΑ	

10. Έχετε υπάρξει ξανά άνεργος κατά το παρελθόν;

Ναι	
Όχι	
ΔΓ/ΔΑ	

11. Πόσο χρόνο είστε άνεργος/η;

1 έως 6 μήνες	
6 μήνες έως 1 χρόνο	
1 χρόνο έως 2 χρόνια	
Πάνω από δύο χρόνια	
Δεν αναζητώ εργασία	
ΔΓ/ΔΑ	

12. Πόσο χρόνο αναζητάτε εργασία;

1 έως 6 μήνες	
1 χρόνο	
2 χρόνια	
Πάνω από δύο χρόνια	
Δεν αναζητώ εργασία	
ΔΓ/ΔΑ	

13. Ποιο επάγγελμα εκτελούσατε πριν μείνετε άνεργος;

Δημόσιος υπάλληλος	
Ιδιωτικός υπάλληλος	
Ελεύθερος επαγγελματίας	
Οικιακά	
Άλλο	

14. Για ποιο λόγο είστε άνεργος/η;

Έκλεισε η επιχείρηση που δούλευα	
Έληξε η σύμβαση που είχα	
Έφυγα λόγω μείωσης ωραρίου και μισθού	
Απολύθηκα	
Θέλω να βρω καλύτερη εργασία	
Δουλεύω ως εποχιακός κατά τους καλοκαιρινούς μήνες	
Θα πάω στρατιώτης	
Άλλο	

15. Θεωρείτε ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει την εύρεση εργασίας;

Πάρα πολύ	
Πολύ	
Αρκετά	
Λίγο	
Καθόλου	
ΔΓ/ΔΑ	

16. Τι είδους συνέπειες έχετε βιώσει εντονότερα κατά το διάστημα της ανεργίας σας;

Οικονομικές	
Κοινωνικές	
Ψυχολογικές	
Όλα τα παραπάνω	
Καμία	
ΔΓ/ΔΑ	

17. Είστε ενήμεροι για τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια;

Πάρα πολύ	
Πολύ	
Αρκετά	
Λίγο	
Καθόλου	
ΔΓ/ΔΑ	

18. Από πού ενημερώνεστε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας;

MME	
Διαδίκτυο	
Άλλο	
ΔΓ/ΔΑ	

19. Θεωρείτε ότι οι γυναίκες έχουν λιγότερο ποσοστό ανεργίας από ότι οι άντρες;

Ναι	
Όχι	
ΔΓ/ΔΑ	

20. Ανησυχείτε για τα ποσοστά ανεργίας της Ελλάδας;

Πάρα πολύ	
Πολύ	
Αρκετά	
Λίγο	
Καθόλου	
ΔΓ/ΔΑ	

21. Θεωρείτε ότι οι άνεργοι στην Ελλάδα είναι σε αυτή την κατάσταση επειδή δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα;

Ναι	
Όχι	
ΔΓ/ΔΑ	

22. Τα επόμενα χρόνια θεωρείτε ότι η ανεργία στην Ελλάδα:

Θα αυξηθεί	
Θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα	
Θα μειωθεί	
Δεν γνωρίζω	

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας